

Fakulta Ekonomicko-správní

Univerzita Pardubice

**Implementace unijních politik ochrany spotřebitele do právního řádu
České republiky**

Diplomová práce

2024

Bc. Lukáš Moudrý

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Lukáš Moudrý**
Osobní číslo: **E22485**
Studijní program: **N0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Ekonomika veřejného sektoru**
Téma práce: **Implementace unijních politik ochrany spotřebitele do právního řádu České republiky**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analýza míry implementace unijní politiky ochrany spotřebitele do práva České republiky se zaměřením na klíčové směrnice a nařízení, které upravují oblast obecné bezpečnosti výrobků a oblast dozoru nad trhem. Důraz bude kladen na nové předpisy reagující na používání nových technologií a nárůst online prodeje. Zkoumána bude úspěšnost implementace těchto předpisů a jejich aplikace, přičemž budou identifikovány případné nedostatky a problémy, které brání jejich řádné implementaci.

Osnova:

- Ochrana spotřebitele v rámci Evropské unie.
- Ochrana spotřebitele v rámci České republiky.
- Obecná bezpečnost výrobků.
- Harmonizovaná a neharmonizovaná oblast dozoru nad trhem.
- Proces implementace unijních předpisů do českého právního řádu.
- Analýza míry implementace unijních předpisů do českého právního řádu.

Rozsah pracovní zprávy: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- KLABUSAYOVÁ, Naděžda. *Zákon o obecné bezpečnosti výrobků, Zákon o technických požadavcích na výrobky. komentář*. Praha, Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-371-6
- KRÁL, Richard. *Směrnice EU z pohledu jejich transpozice a vnitrostátních účinků*. Praha, C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-282-3
- MORAVEC, Tomáš a Jan PASTORČÁK. *Spotřebitel a podnikatel na dynamicky se rozvíjejícím trhu*. Praha, C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-745-3
- SDĚLENÍ KOMISE "Modrá příručka" k provádění pravidel EU pro výrobky 2022 (2022/C 247/01)
- SKULOVÁ, Soňa, Alena KLIKOVÁ a David HEJČ, ed. *Výzvy správního práva a správního soudnictví: pocta k 70. narozeninám prof. JUDr. Petra Průchy, CSc.* Brno, Masarykova univerzita, 2019. ISBN 978-80-210-9360-7
- SMYCZEK Sławomir, *Consumer Protection Standards in Europe*. Warszawa, 2019. ISBN 978-83-7488-198-2
- TICHÝ, Luboš, *Evropské právo*. 5., přeprac. vyd. Praha, C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6
- TICHÝ, Luboš, *Vývoj evropského spotřebitelského práva*. Beroun, 2009. ISBN 978-80-904209-4-6
- VÍTOVÁ, Blanka. *Transpozice směrnice o právech spotřebitelů do českého a slovenského právního řádu*. Olomouc, Luridicum Olomoucense, 2016. ISBN 978-80-87382-84-4
- VÍTOVÁ, Blanka. *Zákon o ochraně spotřebitele: komentář*. Praha, Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-984-7
- ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. *Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice*. Praha, Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Jana Janderová, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání diplomové práce: **1. září 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2024**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

doc. Ing. Romana Provazníková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval své vedoucí práce JUDr. Janě Janderové Ph.D., za její vstřícný přístup a cenné rady, které mi pomohly při zpracování diplomové práce. Díky patří i mé rodině za trpělivost a čas, který mi dala, abych se mohl věnovat svému studiu. V neposlední řadě speciálně děkuji JUDr. Věře Knoblochové Ph.D. vedoucí oddělení spotřebitelské legislativy Ministerstva průmyslu a obchodu.

ANOTACE

Cílem práce je analýza míry implementace unijní politiky ochrany spotřebitele do práva České republiky se zaměřením na klíčové směrnice a nařízení, které upravují oblast obecné bezpečnosti výrobků a oblast dozoru nad trhem. Důraz bude kladen na nové předpisy reagující na používání nových technologií a nárůst online prodeje. Zkoumána bude úspěšnost implementace těchto předpisů a jejich aplikace, přičemž budou identifikovány případné nedostatky a problémy, které brání jejich řádné implementaci.

KLÍČOVÁ SLOVA

ochrana spotřebitele, bezpečnost výrobků, dozor nad trhem, implementace

TITLE

Implementation of european consumer protection policies into the legal system of the Czech Republic

ANNOTATION

The aim of the thesis is to analyze the extent of implementation of EU consumer protection policy into Czech law, focusing on key directives and regulations governing the areas of general product safety and market surveillance. Emphasis will be placed on new regulations responding to the use of new technologies and the increase in online sales. The success of the implementation of these regulations and their application will be examined, in which case possible shortcomings and problems that hinder their proper implementation will be identified.

KEYWORDS

consumer protection, product safety, market surveillance, implementation

Prohlašuji:

Práci s názvem **Implementace unijních politik ochrany spotřebitele do právního řádu České republiky** jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. dubna 2024

Bc. Lukáš Moudrý v. r.

Obsah

Úvod.....	11
1 Ochrana spotřebitele v ČR.....	13
1.1 Vývoj politiky na ochranu spotřebitele v ČR	13
1.1.1 Vývoj do roku 1948	13
1.1.2 Vývoj v období komunistického režimu.....	14
1.1.3 Vývoj po roce 1989.....	15
1.2 Legislativní rámec týkající se ochrany spotřebitelů v ČR	16
1.2.1 Veřejnoprávní ochrana spotřebitele v ČR.....	16
1.2.2 Soukromoprávní ochrana spotřebitele v ČR.....	18
1.2.3 Trestněprávní ochrana spotřebitele v ČR.....	19
1.2.4 Strategie spotřebitelské politiky 2021–2030.....	20
2 Obecná bezpečnost výrobků	22
2.1 Koncepce dozoru nad trhem s výrobky v ČR.....	24
2.2 Ochranná opatření.....	28
2.2.1 Přestupky	30
2.3 Vnitrostátní strategie dozoru nad trhem.....	37
2.4 Zhodnocení legislativy v oblasti bezpečnosti výrobků v ČR.....	39
2.5 Rada kvality ČR.....	41
2.5.1 Zhodnocení naplňování poslání Rady kvality ČR	42
3 Právní základ ochrany spotřebitele v EU.....	44
3.1 Vývoj politiky na ochranu spotřebitele v EU	44
3.1.1 Vývoj ochrany spotřebitele v Evropské unii do Pařížského summitu	44
3.1.2 Předběžný program EHS o ochraně spotřebitele	45
3.1.3 Druhý program o ochraně spotřebitele a informační politice EHS.....	46
3.1.4 Jednotný evropský akt.....	46
3.1.5 Maastrichtská smlouva.....	47
3.1.6 Akční plán a amsterdamská smlouva.....	48
3.1.7 Lisabonská smlouva.....	48
3.2 Evropské politiky ochrany spotřebitele nad trhem	49
3.2.1 Program EU pro spotřebitele na roky 2020–2025	51
3.2.2 Program jednotného trhu.....	52
3.2.3 Mezinárodní společné kontrolní akce	53
3.2.4 Product Safety Award.....	55
4 Implementace unijních politik na ochranu spotřebitele do právního řádu ČR.....	57
4.1 Proces implementace unijních politik.....	57
4.1.1 Přímá aplikace práva EU	57

4.1.2	Transpozice směrnic EU	57
4.1.3	Soudní praxe	58
4.1.4	Administrativní praxe	58
4.2	Transpozice směrnice o právech spotřebitelů	58
4.2.1	První kapitola směrnice o právech spotřebitelů	59
4.2.2	Druhá kapitola směrnice o právech spotřebitelů	59
4.2.3	Třetí kapitola směrnice o právech spotřebitelů	60
4.2.4	Čtvrtá kapitola směrnice o právech spotřebitelů	60
4.2.5	Pátá kapitola směrnice o právech spotřebitelů	60
4.2.6	Zhodnocení transpozice směrnice o právech spotřebitelů	61
4.3	Implementace aktu o digitálních službách	62
5	Harmonizovaná a neharmonizovaná sféra bezpečnosti výrobků	65
5.1	Harmonizovaná sféra	65
5.1.1	Akreditační nařízení	66
5.1.2	Nařízení o dozoru	68
5.2	Neharmonizovaná sféra	68
5.2.1	Směrnice o obecné bezpečnosti výrobků	69
5.2.2	Nové nařízení o obecné bezpečnosti výrobků	70
5.2.3	Možnosti implementace nařízení o obecné bezpečnosti výrobků	72
5.3	Legislativa zemí EU v oblasti bezpečnosti výrobků	74
5.4	Product safety pledge	76
5.5	Informační systémy pro bezpečnost výrobků a dozor nad trhem	77
5.5.1	Safety Gate	77
5.5.2	Product Safety Business Alert Gateway	81
5.5.3	OECD GlobalRecalls portal	82
5.5.4	ICSMS	82
6	Syntéza výstupů analýzy	84
6.1	Legislativní opatření	84
6.2	Nelegislativní opatření	87
	Závěr	90
	Seznam použité literatury	92
	Internetové zdroje	94
	Nepublikovatelné zdroje	101
	Seznam příloh	102

Seznam obrázků

Obrázek 1: Spotřebitelské desatero.....	21
Obrázek 2: Počet kontrol České obchodní inspekce v oblasti informačních povinností	23
Obrázek 4: Počet kontrol České obchodní inspekce dle zákona č. 102/2001 Sb.....	32
Obrázek 3: Výše sankcí uložených Českou obchodní inspekcí za porušení zákona 102/2001 Sb.	32
Obrázek 5: Počet kontrol provedených Českou obchodní inspekcí dle zákona č. 22/1997 Sb....	34
Obrázek 6: Výše sankcí uložených Českou obchodní inspekcí dle zákona č. 22/1997 Sb.....	35
Obrázek 7: Počet kontrol provedených Českou obchodní inspekcí dle zákona č. 90/2016 Sb....	36
Obrázek 8: Výše sankcí uložených Českou obchodní inspekcí dle zákona č. 90/2016 Sb.....	36
Obrázek 9: Tři pilíře EU	47
Obrázek 10: Členové spotřebitelské organizace BEUC	51
Obrázek 11: Zpracovatelské služby – infografika	63
Obrázek 12: Počet notifikací odeslaných do systému Safety Gate.....	77
Obrázek 13: Procentuální zastoupení riziko pro spotřebitele v roce 2023.....	78
Obrázek 14: Přehled počtu oznámení odeslaných z ČR	79

Seznam tabulek

Tabulka 1: SWOT analýza dozoru nad trhem v oblasti bezpečnosti výrobků.....	37
Tabulka 2: Plán přerozdělení finančních prostředků	52

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
EHS	Evropské hospodářské společenství
Sb.	Sbírka zákonů
SFEU	Smlouva o fungování evropské unie
Ř. z.	Říšský zákoník
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
ZOS	Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

Úvod

V dnešní globalizované ekonomice hraje ochrana spotřebitele důležitou roli v zajištění bezpečného a důvěryhodného prostředí pro nákup zboží a služeb. Evropská unie vytváří široký rámec právních předpisů a politik, které mají za cíl chránit práva spotřebitelů a zajišťovat bezpečnost produktů na vnitřním trhu. Zároveň na členských státech, včetně ČR, leží povinnost řádně implementovat unijní politiky na ochranu spotřebitele do svého právního řádu.

Cílem této diplomové práce je analyzovat míru implementace unijní politiky ochrany spotřebitelů do právního řádu ČR, zejména se zaměřením na klíčové směrnice a nařízení, které upravují oblast obecné bezpečnosti výrobků a oblast dozoru nad trhem. Zvláštní pozornost je věnována novým předpisům reagujícím na používání nových technologií a nárůst online prodeje.

Pro dosažení stanovených cílů je v práci využita kombinace deskriptivní analýzy unijních právních předpisů týkajících se ochrany spotřebitelů a empirického výzkumu implementace těchto předpisů v českém právním prostředí. Jsou provedeny analýzy právních textů a legislativních dokumentů. Na základě získaných dat jsou identifikovány klíčové trendy, úspěchy a nedostatky v implementaci unijních politik ochrany spotřebitelů do českého právního řádu.

Práce je rozdělena do šesti hlavních částí. Úvodní sekce podrobně mapuje historii ochrany spotřebitele v ČR. Následující část se zaměřuje na legislativní rámec ochrany spotřebitele v ČR. V této kapitole je také stručně představena strategie spotřebitelské politiky ČR pro období 2021–2030 a s ohledem na aktuální vývoj ochrany spotřebitele je zhodnoceno její naplňování.

Práce se dále zabývá bezpečností výrobků. V druhé kapitole je představeno institucionální zabezpečení dozoru nad trhem s výrobky a je vymezena působnost dozorových orgánů. Kapitola se dále zabývá možnostmi správního trestání v dané oblasti bezpečnosti výrobků a to především výšemi sankcí ukládaných za porušení legislativy. Taktéž je představena vnitrostátní strategie dozoru nad trhem s výrobky, kdy jsou prostřednictvím SWOT analýzy vyhodnoceny základní problematiky výkonu dozoru nad trhem s výrobky. Závěrem druhé kapitoly je představena Rada kvality České republiky,

kteřá je následně zhodnocena z pohledu vlivu na trh s výrobky.

V třetí části se tato práce zabývá vývojem vedoucím ke vzniku EU, jednotného trhu a vývojem unijního práva v oblasti ochrany spotřebitele. Krátce jsou popsány instituce EU, které zabezpečují standardizaci ochrany spotřebitele na evropské úrovni. V rámci kapitoly jsou uvedeny programy EU zabývající se problematikou ochrany spotřebitele, mezinárodní společné akce, které zastřešuje EU a další nelegislativní opatření v oblasti ochrany spotřebitele a bezpečnosti výrobků.

V rámci čtvrté kapitoly je představena implementace unijních politik ochrany spotřebitele do právního řádu ČR. Jsou nastíněny základní možnosti implementace resp. transpozice evropské legislativy do českého právního řádu. V této části je provedena empirická analýza úspěšnosti transpozice směrnice o ochraně spotřebitelů do českého právního řádu a možnosti implementace aktu o digitálních službách, který má vliv na ochranu spotřebitele především v oblasti digitální sféry.

V předposlední kapitole je představena oblast harmonizované a neharmonizované sféry bezpečnosti výrobků. Jsou uvedeny nejdůležitější právní předpisy upravující danou oblast a provedena taktéž empirická analýza implementace legislativy do českého právního řádu. Dále jsou popsány možnosti implementace nového právního předpisu (nového nařízení o obecné bezpečnosti výrobků). Tyto možnosti jsou rozvedeny na praktickém příkladu. Dále jsou představeny přístupy k ochraně spotřebitele v oblasti bezpečnosti výrobků v ostatních vybraných členských státech EU. Kapitola se taktéž zabývá spoluprací dozorových orgánů na úrovni EU a využíváním informačních systémů varujících před nebezpečnými výrobky.

Závěrem práce jsou představeny základní teze týkající se problematiky implementace unijních předpisů do právního řádu ČR. Na základě provedené analýzy v předchozích kapitolách a zhodnocení modelů ochrany spotřebitele v oblasti bezpečnosti výrobků je provedena analýza de lege feranda.

1 Ochrana spotřebitele v ČR

Ochrana spotřebitele je důležitým prvkem moderního tržního prostředí, který má za cíl zajišťovat bezpečnost, transparentnost a spravedlnost při nákupu zboží a služeb. V ČR je ochrana spotřebitele zakotvena v legislativě a je chráněna řadou právních nástrojů a institucí. Tyto principy vychází z evropských směrnic, nařízení a standardů, které jsou implementovány do českého právního systému.

1.1. Vývoj politiky na ochranu spotřebitele v ČR

Ochrana spotřebitele na území dnešní ČR prošla několika fázemi vývoje a lze ji systematicky rozdělit do třech celků. První období je spjato s kodifikací spotřebitelské legislativy, druhé období nastalo po roce 1948. Poslední fází vývoje spotřebitelské legislativy je období po roce 1989, kdy došlo k celospolečenským změnám, toto období bylo ovlivněno zejména vstupem ČR do EU. [27]

1.1.1 Vývoj do roku 1948

Jestliže se zaměříme pouze na vývoj ochrany spotřebitele na území dnešní ČR, pak mezi nejstarší dochované právní předpisy zabývající se ochranou spotřebitele patří Koldínův zákoník, tzv. Práva městská království českého, jenž pochází z roku 1579. Tento právní předpis byl založen na římskoprávních zásadách.

Koldínův zákoník platil na území dnešních Čech, Moravy a Slezska a patřil, vedle zemských zřízení, k jednomu z nejdůležitějších platných právních předpisů. V zákoníku se objevují první náznaky ochrany kupujícího (spotřebitele) při uzavírání smluv na trzích. Jsou zde popsána základní pravidla pro nároky z vadného plnění. (Malý, 2013)

Poslední část Koldínova zákoníku zrušil až v roce 1811 zákon č. 946/1811 Sb., všeobecný zákoník občanský. Vyhlásil jej dne 1. června 1811 patentem císař František I. a byl platný na území všech zemí Rakousko-uherského císařství mimo země Koruny uherské. Tento zákon byl později přejat i nově vzniklým samostatným československým státem dne 28. října 1918 zákonem č. 11/1918 Sb., zákonem o vzniku samostatného státu československého, a platil v pozměněné podobě až do roku 1950.

Mezi další právní předpisy na ochranu spotřebitele před vznikem samostatného Československého státu v roce 1918 lze zařadit např. zákon č. 227/1859 ř. z., živnostenský řád, který stanovil práva a povinnosti pro osoby provozující živnost. Tento zákon již obsahoval možná ochranná opatření, která vycházejí z dnešní právní úpravy. Jedná se např. o možnost zabavení zboží nebo uzavření provozovny z důvodu nevyhovujícího zajištění hygieny. Zajímavostí může být přijatý zákon č. 26/1895 ř. z., o výprodejích, ve kterém lze nalézt první principy na ochranu hospodářské soutěže.

V období existence tzv. první a druhé republiky mezi lety 1918-1939 nedošlo k žádným výrazným změnám v oblasti ochrany spotřebitele. Nově vzniklá republika přejala z velké části zákony platné na území tehdejšího Rakouska-Uherska a pouze je částečně novelizovala. K výrazným úpravám ve spotřebitelském právu dochází až po roce 1948, kdy proběhly společenské změny a státní převrat na území tehdejší Československé republiky. (Moravec et al 2019)

1.1.2 Vývoj v období komunistického režimu

V krátké době po „únorovém“ převratu byla přijata nová veřejnoprávní norma, zákon č. 160/1946 Sb., o vnitřním obchodě. Tehdejšímu Ministerstvu vnitřního obchodu byla svěřena pravomoc vydávat opatření k zajištění distribuce, regulace oběhu a kontroly odbytu zboží. Mezi tato opatření patřilo například stanovení prodejní doby pro maloobchodní prodejny, regulace dodávek a odběru konkrétních druhů zboží. Dále byly upraveny postupy vážení zboží.

Toto období je taktéž spojeno s restrukturalizací dozoru nad trhem a se zřízením nových dozorových orgánů. V roce 1952 byla zřízena Státní obchodní inspekce, v roce 1958 Státní inspekce jakosti potravinářských a zemědělských výrobků. K dalším změnám v oblasti dozoru nad trhem došlo v roce 1962, kdy byl přijat zákon č. 122/1962 Sb., o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci, kterým se zřídily tři dozorové orgány. Jednalo se o Státní inspekci jakosti zemědělských výrobků, Státní inspekci jakosti výrobků potravinářského průmyslu a Státní obchodní inspekci. Zajímavostí zákona č. 122/1962 Sb. je, že inspektoři mohli uložit dle §10 tohoto zákona důtku, proti které se mohl přestupce odvolat do 15 ti dnů od jejího uložení (srovnání nabízí § 83 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, který uvádí obdobnou lhůtu pro možnost odvolání).

V roce 1986 došlo k opětovné restrukturalizaci dozoru nad trhem a dozorové orgány byly nahrazeny novými. Jednalo se o přijetí zákona č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, kterým byla zřízena Česká zemědělská a potravinářská inspekce, a přijetí zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, v platném znění, kterým byla zřízena Česká obchodní inspekce. Zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, v platném znění, byl v průběh let novelizován a je platný dodnes.

Dalšího vývoje naznala spotřebitelská legislativa a dozor nad trhem až pro roce 1989. Tento vývoj byl ovlivněn přechodem na tržní hospodářství a postupným sblížováním vnitrostátního práva s právem EU. Pozitivem období komunismu byla skutečnost, že tehdejší státní aparát požadoval plnou shodu s předpisy a výroba byla svázána legislativou. Nelze ovšem říci, že by tato skutečnost neměla vliv na kvalitu výrobků.

1.1.3. Vývoj po roce 1989

Po 17. listopadu 1989 začalo docházet k přestavbě právního řádu již v tehdejší Československé socialistické republice (název státu byl změněn až 29. března 1990). Transformace právního řádu byla spojena s náročným procesem přechodu od totalitního režimu k demokracii a tržní ekonomice. Z tohoto důvodu byly přejety mnohé zákony platné v období totalitního režimu.

V této době byl novelizován dnes již neplatný zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Výrazné změny, zejména v oblasti spotřebitelských práv, přinesla novelizace provedená prostřednictvím zákona č. 509/1991 Sb., jež ovlivnila celkový právní rámec a postavení občanů v právním systému. Byla upravena odpovědnost za škodu, byly upraveny zásadní smluvní vztahy (jako je smlouva o dílo nebo kupní smlouva) či byly upraveny náležitosti právních úkonů.

Na posledním zasedání Federálního shromáždění byl jako poslanecký návrh přijat zákon č. 634/1992 Sb., o ochranně spotřebitele. Ačkoliv k poslaneckému návrhu nebyla předložena důvodová zpráva, ze zákona o ochraně spotřebitele je zřejmé, že jeho hlavním cílem je ochrana spotřebitele jako slabší smluvní strany. (Moravec et al 2019)

Na začátku 21. století prošla ČR významnou transformací svého legislativního rámce s cílem dosáhnout souladu s evropskými standardy, zejména ve sféře ochrany

spotřebitele. Tento krok byl podnícen oficiální žádostí o členství v EU, kterou česká vláda podala 17. ledna 1996. Důležitým milníkem procesu bylo podepsání Smlouvy o přistoupení dne 16. dubna 2003 v Aténách, kde byli přítomni tehdejší prezident Václav Klaus a premiér Vladimír Špidla. Formálním vstupem ČR do EU dne 1. května 2004 se otevřela nová kapitola spolupráce a integrace, z čehož vyplývala potřeba implementace evropských předpisů týkajících se ochrany spotřebitele a bezpečnosti produktů do českého právního systému. (Tichý 2009)

Proces harmonizace české legislativy s evropskou vyžadoval podstatné úpravy existujících zákonů a vytvoření nových právních norem. Tyto změny byly klíčové pro zabezpečení, aby české právo reflektovalo evropské principy ochrany spotřebitele, které jsou základem pro fungování jednotného vnitřního trhu EU. Implementace nařízení, a směrnic, do českého právního řádu představuje závazek ČR vůči svým občanům a je zásadním krokem k zajištění jejich ochrany a bezpečnosti v rámci jednotného trhu. Procesem a naplněním těchto závazků se budou zabývat následující kapitoly.

1.2 Legislativní rámec týkající se ochrany spotřebitelů v ČR

Ochrana spotřebitelů v rámci právního systému ČR je založena na třech hlavních pilířích: veřejnoprávním, soukromoprávním a trestněprávním. Každá z těchto oblastí poskytuje specifické mechanismy a nástroje, které mají za cíl zaručit ochranu spotřebitelů před nekalými praktikami podnikatelů, vadnými produkty či jinými formami poškození jejich zájmů.

Stěžejním principem ochrany spotřebitele je, že při uzavírání smluvních vztahů je spotřebitel vnímán jako slabší strana, a to i přes skutečnost, že Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zaručuje rovnost stran. Toto bylo i několikrát potvrzeno nálezy Ústavního soudu např. v odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 27. listopadu 2011 sp. zn. I. ÚS 1844/17: *„spotřebitelský vztah je jedním z příkladů nerovných vztahů, ve kterých se setkává podnikatel-profesionál jako silnější strana se zákazníkem-spotřebitelem jako slabší stranou.“*

1.2.1 Veřejnoprávní ochrana spotřebitele v ČR

Veřejnoprávní rámec ochrany spotřebitelů představuje institucionální a regulační systém, který je zaveden státem za účelem dohledu nad trhem a zajištění

dodržování příslušných právních předpisů. Tento rámec zahrnuje činnost dozorových orgánů jako je např. Česká obchodní inspekce, která provádí inspekce na v nepotravinářské sféře trhu a sleduje nejen dodržování předpisů, ale i stanovování standardů a norem pro produkty a služby. V neposlední řadě poskytuje informace spotřebitelům o jejich právech a povinnostech.

Zástupcem veřejnoprávní ochrany spotřebitele je zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOS“), který stanovuje podmínky podnikání s významným dopadem na ochranu spotřebitelů. Současně určuje úkoly veřejné správy v této oblasti a definuje práva spotřebitelů. Jedná se o *lex generalis* v oblasti ochrany spotřebitele. Nevztahuje se na označování výrobků či poskytování služeb v rámci speciálních odvětví, jako je například zdravotní péče, požární ochrana, rostlinná výroba, zbraně a střelivo, pošta a telekomunikace, regulace cen apod. Podle Vítové lze nalézt i v ZOS aspekty soukromého práva, např. § 19 odst. 3 ZOS stanovuje povinnost vyřídit reklamaci do 30 dnů. Z celkového kontextu ovšem převažují v ZOS veřejnoprávní ustanovení, např. § 3 ZOS – povinnost poctivosti prodeje, § 4 ZOS – zákaz nekalých obchodních praktik, § 9 až § 14 ZOS – informační povinnosti či § 23 až § 24l ZOS týkající se dozoru nad trhem a přestupky. Z těchto důvodů lze vnímat předpis jako veřejnoprávní se soukromoprávními aspekty. (Vítová 2016)

Pro plné porozumění obsahu tohoto zákona je zásadní definovat základní pojmy, které jsou v něm použity. Mezi tyto pojmy uvedené v § 2 ZOS patří spotřebitel, který je podle ustanovení zákona identifikován jako fyzická osoba nejednající v rámci své podnikatelské činnosti či samostatného výkonu povolání. V tomto místě je nutné zmínit kdo je považován za průměrného spotřebitele. Podle čl. 5 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách je průměrný spotřebitel definován z pohledu průměrného člena dané skupiny. Podle Ondřejové je průměrný spotřebitel osoba, která je schopna rozlišit běžné reklamní triky a klamání a není snadno převeditelná reklamními výzvami k nákupu zboží či služeb, jelikož projevuje dostatečnou inteligenci, bystrost a pozornost. Podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. května 2012, sp. zn. 23 Cdo 3773/2010 je průměrný spotřebitel chápán jako osoba, která má dostatek informací a je v rozumné míře opatrná a pozorná s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory. (Ondřejová et al 2018)

Pojem prodávající poté zahrnuje jakéhokoli podnikatele, který nabízí výrobky či poskytuje služby, a může také zahrnovat fyzickou osobu, která prodává spotřebiteli výrobky z vlastní drobné pěstitelské či chovatelské činnosti, nebo prodává lesní plodiny. Pojmy týkající se výrobní sféry budou rozvedeny v následující kapitole.

1.2.2 Soukromoprávní ochrana spotřebitele v ČR

Soukromoprávní aspekty ochrany spotřebitelů se soustředí na právní vztahy mezi jednotlivými spotřebiteli a podnikateli. Zde hraje klíčovou roli právní úprava smluvních vztahů, která určuje podmínky nákupu, prodeje a poskytování služeb. Nakupující jsou chráněni před nekalými praktikami podnikatelů a mají možnost uplatnit svá práva v případě vzniku sporů či nesrovnalostí.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“) je základní právní normou, která upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob. Tento zákon obsahuje ustanovení soukromého práva hmotného, což zahrnuje oblasti jako občanské právo, rodinné právo, závazkové právo a majetkové právo. [83]

Oproti ZOS se v občanském zákoníku setkáme jak s pojmem spotřebitel, tak i s pojmem kupující. Kupující není explicitně vydefinován, je jím obecně chápána osoba, která kupuje věc od prodávajícího. (§ 2079 občanského zákoníku)

V občanském zákoníku jsou upravena klíčová ustanovení týkající se obecných požadavků na právní jednání, týkající se identifikace vad v právních jednáních a také subjektů práva oprávněných k jejich vykonávání. Dále jsou zde upravena obecná ustanovení o spotřebitelských smlouvách. Významná jsou také obecná ustanovení o vzniku, zániku a zajištění právních vztahů a jednotlivé typové smlouvy, které stanovují rámec pro uzavírání smluvních vztahů mezi spotřebiteli a obchodními subjekty. Dle § 2161 občanského zákoníku: „*Prodávající odpovídá kupujícímu, že věc při převzetí nemá vady.*“ Podle § 2106 občanského zákoníku má kupující právo, pokud vadné plnění je podstatným porušením smlouvy, na odstranění věci dodáním nové věci, na odstranění vady opravou věci nebo na odstoupení od smlouvy. (Záruba 2016)

Podle Petrova je třeba postupovat při uplatnění práva z vadného plnění vždy v zásadách efektivity. Prodávající by měl prioritně usilovat o opravu věci, pokud ovšem toto řešení není ekonomicky výhodné (cena opravy je vyšší než cena nového produktu)

může prodávající dodat kupujícímu novou stejnou věc. S ohledem na míru rozvoje trhu může nastat situace, že prodávající v době uplatnění práva z vadného plnění již nebude disponovat bezvadnou věcí. V tomto případě je povinen vrátit kupujícímu plnou výši kupní ceny. Petrov dále uvádí, že kupující má právo na odstoupení od smlouvy v těch případech, když se u výrobku objeví třikrát stejná vada. (Petrov 2019)

Kupující může vytknout vadu, která se na věci projeví, v době dvou let od převzetí věci, a to na základě § 2165 odst. 1 občanského zákoníku. Vadu je nutné vytknout bez zbytečného odkladu, od chvíle, kdy ji mohl kupující při řádně péči zjistit. Pokud kupující vadu vytkne oprávněně, do uvedené lhůty se nezapočítá doba po dobu, kterou nemůže věc využívat. Podle § 19 ZOS musí být uplatnění práva z vadného plnění vyřízeno do třiceti kalendářních dnů od koupě, případně-li poslední den lhůty na sobota/neděle/státní svátek, tak výše uvedená lhůta končí prvním následujícím pracovním dnem. Kupujícímu právo z vadného plnění nenáleží, pokud vadu sám způsobil nebo pokud se jedná o běžné opotřebení výrobku. (Záruba 2016)

1.2.3 Trestněprávní ochrana spotřebitele v ČR

Trestněprávní aspekty ochrany spotřebitelů zahrnují trestněprávní sankce a postihy, které jsou ukládány osobám či subjektům porušujícím zákony v oblasti ochrany spotřebitelů. Tato oblast se zabývá trestním stíháním různých forem podvodného jednání, jímž je falšování zboží a další závažné nekalé praktiky, které mohou poškozovat spotřebitele v závažné míře, a to především ekonomické zájmy spotřebitele.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“) obsahuje ustanovení týkající se různých trestných činů, včetně těch, které se týkají ochrany spotřebitelů. Nejdůležitějším pro ochranu spotřebitele může být např. § 209 TZ, který zakazuje uvádět kohokoliv v omyl.

Podle českého TZ mohou být za trestné činy dle § 52 TZ spáchané v oblasti ochrany spotřebitelů uděleny různé tresty v závislosti na závažnosti a okolnostech případu. Mezi možné tresty patří:

- § 67 TZ – Peněžitý trest: Udělení peněžitého trestu, který může být stanoven v různé výši v závislosti na konkrétním trestném činu a majetkových poměrech pachatele.

- § 55 TZ – Trest odnětí svobody: Pachatel může být odsouzen k nepodmíněnému nebo podmíněnému trestu odnětí svobody, který může být vyměřen v různé délce v závislosti na závažnosti činu.
- § 73 TZ – Zákaz činnosti: Pachatel může být potrestán zákazem vykonávání určité činnosti, pokud je jeho činnost spojená s trestným činem v oblasti ochrany spotřebitelů.
- § 66 TZ – Propadnutí majetku: Pachatel může být potrestán propadnutím majetku, který byl použit ke spáchání trestného činu nebo který z něj byl získán.

Pachatelům trestných činů může soud dále nařídít nahradit škodu, která vznikla v důsledku jejich trestných činů, pokud je to v rámci jejich finančních možností. (Šámal 2023)

1.2.4 Strategie spotřebitelské politiky 2021–2030

Strategie spotřebitelské politiky 2021–2030 je strategický dokument pro ochranu spotřebitelů v ČR do roku 2030. Jeho hlavním cílem je zajistit silnou ochranu spotřebitelů, jak domácích, tak těch z EU, kteří nakupují v ČR. Vnitrostátní strategie spotřebitelské politiky navazuje na program EU pro spotřebitele na roky 2020 – 2025, který bude analyzován blíže v další kapitole.

V oblasti legislativy na vnitrostátní úrovni si strategie klade za cíl dokončit implementaci legislativy EU do právního řádu ČR. Naplnění toho cíle lze sledovat např. novelizačním zákonem č. 374/2022 Sb., kterým se mění ZOS a občanský zákoník např. doplnění ZOS o § 12a týkající se povinnosti uvádět nejnižší cenu za posledních 30 dnů.

Při prosazování práv spotřebitelů cílí strategie na zajištění spolupráce mezi orgány dozoru na vnitrostátní úrovni, zajištění využívání informačních systémů orgány dozoru, zejména Safety Gate dříve RAPEX nebo ICSMS a provedení analýzy fungování systému Alternative Dispute Resolution (ADR, mimosoudní řešení sporů). Mezi splněné cíle z této oblasti lze právě zařadit zveřejnění analýzy o fungování ADR, která byla zveřejněna v prosinci 2023. Využívání informačních systémů bude rozvedeno v následujících kapitolách. [33]

V návaznosti na tuto problematiku strategie cílí na vzdělávání a informovanost

spotřebitelů. Prostředkem pro zvýšení vzdělanosti spotřebitelů má být např. zajištění informování o podvodných e-shopech nebo informování a podpora spotřebitelů směrem k udržitelné spotřebě. Tento dílčí cíl se daří naplňovat. Česká obchodní inspekce na svých webových stránkách zveřejňuje seznam e-shopů, které mohou představovat pro spotřebitele riziko. V rámci Průvodce pro spotřebitele zveřejňuje Ministerstvo průmyslu a obchodu pravidelně modelové situace a způsoby, jak spotřebitel může tyto situace vyřešit. Mezi další mediální kampaně Ministerstva průmyslu a obchodu lze zařadit zveřejnění „Adventního spotřebitelské kalendáře“ v prosinci 2023, viz příloha E, či „Desatera pro spotřebitele“ v březnu 2024, obrázek č. 1.

Obrázek 1: Spotřebitelské desatero

Zdroj: Vlastní zpracování.

Mimo jiné by dle strategie mělo nadále docházet k podpoře spotřebitelských organizací. Každoročně by pro něj mělo být vyčleněno na dotace pro spotřebitelské organizace minimálně 18 miliónů Kč. Oproti plánované proklamaci Ministerstvo průmyslu a obchodu poskytlo pro rok 2024 spotřebitelským organizacím částku ve výši 8 miliónů Kč, které bylo rozděleno mezi 7 spotřebitelských organizací.

2 Obecná bezpečnost výrobků

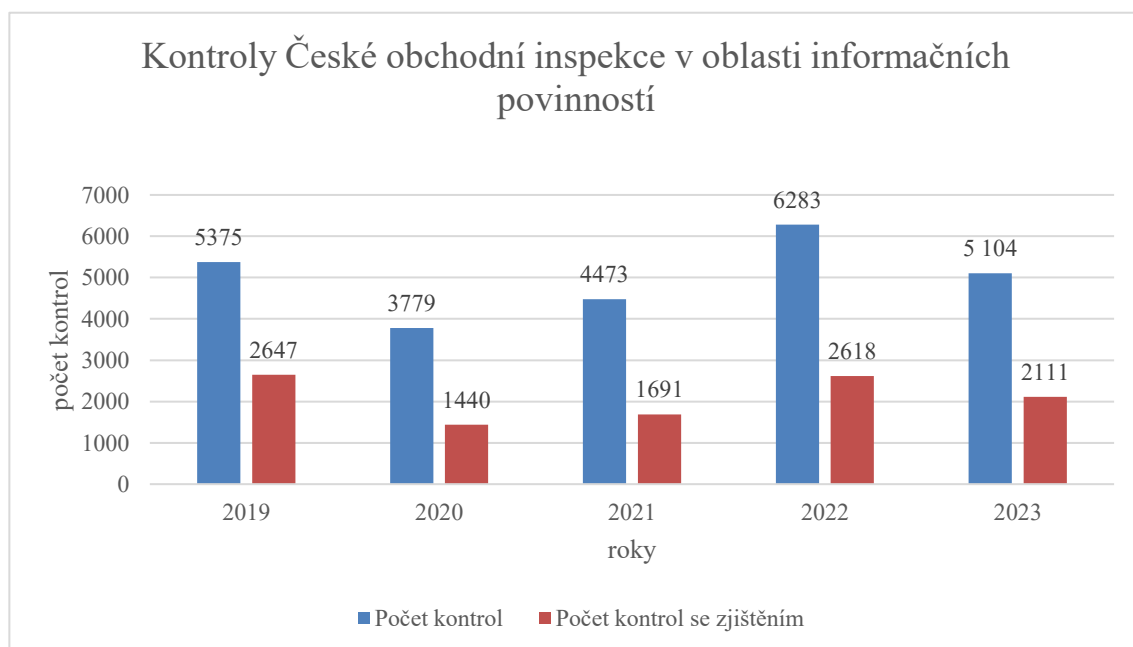
Spotřebitelé vstupují každodenně do styku s výrobky, právo na bezpečný výrobek lze proto vnímat jako základní spotřebitelské právo. V ČR je bezpečnost výrobků rozdělena na potravinářskou a nepotravinářskou sféru. Tato práce se blíže zabývá nepotravinářskou sférou dozoru nad trhem, a tudíž je nutné pro potřeby práce chápat výrobek jako jakýkoli produkt, který není určen k lidské konzumaci. Důležité je také zdůraznit, že pojem výrobek se nevztahuje pouze na fyzické předměty, ale může zahrnovat i digitální produkty a služby, a to zejména v souvislosti s rostoucím významem e-commerce a digitálního trhu. (Záruba 2016)

Výrobek je v českém právním řádu definován z různých perspektiv v závislosti na konkrétní právní oblasti. Specifické definice a požadavky na výrobky můžeme najít ve výše zmíněném zákoně o ochraně spotřebitele. Podle § 2 odst. 1 písm. g) ZOS se za výrobek považuje věc vyjma práv, která s ní souvisí. § 2 zákona o obecné bezpečnosti výrobků dále specifikuje, že výrobkem jsou věci, kterou jsou nabízeny, poskytovány nebo jinak vstupují do oběhu v rámci podnikatelské činnosti, bez ohledu na to, zda jsou poskytovány za úplatu. Dle § 2 písm. a) zákona o technických požadavcích je výrobek chápán v širokém smyslu. Jedná se o jakýkoliv objekt, který byl vyroben, vytěžen nebo získán jakýmkoli jiným způsobem, bez ohledu na fázi jeho zpracování.

Bezpečný výrobek je definován jako takový výrobek, který při běžném nebo předvídatelně očekávatelném používání neohrožuje zdraví nebo bezpečnost uživatelů. Podle § 3 odst. 1 zákona o obecné bezpečnosti výrobků je výrobek považován za bezpečný, pokud je v souladu s vysokou úrovní ochrany zdraví, bezpečnosti a je-li při běžném nebo předvídatelně očekávatelném používání, včetně doby trvání a při dodržení požadavků na údržbu, instalaci a opravy, schopen splnit požadavky zajišťující ochranu zdraví a bezpečnost osob, majetku či životního prostředí.

Podle § 3 odst. 3 zákona č. 90/2016, o posuzování shody stanovených výrobků při jejich dodávání na trh, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o posuzování shody“) je hospodářský subjekt definován jako výrobce, zplnomocněný zástupce výrobce, dovozce nebo distributor, který je zodpovědný za uvedení výrobku na trh ve smyslu požadavků na bezpečnost. Obecně lze říci, že hospodářský subjekt představuje jakoukoliv fyzickou nebo právnickou osobu, která na trhu podniká.

Podle ZOS, mají prodávající několik povinností vztahujících se k poskytování informací o výrobcích, tyto jsou uvedeny v § 9 až § 11 ZOS. Účelem informační povinnosti je zaručit, že spotřebitelé jsou řádně informováni o způsobu použití, údržbě, a potenciálních rizicích spojených s nesprávným používáním nebo údržbou výrobků. Dále prodávající musí zajistit, že spotřebitelé, pokud je to vyžadováno povahou výrobku nebo služby, obdrží tyto informace formou písemných návodů. Informace musí být předány na trvalém nosiči dat a na žádost spotřebitele i v listinné formě. Zákon rovněž stanovuje, že všechny informace poskytnuté podle § 9 až 10a ZOS, stejně jako informace uvedené v některých dalších ustanoveních zákona, musí být, pokud jsou poskytovány písemně, předloženy v českém jazyce. Informace mohou být rovněž zobrazeny pomocí piktogramů, které musí být srozumitelné, čitelné a úplné, přičemž prodávající je povinen vysvětlit jejich význam nebo je zpřístupnit spotřebiteli na vyžádání. V oblasti dodržování informačních povinností ze strany prodávajících je primárním dozorovým orgánem Česká obchodní inspekce. Státní zemědělská a potravinářská inspekce se zaměřuje na dozor nad potravinami a zemědělskými produkty, Státní ústav pro kontrolu léčiv vykonává dozor v oblasti léčiv a zdravotnických prostředků a Český telekomunikační úřad dohlíží na trh s telekomunikačními a radiovými zařízeními.

Obrázek 2: Počet kontrol České obchodní inspekce v oblasti informačních povinností

Zdroj: Vlastní zpracování dle [52]

Z obrázku 2 je patrné, že roce 2019 se Česká obchodní inspekce zaměřila v 5 375 případech na dodržování informačních povinností ze strany prodávajících, pochybení bylo zjištěno zhruba u poloviny kontrolovaných (2 647). V důsledku pandemie Covid-19 v roce 2020 klesl počet kontrolovaných na 3 779. V roce 2023 se Česká obchodní inspekce zaměřila v této oblasti na 5 104 prodávajících a bylo zjištěno pochybení ve 40 % případů (2 111). Pod informačními povinnostmi si lze představit i povinnost dle § 12 ZOS týkající se povinnosti informovat spotřebitele o ceně výrobků a služeb. Ačkoliv se situace na trhu zdá být z uvedených dat neuspokojivá, je nutné zmínit, že v rámci principů dobré správy je dozor správních orgánů předem zaměřený na rizikové oblasti, tudíž pochybení byla očekávatelná.

2.1 Koncepce dozoru nad trhem s výrobky v ČR

Dozor nad trhem s výrobky je realizován prostřednictvím orgánů veřejné správy, které mají za úkol provádět kontroly u výrobců, dovozců a distributorů. Tyto kontroly zahrnují revize dokumentace, fyzické kontroly výrobků a laboratorní testování, aby se zajistilo, že produkty jsou v souladu s příslušnými technickými normami a bezpečnostními standardy. V případě zjištění nesouladu mají orgány právo požadovat nápravná opatření, včetně stažení nebezpečných výrobků z trhu nebo zákazu jejich prodeje.

Podle § 13 odst. c) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo průmyslu a obchodu ústředním styčným orgánem státní správy pro vnitřní obchod a ochranu zájmů spotřebitelů. Bohužel oproti tomuto je dozor nad trhem v oblasti výrobků v ČR značně roztržštěný, kdy jednotlivé dozorové orgány zasahující do ochrany spotřebitele a bezpečnosti výrobků jsou podřízené různým ministerstvům. Je třeba odlišovat působnost dozorových orgánů nad trhem v oblasti obecné ochrany spotřebitele dle § 23 a následujících ZOS od orgánů dozoru nad trhem dozorující bezpečnost výrobků.

Harmonizovaná sféra zahrnuje oblasti, kde EU stanovila jednotné normy a předpisy, které jsou přímo aplikovány ve všech členských státech. Cílem je zjednodušení a sjednocení pravidel pro volný pohyb zboží a služeb, ochranu spotřebitelů a zajištění vysoké úrovně veřejného zdraví a bezpečnosti. Neharmonizovaná sféra naopak odkazuje na oblasti, kde takováto unifikace na úrovni EU neexistuje. Zde členské státy aplikují své vlastní, národní předpisy, které mohou být různé a mohou tak vytvářet bariéry

pro mezinárodní obchod a pohyb zboží. Detailnější rozbor těchto konceptů a jejich aplikace v praxi je předmětem páté kapitoly této práce. Zde jsou podrobně vysvětleny mechanismy, kterými EU rozhoduje o tom, co bude harmonizovat, a jaké jsou implikace pro trh, spotřebitele a regulační prostředí.

Dozorové orgány vykonávající dozor v oblasti harmonizované sféry, která bude představena v následujících kapitolách, dle § 4 zákona č. 87/2023 Sb. zákon o dozoru nad trhem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o dozoru“) s výrobky jsou:

- Česká inspekce životního prostředí,
- Česká obchodní inspekce,
- Český báňský úřad,
- Drážní úřad,
- krajské hygienické stanice,
- Ministerstvo dopravy,
- Ministerstvo obrany,
- Ministerstvo vnitra,
- Státní energetická inspekce,
- Státní ústav pro kontrolu léčiv,
- Státní zemědělská a potravinářská inspekce,
- Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví,
- Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv a
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.

Přílohou k zákonu o dozoru je seznam příslušných dozorových orgánů k provádění k dozoru. V seznamu je uveden vždy evropský právní předpis a jemu určený český implementační předpis, čímž je i přehledně definována působnost dozorového orgánu v dané oblasti.[20][21]

Dozor v oblasti neharmonizované sféry, která bude taktéž popsána v další kapitole této práce, je v době sepsání práce koncipován dle zákona č. 102/2001 Sb. o obecné bezpečnosti výrobků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obecné bezpečnosti výrobků“). Dle § 7 odst. 1 zákona vykonává dozor ten dozorový orgán, který je k projednání z povahy výrobku k dozoru příslušný. V případě, že k dozoru není příslušný žádný dozorový orgán, je k provedení dozoru příslušná Česká obchodní inspekce, která vytváří určitou záchranou síť v oblasti dozoru nad obecnou bezpečností výrobků.

Přestože může vymezení působnosti dozorových orgánů v kontextu zákona o obecné bezpečnosti výrobků působit jako relativně nejasné a otevřené pro interpretaci, je důležité uvědomit si, že tento přístup je v souladu se základními principy správního práva. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, explicitně stanovuje, že pravomoc správního orgánu (v tomto případě dozorového orgánu) je omezena pouze na ty účely, pro které byla danému orgánu delegována. To znamená, že každý dozorový orgán může a musí uplatňovat svoje pravomoci pouze v rámci svých specifických kompetencí a zodpovědností, Tento systém je ovšem podroben kritice ze strany EU a bude rozebrán prostřednictvím SWOT analýzy. Hlavním bodem kritiky je relativně nejasné vymezení působnosti dozorových orgánů a nedostatečně konkretizované postupy dozoru, které mohou vést k právní nejistotě a nedostatečné efektivitě dohledu nad trhem.

Orgány vykonávající dozor v oblasti obecné bezpečnosti výrobků jsou:

- Česká inspekce životního prostředí, která se zaměřuje na kontrolu chemických látek a směsí, biocidních přípravků, odpadů a monitoruje dodržování emisních limitů;
- Ministerstvo dopravy, který je odpovědné za dohled nad silničními vozidly a pneumatikami;
- Drážní úřad, který zajišťuje kontrolu železničních, tramvajových, trolejbusových, lanových a speciálních vozidel;

- Státní plavební správa, která dohlíží na prostředky lodní přepravy a dopravy, včetně menších plavidel;
- Úřad pro civilní letectví, který zodpovídá za kontrolu letecké techniky a bezpečnost leteckých zařízení a letadel;
- Puncovní úřad, který kontroluje výrobky z drahých kovů a klenotnické slitiny;
- Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva, který zajišťuje kontrolu zbraní, střeliva a pyrotechniky;
- Český báňský úřad, který dohlíží na používání výbušnin a zařízení v prostředích s nebezpečím výbuchu;
- Český telekomunikační úřad, který kontroluje radiová a telekomunikační koncová zařízení;
- Státní energetická inspekce, která je zodpovědná za kontrolu ekodesignu a energetického štítkování;
- Krajské hygienické stanice, které dohlíží na bezpečnost produktů a materiálů pro styk s potravinami, pitnou vodou, kosmetikou, elektronickými cigaretami, hračkami pro děti do 3 let a biocidy;
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, který se věnuje kontrolám přípravků na ochranu rostlin, hnojiv a krmiv;
- Státní ústav pro kontrolu léčiv, který dohlíží na bezpečnost léčiv a zdravotnických prostředků;
- Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv, který je zodpovědný za kontrolu veterinárních léčivých přípravků;
- Státní zemědělská a potravinářská inspekce, která zajistí dohled nad potravinami, tabákovými výrobky a zemědělskými produkty;
- Státní veterinární správa, která kontroluje potraviny živočišného původu, vedlejší živočišné produkty a medicínální krmiva;

- Český metrologický institut, který zajišťuje kontrolu balení označeného symbolem „e“. [20][21]

Česká obchodní inspekce má nezastupitelnou roli v regulaci produktů jak v oblasti harmonizované, tak neharmonizované, což zahrnuje široké spektrum výrobků od spotřební elektroniky po stavební materiály. Proto bude ten dozorový orgán a jeho výkon dozoru nad trhem popsán dále podrobněji.

Zvláštní postavení při dohledu nad výrobky, které jsou dováženy do ČR nebo jsou uváděny na společný trh EU, má Celní správa České republiky. Role Celní správy je zásadní, neboť zabezpečuje kontrolu výrobků na hranicích a při uvedení na trh, tak aby byla zajištěna jejich bezpečnost a soulad s právními předpisy EU a národními zákony.

2.2 Ochranná opatření

Ochranná opatření v oblasti bezpečnosti výrobků mají za cíl zajistit, aby výrobky na trhu byly bezpečné pro spotřebitele. Jak bylo uvedeno výše podle čl. 27 a čl. 28 Nařízení Evropského Parlamentu a rady (ES) č. 765/2008 ze dne 9. července 2008, kterým se stanoví požadavky na akreditaci a dozor nad trhem (dále jen „akreditační nařízení“), mohou celní orgány (v ČR Celní správa České republiky) pozastavit vpuštění výrobku do volného oběhu, resp. výrobku dovezeného ze třetí země, u kterého existuje riziko, že se jedná o nebezpečný výrobek nebo nevyhovuje právním předpisům či nesplňuje požadavky na dokumentaci a označení. Pokud bude výrobek podle čl. 27 akreditačního nařízení pozastaven při vstupu na volný trh, musí celní orgány neprodleně informovat místně a věcně příslušný dozorový orgán. Ten musí do 3 dnů rozhodnout, jakým způsobem se má ve věci nadále postupovat. [72]

Dle § 6 zákona o obecné bezpečnosti výrobků mají orgány státní správy a orgány územní samosprávy za povinnost zabránit dovozu, vývozu a uvádění na trh nebezpečných výrobků. K tomuto přijímají preventivní opatření nejen podle kontrolního řádu např. § 11 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého má kontrolující pravomoc odebírat vzorky. Ale i dalších právních předpisů, např. zákona o ochraně spotřebitele (§ 23f ZOS), který stanovuje pravomoc dozorovým orgánům některá ochranná opatření. Dozorové orgány mají možnost dle § 23f ZOS nařídit opatření k odstranění zjištěných nedostatků, a to v těch situacích, kdy je ohroženo zdraví nebo majetek. Další pravomocí dozorových orgánů je pozastavit prodej výrobků nebo

poskytování služeb, nebo uzavřít provozovnu, v případech, kdy výrobky ohrožují zdraví nebo majetek. Pokud rozhodnutí nesnese odkladu, mohou takové opatření na místě bezprostředně uložit pracovníci správního orgánu., které musí být následně stvrzeno písemným rozhodnutím. (Klabusayová, 2016)

Podle § 6 odst. 2 zákona o dozoru v oblasti harmonizované sféry může příslušný dozorový orgán ukládat následující ochranná opatření:

- Nařídit uvedení výrobku do souladu s požadavky stanovenými v příslušném předpisu;
- Nařídit odstranění rizika, které výrobek představuje, pokud je proveditelné;
- Zakázat dodání výrobku na trh;
- Zakázat uvedení výrobku do provozu nebo používání výrobku pro provozní potřebu;
- Nařídit stažení výrobku z trhu nebo oběhu a varování veřejnosti před rizikem, které výrobek představuje;
- Nařídit zničení výrobku nebo jeho znehodnocení;
- Nařídit opatření výrobku varováním v českém jazyce před rizikem, které výrobek může představovat;
- Uložit předběžné podmínky pro dodání výrobku na trh;
- Uložit povinnosti neprodleně vhodným způsobem varovat ohroženého konečného uživatele v českém jazyce před rizikem plynoucím z výrobku a
- Uložit povinnosti odstranit z on-line rozhraní obsah internetové stránky nabízející výrobek, který není v souladu s požadavky stanovenými v příslušném předpisu nebo který představuje vážné riziko. Nebo uložit povinnost zobrazit varovné upozornění konečným uživatelům v okamžiku jejich přístupu do on-line rozhraní, nelze-li nápravy dosáhnout jinak. [62] [72]

2.2.1 Přestupky

Oblast ukládání správních trestů upravuje obecně zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „přestupkový zákon“). Dle § 5 je přestupek definován takto: „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*” Na základě přestupkového zákona mohou dozorové orgány ukládat správní tresty. Správním trestem je napomenutí, pokuta, zákaz činnosti či propadnutí věci. V některých případech zákon ukládá i zveřejnění rozhodnutí o přestupku.

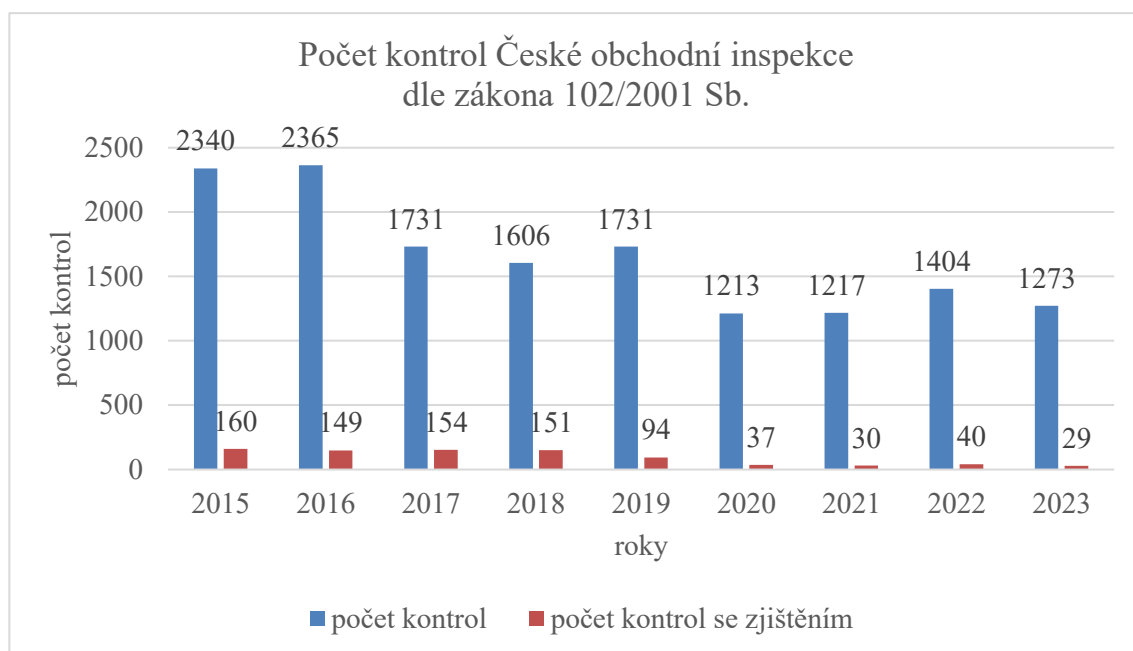
Opět je nutné odlišit harmonizovanou sféru od neharmonizované. V případě, že se jedná o výrobek z neharmonizované sféry, resp. neužije se na něj harmonizovaný právní předpis, tak lze podle § 8 zákona o obecné bezpečnosti výrobků v případě porušení zákona o obecné bezpečnosti výrobků uložit hospodářskému subjektu správní trest. Základním pravidlem je, že za jakýkoliv přestupek lze uložit sankci až do výše 50 milionů Kč a nelze upustit od správního potrestání. [83]

Výrobce, jak je definován v § 5 zákona o obecné bezpečnosti výrobků, je tou osobou, která vytvořila finální produkt a opatřila jej svou obchodní značkou nebo jiným identifikačním prvkem. Toto označení se dále vztahuje i na zplnomocněného zástupce výrobce a na dovozce, v případě, že zástupce výrobce není přítomen na území ČR. V rámci své role má výrobce stanoveny specifické povinnosti (§ 4 a § 5 zákona o obecné bezpečnosti výrobků), jejichž nesplnění může vést k nežádoucím důsledkům pro bezpečnost a ochranu spotřebitelů. Tyto povinnosti zahrnují poskytnutí průvodní dokumentace pro produkt při jeho zavedení na trh, včetně informací o možných rizicích pro spotřebitele. Toto mimo jiné zahrnuje důležité informace o správném používání a údržbě výrobku. Výrobce musí zajistit, aby produkt nesl všechny potřebné údaje pro identifikaci výrobce a samotného produktu, v souladu se specifickými právními předpisy. Jsou požadovány informace, jako je název výrobce, série výrobku. Výrobce smí uvádět na trh pouze ty výrobky, které jsou bezpečné a splňují všechny příslušné bezpečnostní normy, Výrobce dále musí provádět pravidelné testování produktů uvedených na trh, aby bylo zajištěno, že splňují bezpečnostní požadavky a není s nimi spojeno žádné nesprávné riziko. Výrobce musí taktéž nastavit procesy, které mu umožňují být informován o bezpečnosti jeho produktů i po uvedení na trh. (Klabusayová, 2016)

Distributorem se dle § 5 zákona o obecné bezpečnosti výrobků rozumí osoba, která se zapojuje do obchodní činnosti v rámci dodavatelského řetězce po uvedení výrobku na trh, což zahrnuje i další aktéry v tomto řetězci, pokud jejich činnost nemá vliv na bezpečnostní aspekty výrobku. Distributoři mohou být konfrontováni s rizikem porušení zákona, kdy distribuují výrobky, o kterých mají na základě svých informací a odbornosti důvod věřit, že nesplňují předepsané bezpečnostní normy. Dále pokud se nezapojí do opatření zaměřených na zajištění bezpečnosti výrobků, které jsou uváděny na trh, a taktéž pokud nepředloží dostatek písemných informací nezbytných pro sledování původu výrobku. Porušením zákona je i absence spolupráce s výrobcí, dozorovými orgány a dalšími relevantními institucemi.

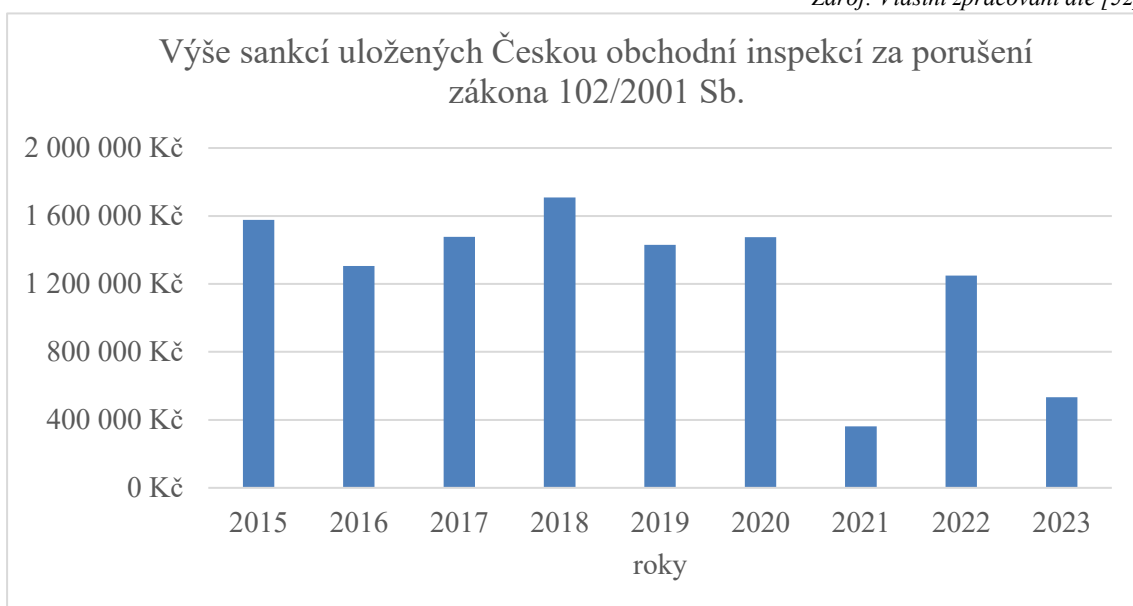
Zákon o obecné bezpečnosti výrobků taktéž stanovuje, že jak výrobci, tak distributoři mohou při své činnosti (§ 8 zákona o obecné bezpečnosti výrobků) napříč dodavatelským řetězcem čelit společným přestupkům, pokud nedodrží určité povinnosti týkající se bezpečnosti a informovanosti výrobků. Toto zahrnuje situace, kdy:

- Neupozorní v průvodní dokumentaci na potenciální rizika spojená s určitým způsobem použití výrobku.
- Neinformují spotřebitele o skutečnosti, že výrobek je nebezpečný, neodstraní nebezpečný výrobek z trhu a z oběhu.
- Neumožní osobě vlastníci nebo držící nebezpečný výrobek, aby jej mohla bezplatně vrátit výrobcí nebo distributorovi.
- Neoznámí příslušnému dozorovému orgánu, že byl na trh nebo do oběhu uveden nebezpečný výrobek a to ihned po zjištění této skutečnosti.
- Nespolupracují s dozorovými orgány na přijímání opatření zaměřených na eliminaci nebo minimalizaci rizika vyplývajícího z nebezpečného výrobku.
- Neuvedou ve zprávě o vážném riziku údaje umožňující přesnou identifikaci dotčeného výrobku nebo série výrobků, úplný popis rizika, veškeré dostupné informace pro sledování výrobku a popis opatření, která byla přijata ke zmírnění rizik pro spotřebitelskou bezpečnost.

Obrázek 3: Počet kontrol České obchodní inspekce dle zákona č. 102/2001 Sb.

Zdroj: Vlastní zpracování dle [52]

Obrázek 4: Výše sankcí uložených Českou obchodní inspekcí za porušení zákona 102/2001 Sb.

Zdroj: Vlastní zpracování dle [52]

Jak je uvedeno výše, tak dozor v oblasti neharmonizované sféry vykonává především Česká obchodní inspekce. Z obrázku 3 je patrné, že Česká obchodní inspekce provedla v roce 2022 celkem 1 404 kontrol, u 40 případů byly zjištěny nedostatky (jedná se přibližně o 2,8 % případů). V oblasti obecné bezpečnosti nad trhem Česká obchodní inspekce provedla v roce 2015 2 340 kontrol a zjištění odhalila přibližně v 6,8 % případů (konkrétně ve 160). V období 2015 – 2023 bylo zjištěno pochybení v průměru ve 4 % případů. Takovéto výsledky s ohledem na skutečnost, že Česká obchodní inspekce

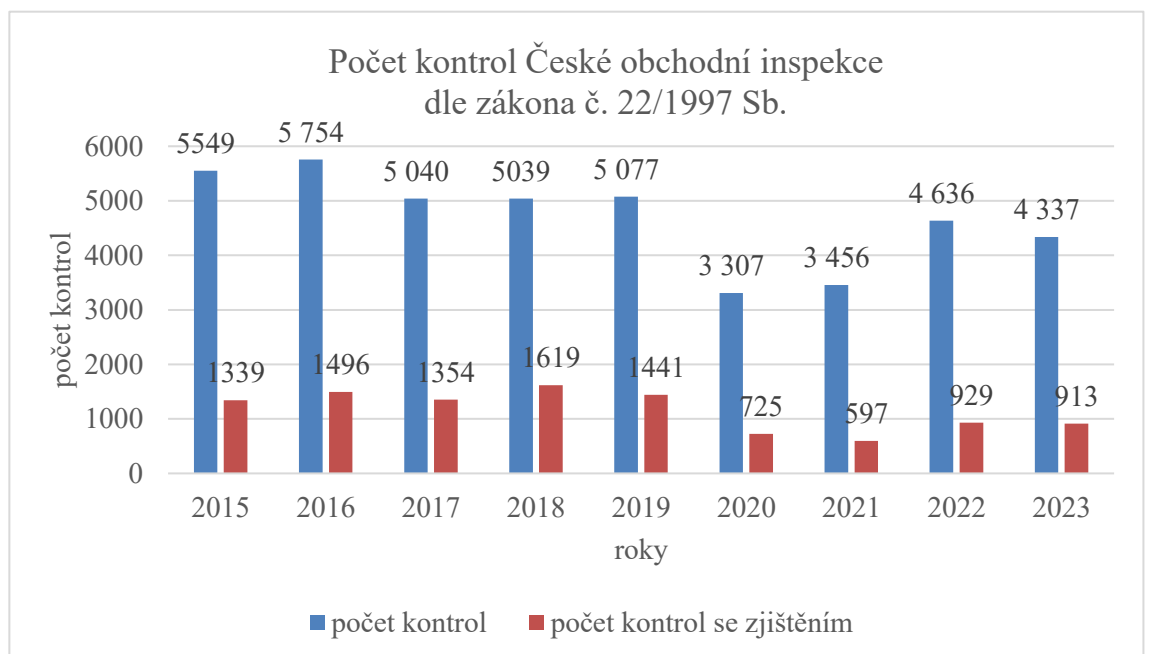
provádí zaměřené kontroly, lze brát částečně za uspokojivé. V obrázku 4 je zobrazena celková výše sankcí uložených ze strany České obchodní inspekce za roky 2015 až 2023. V průměru jsou uloženy každý rok sankce v celkové výši 1 320 000 Kč. Průměrná sankce pro rok 2022 činila pro kontrolovaného 31 250 Kč. Data za rok 2023 lze brát pouze s určitou opatrností, neboť existuje pravděpodobnost, že budou ovlivněna probíhajícími řízeními.

V harmonizované sféře, která se řídí zákonem o dozoru nad trhem, jsou nastaveny odlišné výše správních trestů ve srovnání se zákonem o obecné bezpečnosti výrobků. Zajímavým aspektem tohoto zákona je, že umožňuje uložení trestů nejen hospodářským subjektům, ale také poskytovatelům internetových služeb. Podle § 2 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o požadavcích na výrobky“), je termínem hospodářský subjekt, jak je uvedeno výše označen výrobce, dovozce, distributor a zplnomocněný zástupce. Přestupky a jejich regulace jsou specifikovány v § 11 zákona o dozoru nad trhem.

Přestupky a výše pokut jsou strukturovaně rozděleny následovně:

- Pokuty až do výše 100 000 Kč jsou uloženy, pokud hospodářský subjekt povinný mít pověření podle nařízení o dozoru nad trhem neposkytne orgánu dozoru kopii tohoto pověření.
- Pokuty až do výše 500 000 Kč jsou ukládány za několik specifických přestupků, včetně situací, kdy hospodářský subjekt:
 - Neověří či nezajistí vytvoření EU prohlášení o shodě nebo o vlastnostech produktu a nedrží toto prohlášení k dispozici.
 - Nezajistí přístup k technické dokumentaci pro orgán dozoru ani neposkytne veškeré potřebné informace pro posouzení shody produktu.
 - Neinformuje orgán dozoru o podezření, že výrobek je rizikový.
 - Nepřijme okamžitá opatření k nápravě nesouladu produktu s požadavky nebo k omezení rizika.

- Neuvede na produktu nebo jeho obalu potřebné kontaktní údaje.
- Neinformuje orgán dozoru o opatřeních k nápravě.
- Pokuty až do výše 500 000 Kč mohou být uloženy poskytovateli internetových služeb, pokud nespolupracují s orgánem dozoru a nebo nesplní opatření uložené orgánem dozoru.
- Pokuty ve do výše 1 000 000 Kč jsou ukládány, když hospodářský subjekt:
 - Nespolupracuje s orgánem dozoru na opatřeních vedoucích k nápravě nebo zmírnění rizik produktu.
 - Neinformuje orgán dozoru o nápravných opatřeních.
- Pokuty až do výše 50 000 000 Kč mohou být uloženy v případě, že hospodářský subjekt nesplní opatření k nápravě uložené orgánem dozoru.

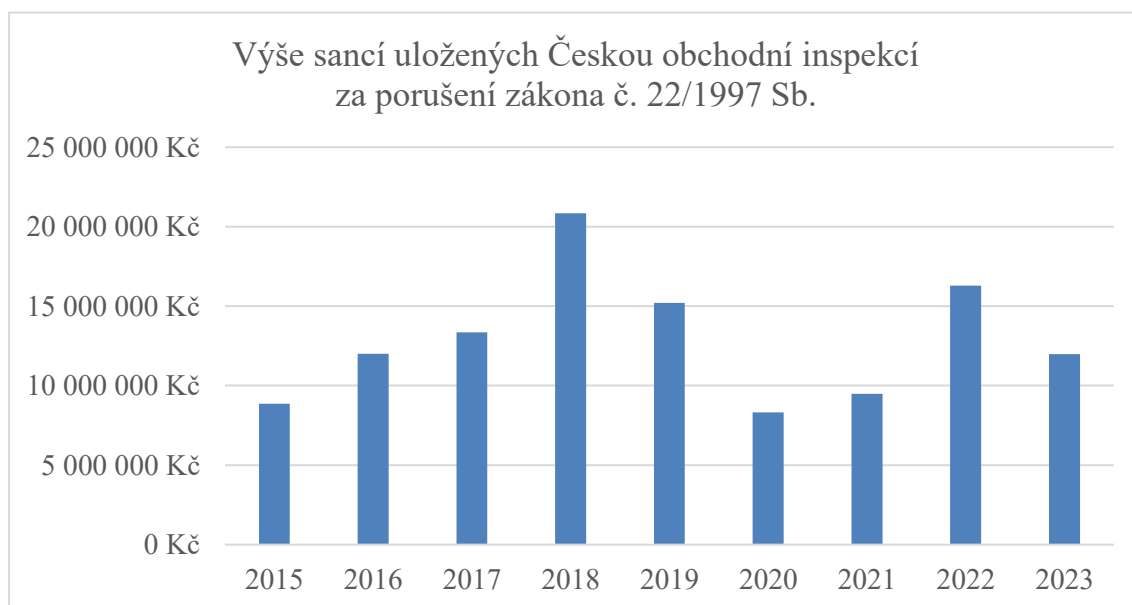

Obrázek 5: Počet kontrol provedených Českou obchodní inspekcí dle zákona č. 22/1997 Sb.

Zdroj: Vlastní zpracování dle [52]

Zákon o technických požadavcích na výrobky definuje pravidla pro uvádění výrobků na trh v souladu s technickými normami a požadavky pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, ale i ochrany majetku a životního prostředí. Tento zákon také upravuje postupy hodnocení shody (§ 12), označování výrobků CE (§ 13) a další aspekty související s technickými požadavky na výrobky. Dozor nad dodržováním uvedeného

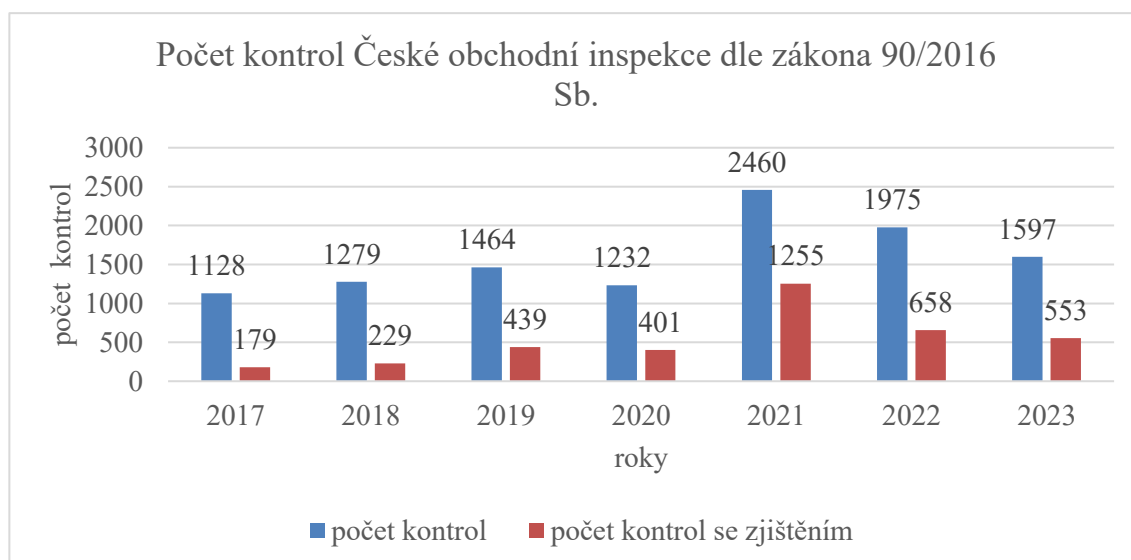
zákona a souvisejících technických norem má opět na starosti především Česká obchodní inspekce. Z obrázku 5 je patrné, že za období 2015–2023 provedla Česká obchodní inspekce celkem 42 195 kontrol a pochybení zjistila u 10 413 případů (průměrně ve 24% případů). V roce 2022 činila průměrná sankce od České obchodní inspekce pro hospodářský subjekt 17 000 Kč za porušení zákona o technických požadavcích na výrobky. Průměrně každý rok Česká obchodní inspekce uloží hospodářským subjektům za porušení zákona o technických požadavcích správní tresty v celkové výši 12 milionů Kč, což je patrné z obrázku 6. V letech 2020 a 2021 provedla Česká obchodní inspekce pouze okolo 3 500 kontrol, což lze přičítat pandemii Covid–19. Data za rok 2023 lze brát pouze s určitou opatrností, neboť existuje pravděpodobnost, že budou ovlivněna probíhajícími řízeními.

Obrázek 6: Výše sankcí uložených Českou obchodní inspekcí dle zákona č. 22/1997 Sb.

Zdroj: Vlastní zpracování dle [52]

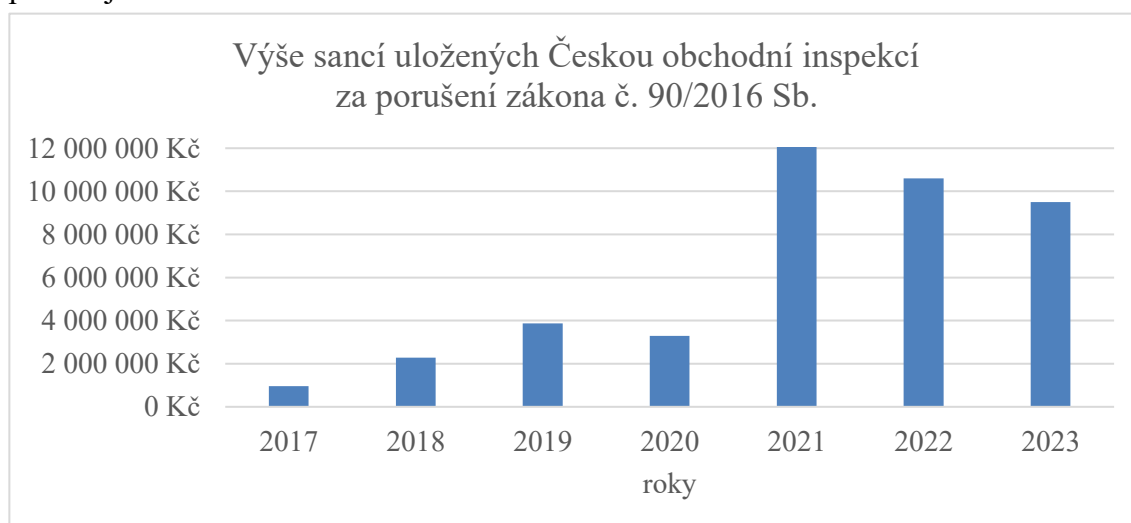
Zákon o posuzování shody na výrobky řídí uvádění výrobků na trh v ČR s ohledem na jejich bezpečnost, ochranu zdraví, majetku a životního prostředí. Česká obchodní inspekce hraje v kontextu tohoto zákona taktéž klíčovou roli ve výkonu státního dozoru a zajišťování dodržování stanovených pravidel a požadavků. Česká obchodní inspekce má oprávnění provádět kontroly u výrobců, dovozců a distributorů výrobků (§ 49 zákona o posuzování shody). Tyto kontroly mohou být zaměřeny jak na samotné výrobky, tak na dokumentaci a postupy související s hodnocením shody, které musí prokazovat, že výrobky splňují stanovené technické požadavky a normy.

Obrázek 7: Počet kontrol provedených Českou obchodní inspekcí dle zákona č. 90/2016 Sb.

Zdroj: Vlastní zpracování dle [52]

Za období 2017–2023 provedla Česká obchodní inspekce průměrně za rok 1 655 kontrol. Ve sledovaném období činila průměrná sankce pro hospodářský subjekt 25 000 Kč. Jak je patrné z obrázku 7, tak v roce 2021 bylo provedeno 2 460 kontrol a neshoda s požadavky byla zjištěna u poloviny z nich. Počet kontrol v roce 2021 a 2022 byl ovlivněn pandemií Covid–19, kdy se Česká obchodní inspekce zaměřila na kontrolu osobních ochranných prostředků. V roce 2021 byly celkem uděleny za porušení zákona správní pokuty v rekordní výši 12 068 500 Kč, což ukazuje obrázek 8. Ve sledovaném období nevyhověl požadavkům, dle zákona o posuzování shody, každý třetí výrobek dozorovaný Českou obchodní inspekcí dle zákona o posuzování shody. Data za rok 2023 lze brát pouze s určitou opatrností, neboť existuje pravděpodobnost, že budou ovlivněna probíhajícími řízeními.

Obrázek 8: Výše sankcí uložených Českou obchodní inspekcí dle zákona č. 90/2016 Sb.

Zdroj: Vlastní zpracování dle [52]

2.3 Vnitrostátní strategie dozoru nad trhem

Dle § 3 odst. 2 písm. a) zákona o dozoru nad trhem s výrobky a čl. 13 Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2019/1020, o dozoru nad trhem, které bude dále rozebráno, musí ústřední styčný úřad (Ministerstvo průmyslu a obchodu) zpracovat vnitrostátní strategii dozoru nad trhem s výrobky. Na základě souhrnu Vnitrostátní strategie dozoru nad trhem 2022–2025 byla zpracována následující SWOT analýza.

Silné stránky	Slabé stránky
Základní právní rámec obecné ochrany spotřebitele Zkušenosti a odbornost Technologické nástroje	Nedostatek lidských zdrojů Zastaralé postupy Nedostatečná spolupráce Nedostatečně vymezena působnost dozorových orgánů
Příležitosti	Hrozby
Rostoucí globalizace Technologický pokrok Zvyšující se povědomí o ochraně spotřebitelů Růst oblasti kybernetické bezpečnosti	Rostoucí složitost trhu Riziko kybernetických hrozeb Nepředvídatelné události Kompetenční konflikt

Tabulka 1: SWOT analýza dozoru nad trhem v oblasti bezpečnosti výrobků

Zdroj: Vlastní zpracování dle [20]

Ze strategických dokumentů zveřejňovaných Ministerstvem průmyslu a obchodu a závěrečných ročních zpráv dozorových orgánů vyplývá, že v ČR je zaveden silný základní právní rámec ochrany spotřebitelů. Pracovníci dozorových orgánů disponují zkušenostmi z oblasti správního trestání a dozoru nad trhem, zaměstnancem se smí dle zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů, stát pouze osoba s potřebnou kvalifikací. Vyjma tohoto musí státní zaměstnanci vykonat úřednickou zkoušku z obecné části týkající se státovědy a ze specializační části týkající se oblasti výkonu služby. Tyto skutečnosti lze považovat za silné stránky.

S ohledem na míru globalizace je vnímán problematický nedostatek zdrojů. V roce 2022 mohla disponovat Česká obchodní inspekce v přepočteném počtu 448 zaměstnanci (22 zařazených na pracovních místech dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, a 426 zaměstnanců ve služebním poměru či pracovním poměru na služebních místech dle zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů). Oproti plánu zaměstnávala Česká obchodní inspekce

v přepočteném počtu 405 osob. Z toho vyplývá, že 43 míst bylo neobsazeno. Státní zemědělská a potravinářská inspekce mohla v roce 2022 disponovat 559 zaměstnanci, reálně disponovala pouze 542 zaměstnanci, tady nebylo obsazeno 17 míst. Jak bude uvedeno dále, nedostatek míry spolupráce dozorových orgánů lze vnímat jako překážku kvalitního a efektivního dozoru. Nedostatkem je hodnoceno ze strany Evropské komise vymezení působnosti dozorových orgánů, což vyplývá z vyhodnocení Studie na podporu přípravy hodnocení směrnice o obecné bezpečnosti výrobků a posouzení dopadů její případné revize (volně přeloženo), kterou zveřejnila Evropská komise v březnu 2021 na základě veřejné konzultace. V návaznosti na tento fakt lze očekávat vznik negativního kompetenčního konfliktu, kdy k doзору nebude určen žádný dozorový orgán či bude pro něj, z důvodu chybějící kompetence, těžko proveditelný. [31] [45] [46] [65]

Příležitostmi dozorových orgánů může být rostoucí míra globalizace a rozvoj informačních systémů. Díky rozvoji informačních systémů mohou dozorové orgány sdílet efektivně informace o uložených opatřeních. Související hrozbou v současné době jsou kybernetické útoky, což vyplývá ze Zprávy o stavu kybernetické bezpečnosti z roku 2022, kterou vydal Národní úřad pro kybernetickou bezpečnost. Určitou příležitostí je možnost zpřehlednění dozoru nad trhem. Nové legislativní iniciativy mohou posílit pravomoci dozorových orgánů nad trhem. Zvýšení míry povědomí o spotřebitelských právech může usnadnit výkon dozoru. V kapitole 2.5. bude blíže přiblížena Rada kvality ČR a její zhodnocení jako koordinačního orgánu pro oblast prosazování kvality a bezpečnosti v podnikatelské i spotřebitelské sféře. Další příležitostí, s ohledem na legislativu EU je nová koncepce stanovení správních trestů za porušení zákonných povinností. Tato myšlenka je blíže přiblížena v kapitole 2.4. [83]

Rostoucí složitost trhu a inovace mohou ztížit úlohu dozoru nad trhem a zvýšit riziko nebezpečných nebo podvodných produktů. Nepředvídatelné události, jako byl COVID-19, přináší možný negativní dopad na schopnost dostatečného dozoru nad trhem. Správní orgán byl omezen při provádění své povinnosti k ochraně spotřebitele. Jak bylo uvedeno výše, viz obrázek 8, je možné, že hospodářské subjekty využily tuto situaci k uvádění výrobků, které nebyly v souladu s předpisy. [44]

Naplňování strategie dozoru nad trhem je dále hodnoceno na jednáních mezirezortní pracovní skupiny Ministerstva průmyslu a obchodu (dále jen „MPS Dozor“). MPS Dozor má konzultační a poradní roli a zabývá se širokou škálou témat

souvisejících s dozorem nad trhem s výrobky. Mezi hlavní oblasti zájmu patří plnění povinností stanovených předpisy EU, využívání IT systémů, přijímání opatření a řešení situací na trhu, které se týkají ochrany spotřebitelů i zajištění rovného postavení hospodářských subjektů. Skupina se skládá z členů z různých resortů a institucí, včetně Ministerstva dopravy, Ministerstva zdravotnictví, České obchodní inspekce, České inspekce životního prostředí. Členové se scházejí pravidelně minimálně jednou za šest měsíců na jednáních, kde diskutují o aktuálních tématech, informují se o vývoji v oblasti dozoru nad trhem a plánují další kroky a opatření potřebná k dodržení právních předpisů EU a zajištění bezpečnosti výrobků na trhu.[31] (Komise 2022)

2.4 Zhodnocení legislativy v oblasti bezpečnosti výrobků v ČR

Celkově je třeba poznamenat, že ustanovení a právní regulace v oblasti bezpečnosti výrobků hrají důležitou roli při ochraně spotřebitelů a zajištění dodržování vysokých standardů bezpečnosti a kvality. Nicméně, zdá se, že současný právní rámec a jeho provedení mohou být pro mnohé subjekty obtížně srozumitelné a komplikované. Při analýze uvedených přestupků a sankcí je zřejmé, že zákonodárce kladl důraz na vysoké správní tresty s cílem motivovat hospodářské subjekty k dodržování právních předpisů a poskytování bezpečných výrobků na trh. V současnosti lze pozitivně hodnotit, že maximální výše správního trestu v zákoně o obecné bezpečnosti výrobků je nastavena ve stejné výši jako v zákoně o dozoru. Jako problematické lze vnímat, že v zákoně o obecné bezpečnosti výrobků nejsou výše správních trestů blíže diferencovány.

Je otázkou, zda u určitých přestupků nezohlednit při stanovení výše správních trestů výši obratu podniku. Takový koncept by mohl pomoci zajistit spravedlivější a proporcionálnější sankce, ačkoliv i toto řešení má určitá negativa, např. nutnost shody minimální výše správního trestu v absolutní částce. Dalším podstatným negativem, na které je nutno poukázat je, že stanovení pokut procentem obratu může být administrativně náročné a složité. V podmínkách ČR by to vyžadovalo důkladnou analýzu finančních dat a dodatečnou práci při výpočtu trestů, zejména s ohledem na současný nedokonalý stav stupně digitalizace. Samozřejmě existuje riziko, že některé společnosti, aby snížily výši pokut, nebudou udávat údaje o obratu v pravdivé výši. (Skulová et al 2019)

Zákonodárce by mohl koncipovat možnosti uložení sankcí dvojím způsobem a to tak, že u malých a středních podniků by ponechal maximální výši sankce a u sankcí ukládaných velkým podnikům by byla sankce ukládána na základě ročního obratu

zároveň s podmínkou minimální výše pokuty. Postačuje pouze pokud by byla možná spolupráce s Finančním úřadem.

Pro lepší pochopení navrhované koncepce lze demonstrovat tento přístup u dnes platného Nařízení (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volném pohybu těchto údajů (dále jen „nařízení GDPR“). Podle čl. 83 nařízení GDPR lze uložit dva typy sankcí. Za „mírnější“ porušení povinností lze uložit správní pokuty až do výše 10 000 000 EUR nebo do výše 2 % celkového ročního celosvětového obratu za předchozí finanční rok, podle toho, která hodnota je vyšší. Pokud se jedná o „závažnější“ porušení povinností lze uložit správní pokuty až do výše 20 000 000 EUR nebo do výše 4 % celkového ročního celosvětového obratu za předchozí finanční rok, podle toho, která hodnota je vyšší. [61]

V případě, že by se zákonodárce rozhodl do budoucna aplikovat výše uvedené doporučení, je třeba danou konstrukci podrobit testu racionality a proporcionality. Test racionality v rámci ústavního práva zkoumá, zda je právní úprava v souladu s principy a hodnotami zakotvenými v Ústavě nebo Listině základních práv a svobod. Podle Nálezu Ústavního soudu ze dne 12. dubna 2016 sp. zn. PL ÚS 37/16: *„Zákony, které se dotýkají hospodářských, sociálních a kulturních práv uvedených v čl. 41 odst. 1 Listiny, jsou při zkoumání případného rozporu s ústavou poměřovány mírnějším testem racionality.“* Rovnost občanů je zaručena v čl. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Je tedy zásadní, aby se s občany v podobných situacích zacházelo stejně, pokud neexistují rozumné a objektivní důvody pro rozdílné zacházení. Z konstrukce správního trestu vyplývá, že pokud je sankce stanovena jako procento z obratu, pak to v konečném důsledku zajišťuje rovný postih pro všechny hospodářské subjekty a zachovává rovnováhu a spravedlnost ve vztahu k jejich právům.

Podle Nálezu Ústavního soudu ze dne 20. června 2006 sp. zn. PL ÚS 38/04 musí zákonodárce provádět opatření ve veřejném zájmu pouze tehdy, pokud vyhoví testu proporcionality. *„Podmínky výkonu určitých činností může veřejná moc stanovit jen k ochraně veřejného zájmu, avšak proporcionálně.“* Je tedy možné předpokládat, že účinné sankce, které jsou spravedlivé a proporcionální a které mají za cíl motivovat hospodářské subjekty k dodržování pravidel a poskytování bezpečných a kvalitních výrobků nebo služeb, jsou ve veřejném zájmu. Z tohoto tedy vyplývá, že by samotná konstrukce výpočtu sankce jako procenta z obratu byla vhodná a umožňuje dosáhnout

legitimního cíle. K otázce kritéria potřebnosti lze uvést přinejmenším fakt, že legitimního cíle lze dosáhnout i jiným způsobem, tím je současná právní úprava. Je ovšem otázkou, do jaké míry je konstrukce transparentní a efektivní. Z rozhodovací praxe Ústavního soudu lze usuzovat, že by případná novelizace správního trestání v oblasti bezpečnosti výrobků nebyla v rozporu s předchozí ustálenou praxí. Z pohledu přiměřenosti je nutné zajistit, aby výše trestu odpovídala závažnosti porušení právních předpisů a schopnosti subjektu jej zaplatit. Sankce by neměla překročit významnou mírou finanční možnosti přestupce.

2.5 Rada kvality ČR

Předtím než se práce bude zabírat Radou kvality ČR je nutné definovat kvalitu. Podle Mezinárodní organizace pro normalizaci (ISO) je kvalita vnímána jako: „*Kvalita je stupeň, do kterého soubor vnitřních vlastností splňuje požadavky.*“, podle Philipa Crosbyho, známého odborníka na řízení kvality: „*Kvalita znamená splnění požadavků.*“ nebo podle Joseph Moses Juran: „*Kvalita je splnění požadavků zákazníka a překonání jejich očekávání.*“ Z toho lze chápat kvalitu jako míru, ve které je výrobek, služba nebo proces schopen splňovat předem stanovené požadavky, očekávání a normy, ať už legislativní nebo obvyklé. (Veber, 2007)

Rada kvality České republiky, působící jako poradní a koordinační orgán, se zavázala ke stimulaci rozvoje a efektivní aplikaci Národní politiky kvality, která je v souladu se standardy EU. Tato rada je tvořena širokým spektrem zástupců, včetně představitelů státní správy, dozorových institucí, akreditovaných a standardizačních organizací, stejně jako zástupců neziskových organizací a profesních sdružení.

V únoru 2010 došlo k přijetí Charty kvality České republiky, inspirované Evropskou Chartou kvality. Tento dokument reflektuje přesvědčení, že v kontextu globální ekonomiky představuje kvalita zásadní prvek podnikatelského úspěchu. Charta kvality České republiky nabízí podnikům a organizacím, které chtějí dosáhnout a udržovat vysoké standardy kvality ve svých produktech, službách a obchodních praktikách, dobrovolný rámec. Dokument dále identifikuje a promuje klíčové principy, hodnoty a zásady, jenž se dotýkají nejen kvality produktů a služeb, ale i řízení, environmentální udržitelnosti a sociální odpovědnosti.[41]

Dne 14. června 2023 byla vládou ČR schválena Národní politika kvality České

republiky na období 2023–2030, což představuje významný milník ve vnímání a posuzování kvality nejen produktů, ale i procesů a činností. Cílem je nastavit a dosáhnout dvanácti základních cílů do roku 2030, které mají základ v podpoře vysokých standardů kvality, jež přispívají k celkovému rozvoji ekonomiky a zvyšování konkurenceschopnosti ČR. První oblast Národní politiky kvality se zaměřuje na adaptaci na globální výzvy. Jde o podporu organizací a společností v jejich schopnosti přizpůsobit se a reagovat na rychle se měnící externí podmínky, jako jsou technologický pokrok, demografické změny, ekologické výzvy a tržní nestabilita. Tato adaptace je klíčová pro dlouhodobou udržitelnost a konkurenceschopnost. Druhá oblast se věnuje vzdělání a rozvoji dovedností, které jsou nezbytné pro účinné řešení současných i budoucích výzev. Důraz je kladen na rozvoj kritického myšlení, adaptability a získávání nových dovedností, což umožňuje jednotlivcům a organizacím účinněji čelit problémům a využít příležitostí. Třetí oblast zahrnuje podporu zásad společenské odpovědnosti a udržitelného rozvoje, ochranu práv spotřebitelů, rovné podmínky pro podnikání a ochranu duševního vlastnictví. Tyto iniciativy by měly být zaměřeny na podporu spravedlivějšího a udržitelnějšího společensko-ekonomického prostředí, které respektuje potřeby všech zúčastněných stran a chrání práva a zájmy spotřebitelů a tvůrců. [32]

2.5.1 Zhodnocení naplňování poslání Rady kvality

Radu kvality ČR lze považovat za důležitý orgán, který hraje klíčovou roli v podpoře a zlepšování standardů kvality ve společnosti. Její úkoly a cíle, jak jsou stanoveny reflektují potřebu adaptace na aktuální vývojové trendy, podporu inovací a udržitelného rozvoje, ochranu spotřebitelů a rozvoj infrastruktury kvality. Je však důležité, aby tato rada byla transparentní, nezávislá a efektivní ve svém působení, aby mohla skutečně naplňovat své cíle. Obecně je třeba aby Rada kvality nezůstávala pouze u proklamací, ale aby svá slova doprovázela konkrétními akcemi a opatřeními. Je nutné, aby přijímala konkrétní opatření a iniciativy, které budou mít skutečný dopad na zlepšení kvality života občanů a konkurenceschopnosti ekonomiky. V současné době jsou udělovány značky kvalit, které mohou jistotu ohledně kvality výrobku nebo služby zákazníkům poskytovat. [22]

Jednou ze značek z udělovaných značek je označení „Czech Made“. Pro získání této značky musí být české výrobky a služby úspěšně zhodnoceny podle vícekritériálního hodnocení prováděného zkušenou komisí odborníků. V současnosti je držitelem značky

11 výrobců za konkrétní výrobky a 11 poskytovatelů služeb. Značka „Bezpečná a Kvalitní Hračka“ je určena výrobcům, kteří si zakládají na vysokých standardech bezpečnosti a kvality svých výrobků. Zároveň má sloužit jako jasný průvodce pro kupující, kteří si přejí vybírat hračky s důrazem na bezpečnost a kvalitu. Podle správce značky, jímž je Technický a zkušební ústav stavební Praha, s.p., drží tuto značku pouze dvě společnosti v ČR a to AKIM nakladatelství, s.r.o. a Dino Toys s.r.o. [18]

Lze se domnívat, že počet obchodních značek (resp. výrobců), které získaly toto označení, je poměrně nízký (v porovnání s celkovým počtem českých výrobců a poskytovatelů služeb). Což může být způsobeno náročnými kritérii, která musí být splněna pro získání výše uvedených značek kvality. Určitým problémem může být fakt, že správci těchto ocenění (značek kvality) aktivně neinformují české výrobce a poskytovatele služeb o výhodách získání těchto značek a neusilují o zvýšení povědomí o jejich existenci. Skutečnost lze rozpoznat i jednoduše tím, že není možno nalézt dostatek mediálních výstupů z Rady kvality ČR.

3 Právní základ ochrany spotřebitele v EU

Základní rámec ochrany spotřebitele v Evropské unii je vymezen Smlouvou o fungování Evropské unie („SFEU“). Zásadní význam má zejména článek 114, který se zaměřuje na harmonizaci právních předpisů členských států, a článek 169, který stanoví povinnost zajistit vysokou úroveň ochrany spotřebitele. Další důležitou právní normou je článek 38 Listiny základních práv Evropské unie, který rovněž zdůrazňuje potřebu vysoké úrovně ochrany spotřebitele. Politika ochrany spotřebitelů v EU představuje integrovanou součást širšího rámce politik EU, což zabezpečuje její průřezový charakter a podporuje koherentní aplikaci v různých oblastech. [17]

V rámci svého právního systému vydává EU širokou škálu právních aktů, které mají významný dopad na vnitrostátní právní systémy členských států. Nařízení EU jsou právně závazná a mají platnost v celé EU. Směrnice EU stanovují pevné cíle, které musí splnit všechny členské státy, ale neupravují konkrétní detaily. Je na jednotlivých zemích, jak formulují příslušné vnitrostátní zákony a dosáhnou daných stanovených cílů. Rozhodnutí EU jsou závazná pro všechny zúčastněné subjekty, jimiž jsou členské státy EU nebo určené obchodní společnosti, a jsou přímo použitelná. Oproti tomu doporučení EU jsou nezávazná a slouží k vyjádření stanoviska nebo navržení určitých opatření, aniž by na ně byla kladena právní povinnost. EU přijímá dále stanoviska sloužící k vyjádření názoru orgánů EU na určitou otázku, která však nejsou právně závazná. Tato stanoviska mohou být vyjádřena různými orgány EU, jako jsou Komise, Rada, Parlament, Výbor regionů nebo Evropský hospodářský a sociální výbor. (Smyczek 2019)

3.1 Vývoj politiky na ochranu spotřebitele v EU

Politika ochrany spotřebitele v Evropské unii prošla v průběhu let různými vývojovými fázemi, které zahrnují legislativní změny, politické priority a reakce na nové trendy a technologické inovace. Základními principy ochrany spotřebitele jsou transparentnost, nediskriminace, spravedlnost a bezpečnost.

3.1.1 Vývoj ochrany spotřebitele v EU do Pařížského summitu

Ve druhé polovině 20. století se evropské země začaly intenzivně snažit o hospodářskou a politickou integraci. Klíčovým momentem bylo založení EU 1. listopadu 1993 podepsáním Maastrichtské smlouvy (kapitola 3.1.5). Počátky unie sahají až do roku 1951, kdy byla v Paříži podepsána Smlouva o založení Evropského

společenství uhlí a oceli (ESUO). Tato smlouva spojila Belgie, Francii, Itálii, Lucembursko, Německo a Nizozemsko s cílem koordinovaně rozvíjet těžbu uhlí a výrobu oceli, přičemž hlavním záměrem bylo podpořit hospodářskou spolupráci a snížit pravděpodobnost budoucích válečných konfliktů. [17][42]

Jeden z významných kroků v historii evropské integrace představovalo uzavření Římských smluv v roce 1957, které předznamenaly vznik dvou klíčových organizací: Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom). Hlavním cílem Římských smluv bylo posílit vzájemnou hospodářskou spolupráci mezi členskými státy, které se staly zakladateli výše uvedených organizací. Základní myšlenkou bylo vytvoření jednotného trhu, který by mezi členskými státy, umožnil volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a pracovníků. Díky tomu se očekávalo posílení ekonomického růstu a celkové prosperity v regionu. V dlouhodobějším horizontu Římské smlouvy přispěly ke stabilizaci a růstu ekonomik členských států, což mělo přímý pozitivní dopad na životní úroveň občanů. Vyšší ekonomická prosperita znamená lepší pracovní příležitosti, vyšší mzdy a větší sociální ochranu pro občany, včetně spotřebitelů. [27]

V počáteční fázi evropské integrace byla ochrana spotřebitele spíše okrajovou záležitostí. Hlavní důraz byl kladen na ekonomickou spolupráci a odstranění obchodních překážek mezi členskými státy. Otázky týkající se ochrany spotřebitelů nebyly prioritou Evropského společenství a zůstávaly na okraji politické agendy. Hlavními prioritami byly společné zájmy v oblasti ekonomiky, energetiky a obchodu, které vedly k vytvoření podmínek pro efektivní spolupráci mezi členskými státy. Avšak během 70. let začalo docházet k postupnému růstu povědomí o důležitosti ochrany spotřebitelů. To bylo reflektováno na pařížském summitu v roce 1972, kde hlavy států a vlád EHS poprvé jasně zdůraznily nezbytnost ochrany spotřebitelů na politické úrovni. Akcentovaný politický apel vedl k formování iniciativ směřujících k zajištění práv a bezpečnosti spotřebitelů v rámci evropské integrace. (Moravec 2019)

3.1.2 Předběžný program EHS o ochraně spotřebitele

V roce 1975 reagovala Evropská komise na politický apel z pařížského summitu představením Předběžného programu EHS o ochraně spotřebitele a informační politice. Navazující program byl přijat 14. dubna 1975 a představoval první systematický krok směrem k ochraně spotřebitelů na úrovni EU. Reflektoval nové priority a hodnoty

v rámci evropského projektu. Ochrana spotřebitelů postupně pronikala do popředí evropské integrace, přičemž se stala nedílnou součástí evropské agendy.

V rámci programu byly stanoveny klíčové priority zaměřené na ochranu spotřebitelů. První prioritou je ochrana zdraví a bezpečnosti, která zaručuje, že všechny produkty na trhu jsou bezpečné a neohrožují zdraví spotřebitelů. Druhou prioritou je ochrana ekonomických zájmů spotřebitelů, poskytující ochranu před klamavými praktikami a protiprávním využíváním jejich ekonomických zájmů. Třetí prioritou je možnost náhrady škody v případech, kdy dojde ke škodě způsobené vadným produktem nebo porušením dohody. Další prioritou je informovanost a vzdělávání, které zajistí dostatek informací o produktech a službách a přístup ke vzdělávacím zdrojům o právech a povinnostech spotřebitelů. Poslední prioritou je zastoupení, kde mají spotřebitelé právo na zastoupení a sdružování se za účelem ochrany svých společných zájmů. [69]

Uvedené priority jsou v dnešní době v souladu s aktuálními politikami EU, které pokračují v ochraně a podpoře zájmů spotřebitelů na jednotném evropském trhu, např. směrnice o právech spotřebitelů. [47]

3.1.3 Druhý program o ochraně spotřebitele a informační politice EHS

Druhý program EHS na ochranu spotřebitele a informační politiky, který byl přijat 19. května 1981, navázal na předcházející iniciativu z roku 1975. Tento program měl za cíl pokračovat v rozvoji ochrany spotřebitelů a zlepšení jejich informovanosti v rámci EHS. Oproti předchozímu programu se ještě hlouběji zaměřuje na právní postavení spotřebitele (pomoc, poradenství, právo na právní ochranu) a zlepšení vzdělávání a informovanosti spotřebitelů. [48]

Společenství se zavázalo nadále zabývat harmonizací zákonů týkajících se určitých produktů s cílem podpořit volný pohyb těchto výrobků a regulovat marketing a používání látek nebo produktů, které by mohly ovlivnit zdraví nebo bezpečnost spotřebitelů. Harmonizační opatření budou zahrnovat vlastnosti produktů, postupy oznámení nebo schvalování, metody analýzy a testování, označování a bezpečnostní normy. [27]

3.1.4 Jednotný evropský akt

Jednotný evropský akt, přijatý v roce 1986 a implementovaný v roce 1987, byl

klíčovým právním dokumentem směřujícím k vytvoření jednotného evropského trhu. Jeho hlavním cílem bylo odstranění překážek bránících volnému pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu mezi členskými státy EHS. V článku 18 Jednotného evropského aktu se uvádí, že Komise bude dbát při svých návrzích na ochranu zdraví, ochranu životního prostředí a také na vysokou úroveň bezpečnosti a ochrany spotřebitele. [26]

Jednotný evropský akt posiluje roli Evropského parlamentu, kdy ustupuje od přijímání rozhodnutí jednomyslně k přijímání rozhodnutí kvalifikovanou většinou. Evropský parlament přestává plnit pouze poradní roli, je taktéž ustanovena Evropská rada. Jednotný evropský akt zavádí povinnost uznávat vzájemně standardy a výrobní normy. Od dne uzavření Jednotného evropského aktu lze hovořit o společné evropské politice na ochranu spotřebitele. (Tichý 2009)

3.1.5 Maastrichtská smlouva

Maastrichtská smlouva, oficiálně známá jako Smlouva o EU, byla podepsána v roce 1992 ve městě Maastrichtu v Nizozemsku. Tato smlouva byla klíčovým milníkem v procesu evropské integrace a položila základy pro vytvoření EU. Hlavními cíli Maastrichtské smlouvy bylo posílit hospodářskou a politickou integraci členských států EU, stanovit společnou měnovou politiku a vytvořit podmínky pro zavedení společné měny, Eura. Byly vytvořeny tři základní pilíře, obrázek 9. [30]

Obrázek 9: Tři pilíře EU

Zdroj: Vlastní zpracování dle [17]

3.1.6 Akční plán a amsterdamská smlouva

Na období 1996 až 1998 byl přijat Tříletý akční plán, který byl motivován třemi hlavními úvahami. Zaprvé: dle plánu spotřebitelé čelí okamžitým problémům, jako jsou veřejné služby, finanční služby a bezpečnost potravin, a je nutné se jim efektivně věnovat. Zadruhé: významná technologická změna směřující k informační společnosti mění podmínky pro spotřebitele, a proto je nezbytné jim pomoci se těmto změnám úspěšně přizpůsobit. Zatřetí: jak spotřebitelská politika v minulosti přispívala k dokončení vnitřního trhu, tak nyní by měla reagovat na aktuální hlavní cíle, jako je dosažení Evropské měnové unie, udržitelného rozvoje a případné rozšíření Unie. Klíčovým má být nalezení způsobu, jak spotřebitelská politika může k těmto cílům přispět. [69]

Hlavními cíli Tříletého akčního plánu bylo zlepšení vzdělání a informovanosti spotřebitelů, aktualizace a udržování legislativních rámců chránících spotřebitelské zájmy na vnitřním trhu, regulace spotřebitelských služeb ve finančním sektoru, ochrana spotřebitelů při poskytování veřejných služeb a využívání příležitostí informování společnosti o rizicích. Dílčí cíle zahrnují zlepšení důvěry v bezpečné výrobky, podporu udržitelné spotřeby, posílení zastoupení spotřebitelů, pomoc středoevropským a východoevropským zemím v rozvoji spotřebitelských politik a integraci spotřebitelských politik do mezinárodního kontextu. [27]

Amsterdamská smlouva byla podepsána v Amsterdamu, dne 2. října 1997, a vstoupila v účinnost dnem 1. května 1999. Amsterdamská smlouva posílila institucionální rámec EU a připravila možnost dalšího rozšíření Unie, měla také velký dopad na ochranu spotřebitele. Komise se zavázala, že ve svých návrzích týkajících se zdraví, bezpečnosti, ochrany životního prostředí a ochrany spotřebitele bude vycházet z vysoké úrovně ochrany. Evropský parlament a Rada se v rámci svých pravomocí, také zavázali dosáhnout tohoto cíle. [68]

3.1.7 Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva vstoupila v účinnost dne 1. prosince 2009 a nahradila dvě předchozí smlouvy – Maastrichtskou a Římskou smlouvu. Díky Lisabonské smlouvě má Evropský parlament stejné postavení jako Rada, která reprezentuje vlády členských států, a získal pravomoc spolurozhodovat s Radou o celém rozpočtu EU. Smlouva také přiznala ochraně spotřebitele větší pozornost a posílila její postavení. Zahrnula ochranu

spotřebitelů do sdílených pravomocí EU a členských států a uznala ochranu spotřebitelů jako průřezový aspekt v rámci politik EU. [29] (Norbert et al 2014)

Pro potřeby této práce je možné ukončit exkurz do právních základů ochrany spotřebitele v EU a věnovat se současné právní úpravě.

3.2 Evropské politiky ochrany spotřebitele nad trhem

Hlavní aktérem evropské politiky ochrany spotřebitele nad trhem je Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele. Jedná se o jedno z ředitelství Evropské komise, které se zabývá formulováním a prosazováním politik. Jeho hlavním cílem je zajistit, aby právní předpisy a politiky EU byly v souladu se zásadami spravedlnosti a ochrany spotřebitelů. Ředitelství se dále angažuje v politikách zaměřených na boj proti diskriminaci a podporu rovných příležitostí pro všechny občany EU, včetně menšin a zranitelných skupin. Organizace se taktéž podílí na koordinaci a prosazování opatření proti trestné činnosti a organizovanému zločinu v rámci EU, včetně boje proti obchodování s lidmi a korupci. Generálním ředitelem ředitelství je od roku 2021 Anna Galego. [19]

Mezi další aktéry, kteří ovlivňují evropskou politiku na ochranu spotřebitele lze zařadit několik institucí. Jedná se o:

- **Evropskou komisi**, která je hlavním orgánem EU odpovědným za navrhování legislativních iniciativ a strategií v oblasti ochrany spotřebitelů. Komise také dohlíží na provádění a dodržování předpisů v členských státech, má 27 členů. Oblasti posilování a ochrany spotřebitelů a ochrana práv občanů má v gesci v období 2019–2024 eurokomisař Didier Reynders. S ohledem na skutečnost, že ochrana spotřebitelů je průřezové téma, je nutné zmínit důležitou roli eurokomisařky Helen Dalli, která má na starosti rovné příležitost, též v období 2019–2024. [23]
- **Evropský parlament**, který zastupuje občany EU a má pravomoc přijímat legislativní akty v rámci spolurozhodovacího procesu s Radou EU. Poslanci EP jsou voleni přímo občany EU a hrají důležitou roli při prosazování zájmů spotřebitelů. ČR zastupuje 21 europoslanců, z celkových 705. [28]
- **Radu EU**, kterou tvoří zástupci vlád členských států a společně s Evropským parlamentem přijímají legislativní akty. Rada zastupuje zájmy jednotlivých

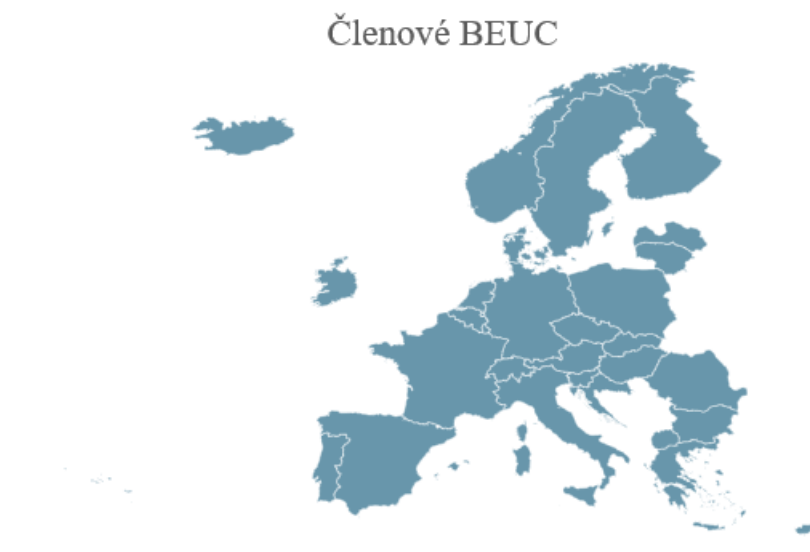
členských států a má významný vliv na konečný obsah právních předpisů. [40]

Legislativní proces EU je uveden v příloze D této práce, protože se jedná o zásadní informaci pro pochopení, jak jsou v EU tvořeny zákony a regulace.

Dalšími důležitými aktéry Evropské politiky na ochranu spotřebitele nad trhem jsou spotřebitelské organizace. Tyto organizace často působí jako hlas spotřebitelů a lobují za zlepšení spotřebitelských práv a standardů ochrany spotřebitelů na národní i evropské úrovni. Jejich činnost zahrnuje poskytování informací a poradenství spotřebitelům, monitorování trhu a identifikaci problémů, vyjednávání s podniky a vládami o zlepšení podmínek pro spotřebitele a účast na tvorbě spotřebitelské legislativy. Pro názornost je uveden v obrázku 10 graficky zjednodušený legislativní proces v EU. (Tichý 2014)

Mezi významné evropské spotřebitelské organizace lze zařadit:

- **European Consumer Union (ECU)** je organizace, která sdružuje nezávislé spotřebitelské organizace z celé Evropy a slouží jako platforma pro výměnu informací a spolupráci.
- **The European Consumer Organisation (BEUC)** je nezávislá organizace, která zastupuje a hájí zájmy evropských spotřebitelů vůči evropským institucím a průmyslu. Zahrnuje 45 spotřebitelských organizací z 31 evropských zemí, tedy nejen státy EU, obrázek 10. Seznam členů je v příloze C.
- **European Association for the Coordination of Consumer Representation in Standardisation (ANEC)** je významnou evropskou organizací, která představuje spotřebitelské zájmy při tvorbě standardů a norem. Tato nezávislá nevládní organizace má klíčový vliv na proces standardizace v Evropě a hraje důležitou roli při zajišťování, aby standardy byly v souladu se zájmy a potřebami spotřebitelů. [36]

Obrázek 10: Členové spotřebitelské organizace BEUC

Zdroj: Vlastní zpracování dle [67]

3.2.1 Program EU pro spotřebitele na roky 2020–2025

Nový program pro spotřebitele představuje strategii spotřebitelské politiky EU pro období 2020 až 2025 a navazuje na předchozí programy z let 2012 a 2018. Program se zaměřuje na řešení současných potřeb spotřebitelů v kontextu pandemie COVID–19 a na posílení jejich odolnosti vůči jejím následkům. [19]

Hlavními prioritami programu jsou:

- **Zelená transformace:** Podpora ekologicky šetrných praktik a produktů, které přispívají k udržitelnosti a ochraně životního prostředí.
- **Digitální transformace:** Podpora digitálních inovací a digitalizace služeb s cílem zlepšit přístup spotřebitelů k digitálním technologiím.
- **Náprava a prosazování práv spotřebitele:** Zajištění ochrany spotřebitelských práv a trestání porušování těchto práv.
- **Zvláštní potřeby některých spotřebitelských skupin:** Zohlednění specifických potřeb a zranitelnosti vymezených skupin spotřebitelů.
- **Mezinárodní spolupráce:** Spolupráce s dalšími zeměmi a mezinárodními organizacemi k řešení globálních spotřebitelských otázek.

S narůstajícím významem online nákupů si program klade za cíl důraz na zajištění bezpečných a spravedlivých podmínek pro spotřebitele v digitálním prostředí. Dalším dílčím cílem je podpora inovací a konkurenceschopnosti v rámci vnitřního trhu, přičemž program klade důraz na ochranu spotřebitelských práv. Zásadním prvkem programu je posílení vymáhání spotřebitelských práv na národní i evropské úrovni. Program zdůrazňuje i důležitost zdravé a udržitelné spotřeby, včetně informovanosti o výživě a potravinové bezpečnosti. [38]

3.2.2 Program jednotného trhu

Program jednotného trhu („The Single Market Programme“) je finanční program EU, který má pomoci jednotnému trhu dosáhnout svého plného potenciálu a zajistit evropskou obnovu po pandemii COVID-19. S rozpočtem 4,38 miliardy Eur v období let 2021–2027 má poskytnout integrovaný balíček podpory a posilovat správu jednotného trhu. Tento program představuje integraci 15 stávajících a nově zavedených programů. Mezi ně patří existující programy určené pro období let 2014–2020, jako jsou Program pro konkurenceschopnost podniků a pro malé a střední podniky (COSME), Program pro spotřebitele, Program v oblasti potravinového řetězce a Evropský statistický program. Dále zahrnuje iniciativy a nástroje pro správu a řízení vnitřního trhu, jako jsou Vaše Evropa, Vaše Evropa – Poradenství, síť SOLVIT, systém pro výměnu informací o vnitřním trhu, akce v oblasti hospodářské soutěže, společné akce orgánů dozoru nad trhem a opatření na podporu finančních služeb. [63]

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Celkem
Finanční programování (mil. EUR)	583	687	602	602	610	619	621	4 326
Příspěvky od dalších zemí a subjektů (mil. EUR)	35	14	-	-	-	-	-	49
Celkem (mil. EUR)	618	702	602	602	610	619	621	4 375

Tabulka 2: Plán přerozdělení finančních prostředků

Zdroj: Vlastní zpracování dle [38]

V letech 2021–2022 poskytl program 14 milionů EUR Síti evropských spotřebitelských center, které spotřebitelům pomáhají se spory z přeshraničních nákupů a informuje je o jejich právech při nakupování na jednotném trhu. EU plánuje alokovat na dohled nad trhem v rámci programu jednotného trhu přibližně 15 milionů EUR ročně. V roce 2022 Komise taktéž spustila e–dohledové webové roboty, aby zjistila, zda jsou nebezpečné výrobky zakázané k prodeji odstraněny ze všech online nabídek. Během prvních 9 měsíců provozu v roce 2023 tento nástroj zjistil 5 068 online nabídek ze 2 079 internetových obchodů týkajících se nebezpečných výrobků, které měly být staženy z prodeje. Systém je rozvíjen v souladu s vývojem umělé inteligence a navazuje na systém eSurveillance webcrawler. [37]

Systém eSurveillance webcrawler stahuje pravidelně týdenní záznamy ze systému Safety Gate (viz kapitola 5.5.1) a automaticky porovnává nabídky internetových obchodů se seznamem nebezpečných výrobků. Systém je schopen týdně zkontrolovat přibližně 200 000 online nabídek. [31]

Celkově lze považovat Program jednotného trhu za důležitý nástroj pro posílení jednotného trhu EU a ochranu spotřebitelů. S ohledem na jeho zacílení lze být optimistický ohledně jeho schopnosti přinést pozitivní změny a podpořit hospodářský růst a prosperitu v Evropě. Iniciativu Komise v oblasti e–dohledových webových robotů, kteří pomáhají identifikovat nebezpečné výrobky a odstranit je z online nabídek, lze pouze přivítat.

3.2.3 Mezinárodní společné kontrolní akce

Evropská komise financuje koordinované aktivity mezi orgány v oblasti dozoru nad trhem členských států (Coordinated activities on the safety of products neboli CASP). Ty umožňují společné testovací činnosti a výměnu osvědčených postupů v oblasti dohledu na trhu s cílem udržet společný trh bezpečný. Koordinované aktivity v oblasti bezpečnosti výrobků jsou založeny na ročních programech a zahrnují:

- činnosti související s produktem (testování vzorků a hodnocení identifikovaných rizik prostřednictvím takového testování);
- horizontální aktivity na společných prioritách (s cílem sdílet znalosti, vyměňovat osvědčené postupy a hledat společné přístupy) a

- další ad-hoc aktivity spojené s novými nebo naléhavými problémy.

V rámci každé společné kontrolní akce jsou stanoveny společné cíle akce, rozsah dozoru výrobků a hlavní kritéria testování. Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele Evropské komise na základě proběhlé společné kontrolní akce vypracovává finální zprávu, která má výstup i pro spotřebitele, včetně doporučení, jak vyhledat bezpečný výrobek. Obdobné doporučení je ve zprávě uvedeno taktéž pro výrobce nebo distributory.

V roce 2022 byly naplánovány tyto společné kontrolní akce:

- Hračky s magnety
- Chemické látky v hračkách
- Dětské kočárky
- Ozonové čističky vzduchu a sterilizátory
- Cestovní adaptéry
- Hygienické výrobky

Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele Evropské komise se v roce 2022 rozhodlo zaměřit dále na podporu komunikace, na posuzování řízení rizik, na dozor nad trhem v oblasti online prostředí a na výrobky prodávané především mimo klasické kamenné provozovny/pouliční trhy. V ČR se pravidelně do společných kontrolních akcí zaměřuje pouze Česká obchodní inspekce, pro ilustraci je rozebrána v následující podkapitole blíže jedna z takových společných kontrolních akcí. [71]

Do společné kontrolní akce se zaměřením na kočárky se zapojilo celkem devět národních orgánů dozoru z devíti členských států EU (Belgie, Bulharsko, ČR, Chorvatsko, Lotyšsko, Malta, Německo, Portugalsko a Rakousko). Dále se k nim připojil jeden orgán dozoru ze států EHS, a to z Islandu. V rámci akce zastupovala ČR jek je uvedeno výše Česká obchodní inspekce. V červenci 2022 byl zahájen proces odběru vzorků, kterých bylo odebráno 73 kusů, od září do prosince 2022 probíhalo jejich testování. Bylo zjištěno, že 60 % vzorků, tedy 44 kusů nesplnilo požadavky. V 10 případech (17 % z kontrolovaných) bylo zjištěno vážné riziko pro spotřebitele. U 15

výrobků (20 % z kontrolovaných) bylo nařízeno stažení výroku z trhu. Převažující část nedostatků souvisela spíše s otázkami týkajícími se kvality než s přímými bezpečnostními riziky. Všechny testované kočárky splnily příslušné normy týkající se parkovacích a brzdových systémů. Nicméně byly identifikovány problémy s označováním výrobků, kdy více než polovina vzorků nesplňovala požadavky na varování, označení a pokyny, a některé z nich rovněž neposkytovaly informace v úředním jazyce (jazycích) členských států. [43]

3.2.4 Product Safety Award

„Evropští spotřebitelé mají právo důvěřovat tomu, že výrobky, které mají k dispozici, jsou bezpečné. Cena za bezpečnost výrobků má vyjádřit uznání těm, kdo za jádro svého poslání považují zájmy spotřebitelů. Ukazuje, jak může správná podpora stimulovat špičkové iniciativy talentovaných inovátorů ke zvýšení bezpečnosti spotřebitelů.“ Didier Reynders, 11. prosince 2023

Product Safety Award je Cena EU z oblasti bezpečnosti výrobků. Ocenění udělované každé dva roky v rámci iniciativy, která podporuje inovativní podnikatelské aktivity zaměřené na zlepšení ochrany spotřebitelů v Evropě. Soutěže se mohou účastnit společnosti, které jsou registrovány v jedné z zemí Evropského hospodářského prostoru a předloží iniciativu, která přesahuje požadavky stanovené v právních předpisech EU a v příslušných normách. Soutěž se zaměřuje i na akademickou sféru, kdy soutěže se mohou účastnit výzkumníci, kteří jsou občany jedné ze zemí EHS nebo jsou přidruzeni k akademickým institucím se sídlem v EHS. Tito výzkumníci by měli předložit výsledky výzkumu, které mají významné důsledky pro zlepšení bezpečnosti spotřebních výrobků a které byly zveřejněny nebo prezentovány na akademické konferenci v období posledních 4 let.

Poslední ocenění bylo uděleno dne 11. prosince 2023 v Bruselu. V kategorii malých a středních podniků získala 1. Místo společnost PUKY z Německa za svůj model horského kola Eightshot, který byl speciálně navržen s ohledem na bezpečnost dospívajících. V kategorii velkých podniků potom společnost VARTA z Německa za komplexní bezpečnostní prvky ve svých powerbankách, které zohledňují možné chyby při jejich užívání. Dále byly oceněni výzkumníci, kteří soutěžili v kategorii pro začínající a zkušené výzkumníky. Ocenění získal Eduard Fosch za inovativní výzkum v oblasti standardizace bezpečnosti a Frederik Dijkers, a patentovaný vynález samozhášecích

knoflíkových baterií. [24]

Zatímco Rada kvality ČR se zaměřuje především na podporu českých výrobců a poskytovatelů služeb a poskytování orientace spotřebitelům na českém trhu, Product Safety Award je evropská iniciativa zaměřená na inovace a výzkum v oblasti bezpečnosti výrobků a ochrany spotřebitelů. Tato cena má za cíl stimulovat podniky a výzkumníky k vytváření inovativních řešení, která přesahují požadavky stanovené v právních předpisech EU a příslušných normách. Lze ocenit, že cena Product Safety Award respektuje rozdílné potřeby a možnosti jak malých a středních podniků, tak velkých firem a to tím, že je soutěž rozdělena do několika samostatných kategorií.

4 Implementace unijních politik na ochranu spotřebitele do právního řádu ČR

Jak bylo uvedeno výše, ČR je povinna implementovat do svého právního řádu unijní politiky na ochranu spotřebitele. Implementace je důležitým krokem pro zajištění bezpečného a spravedlivého obchodního prostředí v ČR. Směrnice EU, které se týkají ochrany spotřebitele, musí být transponovány do národního práva ČR. To znamená, že české orgány musí přijmout nezbytná legislativní nebo administrativní opatření k tomu, aby obsah směrnice byl efektivně začleněn do českého právního systému. Proces transpozice musí respektovat lhůty stanovené EU. V rámci této kapitoly bude představena blíže transpozice směrnice o právech spotřebitelů a implementace aktu o digitálních službách.

4.1 Proces implementace unijních politik

Implementace politik EU do českého právního řádu je komplexním a víceúrovňovým procesem, který vyžaduje nejen legislativní, ale i administrativní a soudní zásahy. Tento proces je zásadní pro zajištění souladu národního práva s evropskými standardy a pro plné využívání výhod členství v EU. V následující podkapitolách budou jednotlivé mechanismy implementace evropského práva v ČR podrobněji popsány.

4.1.1 Přímá aplikace práva EU

Jedním z nejrychlejších a nejdůležitějších mechanismů, jakým se právo EU integruje do českého právního řádu, je přímá aplikace. Tento mechanismus se vztahuje na nařízení vydaná Evropskou unií, která mají obecnou působnost, jsou závazná v celém rozsahu a mají přímý účinek v právních systémech všech členských států. Například dříve zmíněné nařízení GDPR se automaticky stalo součástí českého právního řádu bez nutnosti dalšího zákonného přijetí. GDPR zásadně změnilo pravidla pro zpracování osobních údajů a posílilo práva jednotlivců na ochranu jejich osobních informací. (Vítová 2016)

4.1.2 Transpozice směrnic EU

Na rozdíl od nařízení, směrnice EU stanovují cíle, které musí členské státy splnit, ale ponechávají na jejich uvážení, aby si samy určily způsob, jakým těchto cílů dosáhnou. Proces transpozice směrnic do českého právního řádu zahrnuje přijetí nových zákonů

nebo úpravy stávajících právních předpisů, což vyžaduje spolupráci mezi různými úrovněmi vlády a legislativy. Například dále analyzovaná směrnice o právech spotřebitelů (viz kapitola 4.2.) byla transponována do českého práva občanským zákoníkem (viz podkapitola 1.2.2), který upravuje práva spotřebitelů při uzavírání smluv na dálku a mimo obchodní prostory, poskytuje spotřebitelům právo na odstoupení od smlouvy do 14 kalendářních dnů a stanoví povinnosti prodejců informovat spotřebitele o základních aspektech produktu nebo služby. (Smyzcek 2019)

4.1.3 Soudní praxe

Soudní praxe v ČR musí odrážet a respektovat právo EU. České soudy jsou v případě konfliktu povinny aplikovat evropské právo přednostně před národním právem. Soudy také hrají klíčovou roli v interpretaci práva EU a v případě nejasností mohou požádat Soudní dvůr EU o předběžné rozhodnutí. Například v oblasti ochrany spotřebitele mohou české soudy využívat judikaturu Soudního dvora EU při rozhodování o případech, které se týkají klamavé reklamy, smluvních podmínek nebo nekalých obchodních praktik. (Skulová et al 2019)

4.1.4 Administrativní praxe

Vládní a veřejné orgány mají rovněž povinnost zajistit, že jejich postupy jsou v souladu s právem EU. Což zahrnuje oblasti jako veřejné zakázky, ochrana životního prostředí, pracovních podmínek a spotřebitelská práva. Například Česká obchodní inspekce je orgánem, který dohlíží na dodržování práv spotřebitelů podle českého i evropského práva. Česká obchodní inspekce má pravomoc zakročit v případech, kdy jsou porušována spotřebitelská práva, jako jsou neoprávněné obchodní praktiky nebo neodpovídající informace o produktech a službách. (Komise 2022)

4.2 Transpozice směrnice o právech spotřebitelů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU (dále jen „směrnice o právech spotřebitelů“) je klíčovým legislativním dokumentem EU, který stanoví práva spotřebitelů v rámci obchodních transakcí. Byla přijata dne 25. října 2011 a má za cíl zvýšit ochranu spotřebitelů a posílit jejich práva v digitálním a fyzickém prostředí.

Směrnice je strukturována do pěti kapitol. První kapitola definuje rozsah působnosti směrnice a zásadu maximální harmonizace. Druhá kapitola stanovuje informační povinnosti týkající se smluv uzavřených mimo obchodní prostory nebo na

dálku. Třetí kapitola je klíčovou částí směrnice, která upravuje informační povinnosti pro spotřebitele a právo odstoupit od smlouvy v případě smluv uzavřených na dálku nebo mimo obchodní prostory. Čtvrtá kapitola poskytuje další práva spotřebitelů a poslední kapitola obsahuje obecná ustanovení. (Vítová 2016)

4.2.1 První kapitola směrnice o právech spotřebitelů

Článek 1 směrnice o právech spotřebitelů definuje cíl směrnice o právech spotřebitelů. Cílem je podpořit správné fungování vnitřního trhu tím, že bude zajištěna vysoká úroveň ochrany spotřebitele a sjednoceny určité aspekty právních a správních předpisů členských států týkajících se smluv uzavíraných mezi spotřebiteli a obchodníky.

Pojem spotřebitel byl již definován v podkapitole 4.2.1., je nutné ovšem uvést i definici dle směrnice o právech spotřebitelů. Dle čl. 2 odst. 1 se: *„spotřebitelem rozumí fyzická osoba, která ve smlouvách, jedná za účelem, který nelze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání.“* Pojmem obchodník se poté rozumí *„fyzická nebo právnická osoba ..., která jedná, i prostřednictvím jiné osoby jednající jejím jménem nebo v jejím zastoupení, za účelem, který lze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání...“* [57]

Princip maximální harmonizace, který požaduje směrnice, je základní zásadou právní úpravy v EU. Určuje, že pokud je na úrovni EU přijat právní předpis, má tento předpis přednost před vnitrostátními právními předpisy členských států a musí být do nich přenesen beze změn. To znamená, že členské státy nemohou přijmout opatření, která by šla nad rámec povinností stanovených evropským právním předpisem. Princip maximální harmonizace slouží k zajištění jednotného a konzistentního právního rámce v celé EU a k odstranění překážek volného pohybu zboží, služeb a osob v rámci jednotného trhu. [58]

4.2.2 Druhá kapitola směrnice o právech spotřebitelů

Tato kapitola se týká poskytování informací spotřebitelům v případě smluv, které nejsou uzavřeny na dálku ani mimo obchodní prostory. Cílem je zajistit transparentnost a ochranu spotřebitelů při uzavírání smluv s obchodníky. Čl. 5 obsahuje specifické požadavky na informace, které musí být spotřebiteli poskytnuty před uzavřením smlouvy. Mezi tyto požadavky patří například uvádění hlavních vlastností zboží nebo služeb, identifikace obchodníka včetně jeho kontaktních údajů, celková cena zboží nebo služeb

včetně všech případných dodatečných poplatků, podmínky platby, dodání a plnění smlouvy, informace o záruce a poprodejním servisu a další relevantní informace. Je důležité poznamenat, že členské státy mají možnost stanovit dodatečné požadavky na poskytování informací v souladu s touto kapitolou, což se může dostat do konfliktu s čl. 4 směrnice o právech spotřebitelů. [57]

4.2.3 Třetí kapitola směrnice o právech spotřebitelů

V této kapitole se uvádí požadavky na informace, které musí obchodník poskytnout spotřebiteli před uzavřením smlouvy na dálku nebo smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory. Spotřebitel má právo odstoupit od smlouvy bez udání důvodu do 14 dnů od uzavření smlouvy, s výjimkou určitých situací stanovených v čl.16 směrnice o právech spotřebitelů. Pokud obchodník neposkytne spotřebiteli informace o právu odstoupit od smlouvy, lhůta pro odstoupení se prodlužuje na 12 měsíců. Pokud obchodník poskytne informace později, spotřebitel má 14 dní od obdržení informací na odstoupení od smlouvy, tedy nejdéle 12 měsíců a 14 dní, pokud není o tomto právu spotřebitel informován. [57]

4.2.4 Čtvrtá kapitola směrnice o právech spotřebitelů

Čl. 18 požaduje, aby obchodník dodal zboží spotřebiteli do třiceti dnů od uzavření kupní smlouvy, pokud strany neuzavřely jinou dohodu. V případě, že obchodník nesplní tuto povinnost včas, má spotřebitel právo stanovit dodatečnou lhůtu, která bude odpovídat okolnostem dané situace. Pokud ani v této dodatečné lhůtě nedojde k dodání zboží, má spotřebitel právo smlouvu okamžitě zrušit. Dále se stanovuje, že obchodník je povinen vrátit spotřebiteli veškeré platby provedené na základě smlouvy bez zbytečného odkladu po jejím zrušení. Toto ustanovení rovněž umožňuje spotřebiteli využít jiných nápravných prostředků, které jsou stanoveny vnitrostátními právními předpisy. Čl. 19 nařizuje členským státům, aby zakázaly obchodníkům účtovat spotřebitelům poplatky za použití konkrétního způsobu platby, které přesahují náklady, jež obchodník nese v souvislosti s použitím daného způsobu platby. [57]

4.2.5 Pátá kapitola směrnice o právech spotřebitelů

Členské státy jsou povinny dle čl. 23 zajistit existenci adekvátních a efektivních mechanismů pro dodržování této směrnice. Podle čl. 24 členské státy stanoví pravidla pro sankce v případě porušení vnitrostátních předpisů přijatých na základě této směrnice

a učiní veškerá nezbytná opatření k zajištění jejich uplatňování. Sankce stanovené členskými státy musí být účinné, přiměřené a odrazující. Velmi důležitý pro spotřebitele je čl. 25, kdy spotřebitelé nemohou být zbaveni práv, která jim vyplývají z vnitrostátních předpisů provádějících tuto směrnici, pokud je rozhodné právo pro smlouvu právem členského státu. Smluvní podmínky, které by omezovaly nebo rušily tato práva spotřebitelů, nejsou pro ně závazné. [57]

Do českého právního řádu byla směrnice o právech spotřebitelů transponována v rámci novelizace občanského zákoníku. Dle Vítové se jedná o nezpochybnitelnou výhodu, neboť pro spotřebitele je taková transpozice přehlednější. Ačkoliv směrnice o právech spotřebitelů měla být transponována do 13. prosince 2013 byla ve výsledku transponována až 1. ledna 2014. Toto souviselo s revizí do té doby platného zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník. 1. ledna 2014 nabyl účinnosti nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.). (Vítová 2016)

4.2.6 Zhodnocení transpozice směrnice o právech spotřebitelů

Vítová hodnotí transpozici za zdařilou, ovšem vytýká jí několik nedostatků. Lze poukázat např. na čl. 21 směrnice o právech spotřebitelů, která členskými státy nařizuje, aby spotřebitelé při užití telefonních linek neplatili za hovor na vyhrazenou linku, která umožňuje uzavření smlouvy, vyšší částku než je běžná sazba. Směrnice zároveň uvádí, že tímto není dotčeno právo provozovatelů telekomunikačních služeb za tyto poplatky skutečně účtovat. Oproti tomu podle §3a ZOS: *„Prodávající, který v souvislosti s uzavřenou smlouvou používá pro komunikaci se spotřebitelem veřejnou komunikační službu, nesmí použít takovou službu, jejíž využití by pro spotřebitele znamenalo účtování vyšších cen, než je běžná cena hovoru.“* Česká právní úprava stanovuje paušální zákaz používání takovýchto služeb. Zákonodárce nevnímá ovšem pravděpodobně za potřebné změnu provést, protože daná úprava platí i v současné době. Dalším příkladem, kdy implementace jde nad rámec povinností směrnice o právech spotřebitelů je implementace čl. 5 odst. 2 směrnice o právech spotřebitelů, která vymezuje okruh smluv, na něž se pravidla směrnice uplatní. V tomto případě je důležitý fakt, že směrnice se neuplatní u případů výrobků digitálního obsahu. Do českého právního řádu byl článek implementován § 1811 občanského zákoníku. V době implementace občanský zákoník v § 1811 odst. 3 vylučoval užití pravidel při dodání výrobků digitálního obsahu, které nebyly dodány na trvalém nosiči dat. Podle Vítové jde o neodůvodněný gold plating.

(Vítová 2016)

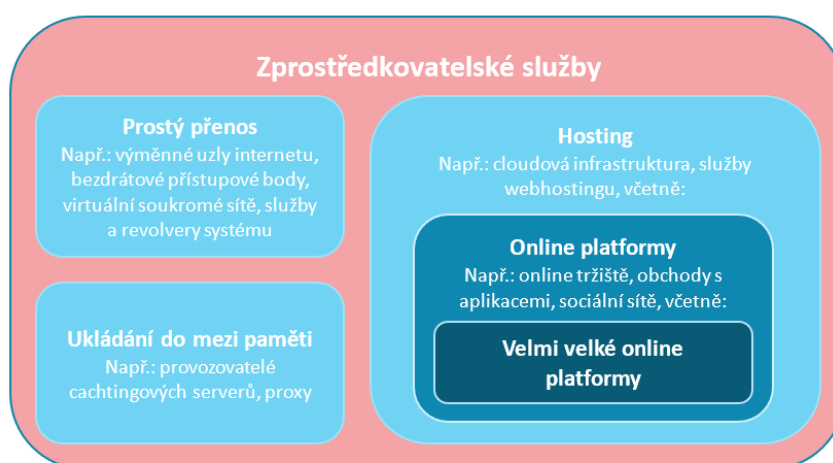
Gold plating, v překladu doslova „zlaté pokovování“, je termín používaný v kontextu tvorby a implementace právních předpisů, který označuje tendenci členských států EU přidávat do své vnitrostátní legislativy další, často nadbytečné nebo přísnější, požadavky, než je vyžadováno na úrovni EU. Tím dochází k „pokovování“ EU právních předpisů dalšími vrstvami právních ustanovení na vnitrostátní úrovni. Gold plating může být problematický, protože může vést k nadměrné byrokracii, zvýšeným nákladům pro podniky a omezování volného pohybu zboží a služeb v rámci jednotného trhu EU. To může být postup proti základnímu principu jednotného trhu, kterým je odstranění překážek obchodu mezi členskými státy. [59]

4.3 Implementace aktu o digitálních službách

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady 2022/2065 ze dne 19. října 2022 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (dále jen „akt DSA“) je akt o digitálních službách, který představuje legislativní nástroj, komplexně upravující sektor digitálních služeb v rámci EU. Jeho záměrem je zabezpečit efektivní fungování jednotného trhu, zajišťovat bezpečné online prostředí a chránit základní práva uživatelů. Nařízení definuje konkrétní pravidla a povinnosti pro subjekty poskytující digitální služby, které fungují jako zprostředkovatelé spojující uživatele s obsahem, zbožím a službami na internetu. Tyto subjekty mohou zahrnovat široké spektrum aktérů od poskytovatelů síťové infrastruktury a webhostingu až po online platformy jako jsou sociální sítě a internetová tržiště. Důležitým rysem aktu DSA je jeho asymetrický přístup k regulaci, který reflektuje rozdílný vliv a význam jednotlivých subjektů v digitálním podsystemu. Subjekty s významnějším společenským a ekonomickým dopadem jsou proto podrobeny přísnějším požadavkům a podmínkám, zatímco menší poskytovatelé jsou zatíženi méně přísnými povinnostmi. [60] [69]

Podle čl. 3 aktu DSA se zprostředkovatelskou službou rozumí některá z následujících služeb: Služba prostého přenosu, což je služba, která spočívá v přenosu informací poskytovaných příjemcem služby v komunikační síti nebo ve zprostředkování přístupu ke komunikační síti. Služba ukládání do mezipaměti, která přenáší informace poskytované příjemcem služby v komunikační síti a zahrnuje automatické dočasné přechodné ukládání informací. Hostingová služba spočívá v ukládání informací poskytovaných příjemcem služby na jeho žádost. [78]

Online platformy spadají pod hostingové služby, které na požádání uživatele ukládají a zpřístupňují informace. Sociální sítě a další online platformy, které se v posledních letech významně rozšířily, jsou právě objektem regulace stanovené aktem DSA. Kromě sociálních sítí se mezi online platformy řadí i obchody s aplikacemi a portály pro cestování a ubytování. DSA dále rozlišuje tzv. velmi velké online platformy podle jejich průměrného počtu aktivních uživatelů, tento průměr odpovídá 10 % občanů EU (cca 45 milionů osob). Pro lepší přehlednost je shrnuto v obrázku 11.

Obrázek 11: Zpracovatelské služby – infografika

Zdroj: Vlastní zpracování dle [55]

Dozor a vymáhání podle aktu DSA jsou rozděleny mezi tři subjekty: národní koordinátory, Evropskou komisi a Evropský sbor pro digitální služby. Národní koordinátoři mají za úkol dozorovat většinu poskytovatelů digitálních služeb ve svých členských státech, s výjimkou zvláštních případů, kde má pravomoc Evropská komise. Evropská komise disponuje pravomocí prošetřovat velmi velké online platformy. [79]

Evropská komise má taktéž na starosti dohled nad systémovými otázkami, které mají širší dopad na evropský trh digitálních služeb. Ten zahrnuje záležitosti spojené s poskytováním služeb velkými online platformami nebo vyhledávači a dalšími podobnými subjekty. Komise může rovněž provést vyšetřování v případech trvalého porušení nařízení.

Čl. 52 aktu DSA stanovuje, že maximální pokuty za porušení nařízení nesmí přesáhnout 6 % ročního obratu poskytovatele zprostředkovatelských služeb. Za poskytnutí nesprávných informací nebo neumožnění kontroly může být pokuta maximálně 1 % ročního obratu. Členské státy musí taktéž zajistit, aby výše penále

představovala 5 % průměrného denního celosvětového obratu nebo příjmu dotčeného poskytovatele zprostředkovatelských služeb v předchozím účetním období, a aby penále nabíhalo ode dne stanoveného v dotčeném rozhodnutí. [79]

Akt DSA vešel v účinnost 17. února 2024. Lze dovodit, že následně má být nařízení plně implementováno do českého právního řádu. Do současné chvíle zatím žádný takový platný právní předpis přijat nebyl. Návrh zákona o digitální ekonomice předložilo Ministerstvo průmyslu a obchodu dne 29. února 2024. Podle návrhu zákona se má stát národním kontaktním místem pro EU v oblastech obchodních sdělení Úřad pro ochranu osobních údajů a v ostatních oblastech Ministerstvo průmyslu a obchodu. Dozor nad poskytovateli digitálních služeb má poté vykonávat Český telekomunikační úřad, v oblasti obchodních sdělení Úřad pro ochranu osobních údajů a samosprávné profesní komory, a pokud se jedná o obchodní sdělení osob zapsaných u profesních samosprávných komor a jejich členů. Navrhovatel navrhuje v oblasti sankcí stejný způsob výpočtu, který předpokládá akt DSA. V rámci sankcí jsou dále uvedeny správní tresty pro subjekty mimosoudního řešení sporu v oblasti zákona o digitální ekonomice. Z pohledu implementace lze hodnotit implementační zákon o digitální ekonomice za zdařilý, současně je nutné ovšem uvést, že se nachází na začátku legislativního procesu a není jednoznačné stanovit kdy zákon vstoupit v účinnost. V návrhu se v současné době uvádí, že nabývá účinnosti patnáctým dnem po dni jeho vyhlášení. S ohledem na skutečnosti, že ve volebním období 2017 – 2021 činila průměrná délka legislativního procesu 8,4 měsíce, lze očekávat, že zákon bude přijat na konci roku 2024. [55] [80]

Vzhledem k charakteru aktu DSA, mají uživatelé právo na náhradu škody za jeho porušení vymáhat před soudy. Což bude poskytovat spotřebitelům ochranu před nedovolenými činnostmi ze strany poskytovatelů digitálních služeb. Toto lze odvodit z judikatury Evropského soudního dvora, rozsudek zde dne 5. února 1963 ve věci 26/62 týkající se přímého vykládání Smlouvy o EHS ve vnitrostátním právu uvádí: „*článek 12 je vykládán v tom smyslu, že má přímé účinky a vytváří individuální práva, kterým vnitrostátní soudy musí poskytovat ochranu.*”

5 Harmonizovaná a neharmonizovaná sféra bezpečnosti výrobků

Harmonizovaná sféra zahrnuje výrobky, na které se vztahuje evropská harmonizovaná legislativa, kterou představují zejména směrnice EU. Tyto směrnice či nařízení určují minimální bezpečnostní požadavky a standardy, které musí výrobky splňovat, aby mohly být uváděny na trh v EU. Příkladem harmonizovaných předpisů může být směrnice 2009/48/ES o bezpečnosti hraček, směrnice 2011/65/EU o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních nebo nařízení EU 2016/425 o osobních ochranných prostředcích. V případě, že harmonizované výrobky splní veškeré právní požadavky, mají zajištěný volný vstup na trh.

Pokud výrobek nespadá do harmonizované sféry, je použita směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků. Oblast neharmonizované sféry je spjata s institutem vzájemného uznávání. Pokud výrobek splní národní požadavky jednoho členského státu, tak splnil zároveň i požadavky všech ostatních členských států. Toto lze demonstrovat i na judikatuře Evropského soudního dvora: „*Neexistuje tedy žádný platný důvod k tomu, aby alkoholické nápoje, pokud jsou legálně vyrobeny a uvedeny na trh v některém členském státě, nemohly být uvedeny na trh ve všech ostatních členských státech...*“ (rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 20. února 1979 ve věci C-120/78 Cassis de Dijon). Ačkoliv se uvedený rozsudek zabývá potravinářským výrobkem, lze ho analogicky aplikovat v nepotravinářské sféře.

Pro ilustraci problematiky zařazení výrobků do harmonizované nebo neharmonizované sféry je v příloze B práce uveden seznam kategorií výrobků ze systému Safety Gate, který v následných kapitolách bude blíže popsán.

5.1 Harmonizovaná sféra

Právní předpisy EU v oblasti harmonizované sféry stanovují specifické požadavky týkající se technických parametrů výrobků, povinných informací a dokumentace, která musí být dodávána spolu s výrobky nebo k dispozici orgánům dozoru na vyžádání. Cílem požadavků je ochrana občanů EU před různými riziky spojenými se zdravím, bezpečností, životním prostředím a dalšími aspekty a také zajištění volného pohybu zboží a zlepšení konkurenceschopnosti podniků odstraněním překážek v obchodu na vnitřním trhu.

Specifické požadavky na výrobky stanovené v harmonizovaných právních předpisech EU se odvíjejí od charakteru a účelu daného výrobku a mohou se lišit v jednotlivých právních předpisech nebo odvětvích. Pro výrobky, na které se vztahují tato ustanovení, je splnění stanovené požadavků podmínkou pro uvedení na trh v rámci EU.

Pro zajištění lepšího dozoru nad trhem a posílení prosazování požadavků na výrobky byl v roce 2008 přijat tzv. Nový legislativní rámec. Tento rámec obsahuje akreditační nařízení, které stanoví požadavky na akreditaci a dozor nad trhem výrobků, které musí členské státy dodržovat. Rozhodnutí 768/2008/ES o společném rámci pro uvádění výrobků na trh obsahuje ustanovení pro budoucí právní předpisy o harmonizaci výrobků. V roce 2022 byla tato sada opatření doplněna dalším dokumentem nazvaným „Modrá příručka“, který slouží jako praktický nástroj pro provádění pravidel EU pro výrobky. Tento dokument byl vypracován Evropskou komisí ve spolupráci s členskými státy EU. [72] (Komise 2022)

5.1.1 Akreditační nařízení

Podle akreditačního nařízení je zodpovědností členských států EU zajistit efektivní dozor nad trhem s výrobky na jejich území. Dozor má za cíl identifikovat nebezpečné výrobky nebo takové, které překračují platné požadavky stanovené v harmonizačních právních předpisech EU, a následně tyto výrobky stáhnout z trhu nebo oběhu. V případě uvádění nebezpečných výrobků na trh nebo výrobků nesplňujících požadavky předpisů musí být učiněna opatření nebo ukládány sankce, které mají odrazovací účinek. Tento přístup je součástí snahy o ochranu spotřebitelů a zajištění bezpečnosti a kvality výrobků na jednotném trhu EU. Akreditační nařízení bylo implementováno do národního právního řádu zákonem o technických požadavcích na výrobky a zákonem o posuzování shody. [75]

Je nutné zcela jednoznačně vymezit okamžik vstupu výrobku na jednotný trh, tedy situaci, kdy je výrobek volně dostupný spotřebitelům. Dle § 2 písm. b) zákona o technických požadavcích na výrobky se rozumí uvedením na trh první dodání výrobku na trh v rámci obchodní činnosti, kdy může dojít k převodu vlastního práva za účelem distribuce, používání nebo spotřeby na trhu EU. Podle § 3 zákona o posouzení shody se uvedením na trh rozumí první dodání výrobku na trh EU. Dle rozsudků Nejvyššího správního soudu (např. č. j. 1 As 20/2007–57 z 29. 8. 2007 a č. j. 1 As 61/2008 z 19. 11. 2008), je nutné uvedením výrobku na trh považovat okamžik, kdy nepochybně

došlo k prvnímu přechodu výrobku z fáze výroby nebo dovozu do fáze distribuce. Podle čl. 2 odst. 2 akreditačního nařízení se rozumí „*první dodání výrobku na trh Společenství*“.

Za hospodářský subjekt je dle čl. 2 odst. 7 akreditačního nařízení považován výrobce, dovozce, distributor a zplnomocněný zástupce. Čl. 2 akreditačního nařízení dále výrobce definuje jako „*fyzickou nebo právnickou osobu uvádějící na trh pod svým jménem nebo ochrannou známkou výrobek, který vyrábí nebo který si nechává navrhnout nebo vyrobit*.“ Lingvisticky odlišnou definici, ovšem věcně stejnou, lze nalézt v § 2 písm. j) zákona o technických požadavcích na výrobek, kdy se hospodářským subjektem rozumí „*výrobce, dovozce, distributor a zplnomocněný zástupce*.“

Za dovozce je dle akreditačního nařízení považována „*fyzická nebo právnická osoba usazená ve Společenství, která uvádí na trh Společenství výrobek ze třetí země*.“ Zplnomocněný zástupce je osoba, která byla zmocněna výrobcem, aby jednala jeho jménem. Distributor je poté definován negativně: „*distributorem je fyzická nebo právnická osoba v dodavatelském řetězci, kromě výrobce či dovozce, která výrobek dodává na trh*.“ [76]

Podle čl. 8 akreditačního nařízení jsou stanoveny požadavky na vnitrostátní akreditační orgány tak, aby zajistily jejich nezávislost, objektivitu a transparentnost. Akreditační orgán musí být nezávislý na subjektech posuzování shody a zabránit jakémukoli střetu zájmů. Je rovněž nezbytné, aby jeho činnost byla prováděna objektivně a nestranně. Rozhodnutí o osvědčení odborné způsobilosti musí být přijímána osobami oddělenými od těch, které prováděly posuzování. Musí být zajištěna důvěrnost informací a akreditační orgán musí mít vhodné opatření k ochraně obdržených informací. Rovněž musí jasně stanovit, pro které činnosti je oprávněn akreditaci poskytovat, a zavést postupy pro efektivní řízení a interní kontrolu. Nařízení dále požaduje zajištění dostatečného počtu kvalifikovaných pracovníků a taktéž udržování postupů pro pravidelnou kontrolu výkonnosti a způsobilosti pracovníků. Mimo jiné musí být zajištěna přiměřenost posuzování shody s ohledem na různé faktory, jako je velikost podniku a odvětví činnosti. Konečně, akreditační orgán musí zveřejňovat výroční auditované účetní výkazy v souladu s obecně uznávanými účetními principy. Z důvodové zprávy k zákonu o posuzování shody vyplývá, že tyto povinnosti byly zcela implementovány do § 23 až § 26 zákona o posuzování shody. [75]

5.1.2 Nařízení o dozoru

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1020 ze dne 20. června 2019 o dozoru nad trhem a souladu výrobků s předpisy a o změně směrnice 2004/42/ES a nařízení (ES) č. 765/2008 a (EU) č. 305/2011 (v této práci uvedeno též jako „nařízení o dozoru“) pokrývá všechny produkty podléhající jednomu z produktových harmonizačních právních předpisů definovaných v příloze I nařízení (čl. 2 odst. 2 nařízení o dozoru). Mezi jinými zahrnuje hračky, baterie, kosmetické výrobky, textilie, osobní ochranné prostředky nebo lékařské prostředky. Hlavním cílem nařízení je zajistit, aby výrobky uvedené na trh EU splňovaly příslušné normy a bezpečnostní požadavky. Nařízení o dozoru stanovuje povinnosti pro členské státy EU, orgány dohledu nad trhem a další účastníky trhu, jako jsou výrobci, dovozci a prodejci. Nařízení o dozoru stanovuje pravidla a postupy pro hospodářské subjekty a zakládá systém jejich spolupráce s dozorovými orgány. [62] [74]

V rámci Strategie jednotného trhu se Evropská komise zaměřila při rozšíření jednotného trhu se zbožím na zvýšení úsilí o udržení nebezpečných produktů mimo trh EU. Z tohoto důvodu bylo přijato nařízení o dozoru. Po rozsáhlých konzultacích bylo nařízení přijato 25. června 2019. [63] [74]

Akreditační nařízení a nařízení dozoru nad trhem jsou v právním kontextu chápána jako *lex specialis*, což představuje zvláštní právní status. Tento status jim je udělen vzhledem k jejich povaze nařízení, což jim propůjčuje významnější právní sílu a důležitost. V praxi to znamená, že dozorové orgány mají za povinnost při své činnosti na poli dozoru nad trhem upřednostňovat právní předpisy, které mají vyšší právní sílu, a to především v případě, že se vyskytnou rozpory mezi různými právními předpisy. Pokud se právní jednání řídí více než jedním právním předpisem, je nutné dodržovat princip specifčnosti, který vyžaduje uplatňování právního předpisu, který je přesnější a vhodnější pro danou situaci.

5.2 Neharmonizovaná sféra

Neharmonizovaná sféra bezpečnosti výrobků zahrnuje oblasti, které nejsou přímo regulovány harmonizovanými normami EU v rámci jednotného trhu. V této oblasti mají členské státy možnost stanovit vlastní předpisy a požadavky týkající se bezpečnosti výrobků, které se aplikují na svých územích. To znamená, že pravidla a normy pro

bezpečnost výrobků se mohou lišit mezi jednotlivými členskými státy, a to v souladu s jejich vlastními legislativními požadavky a politikami.

V současné době EU stanovuje pouze základní pravidla pro obecnou bezpečnost výrobků. Tato pravidla poskytují rámec a minimální standardy, které musí výrobci dodržovat, aby zajišťovali bezpečnost svých výrobků pro spotřebitele a uživatele.

5.2.1 Směrnice o obecné bezpečnosti výrobků

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES ze dne 3. prosince 2001 o obecné bezpečnosti výrobků (dále jen „směrnice o obecné bezpečnosti výrobků“ je evropská legislativa, která se týká obecné bezpečnosti výrobků. Tato směrnice stanovuje požadavky na bezpečnost výrobků, které jsou určeny pro spotřebitele na vnitřním trhu EU. Cílem směrnice je zajistit, aby výrobky uvedené na trh splňovaly stanovené bezpečnostní normy a neohrožovaly zdraví a bezpečnost spotřebitelů. Jedná se o *lex generalis* pro oblast bezpečnosti výrobků. Směrnice o obecné bezpečnosti výrobků také stanovuje povinnosti výrobců, dovozců a distributorů v oblasti hodnocení rizik a informování spotřebitelů o případných nebezpečích spojených s výrobky. [65]

V ČR byla směrnice o obecné bezpečnosti výrobků implementována prostřednictvím zákona o obecné bezpečnosti výrobků. První významné změny tohoto zákona proběhly v letech 2002 a 2003 jako reakce na evropské normy v oblasti potravinového práva a s cílem kompletního přenesení požadavků směrnice o obecné bezpečnosti výrobků do vnitrostátního právního rámce. Další úpravy následovaly po přijetí nových předpisů týkajících se daňového řádu, kontrolního řádu, léčiv, technických požadavků na výrobky, celního řádu, přestupků a odpovědnosti za ně a dozoru nad trhem s výrobky. Tento zákon prošel již 12 novelizacemi. [72]

Definice bezpečnosti, uvedená v článku 2 písm. b) směrnice o obecné bezpečnosti výrobků, charakterizuje bezpečný výrobek jako takový, který při obvyklém nebo předvídatelném použití, a to včetně instalace, provozu a údržby, nepředstavuje žádné riziko nebo představuje pouze minimální rizika. Na rozdíl od této specifické definice není v ČR stanovena žádná vlastní definice bezpečnosti. Definice uvedená v čl. 2 písm. b) směrnice o obecné bezpečnosti výrobků byla přenesena do českého právního řádu § 3 odst. 1 zákona o obecné bezpečnosti výrobků, s dodatkem týkajícím se označování výrobků, který vyžaduje poskytování veškerých informací v českém

jazyce. V současné době není v české legislativě dostupná žádná definice týkající se nových technologií. [65]

Jak již bylo uvedeno, koncepce vnitrostátního dozoru nad obecnou bezpečností výrobků představuje v ČR významný problém. Dozor upravuje zákon o obecné bezpečnosti výrobků. Ustanovení § 7 odst. 1 tohoto zákona neurčuje konkrétně orgány dozoru kromě České obchodní inspekce, což často vede k nejasnostem ohledně jejich příslušnosti k jednotlivým výrobkům. Dalším problematickým aspektem je § 6 zákona, který nařizuje opatření k zabránění oběhu nebezpečných výrobků a jejich dovozu, vývozu a uvádění na trh a požaduje informování orgánů státní správy a územní samosprávy o těchto výrobcích. Avšak stanovená povinnost je diskutabilní, neboť tyto orgány nejsou pověřeny dozorem nad bezpečností výrobků a nemají tak relevantní informace. V praxi nebylo ustanovení nikdy efektivně uplatněno. Problémy s dozorem nad bezpečností výrobků byly ještě zesíleny vstupem v platnost nařízení o dozoru nad trhem a souladu s výrobky a zákonem o dozoru nad trhem s výrobky. [44]

Na základě směrnice o obecné bezpečnosti výrobků byly přijaty následující prováděcí předpisy k zákonu o obecné bezpečnosti výrobků:

- Nařízení vlády č. 396/2004 Sb., které upravuje postupy, obsah a formu informací o výskytu nebezpečných nepotravinářských výrobků. Toto nařízení bylo později novelizováno nařízením vlády č. 175/2010 Sb.
- Nařízení vlády č. 198/2007 Sb., které se týká bezpečnosti zapalovačů uváděných na trh a implementuje rozhodnutí Evropské komise 2006/502/ES.
- Nařízení vlády č. 256/2009 Sb., kterým se zakazuje uvádění výrobků obsahujících dimethylfumarát na trh nebo do oběhu, a které implementuje rozhodnutí Evropské komise 2009/251/ES.

5.2.2 Nové nařízení o obecné bezpečnosti výrobků

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/988 ze dne 10. května 2023 o obecné bezpečnosti výrobků, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1025/2012 a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES a směrnice Rady 87/357/EHS (dále jen „nové nařízení o obecné bezpečnosti výrobků“) představuje novelizaci evropských

politik v oblasti ochrany spotřebitele. Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole v současné době upravuje na úrovni EU oblast obecné bezpečnosti nepotravinářských spotřebitelských výrobků směrnice o obecné bezpečnosti výrobků. [65]

Jedná se ovšem o dvě desetiletí starou směrnici, kterou je stanovena obecná bezpečnost výrobků. V návaznosti na vývoj právní úpravy EU zejména v harmonizované oblasti a vývoj na trhu se v několika posledních letech stále více projevovaly nedostatky této směrnice, které vyžadovaly nové legislativní řešení, což mělo a má dopad na vnitrostátní právní úpravu. [65]

Na základě vývoje byly identifikovány problémy v souvislosti s nepřizpůsobivostí směrnice současnému vývoji na trhu a nedostatečným přispíváním k plnění svých cílů lze tyto nedostatky lze shrnout následovně:

- Nedostatek přizpůsobení směrnice o obecné bezpečnosti výrobků na rozvíjející se e-commerce: Rychlý nárůst elektronického obchodování vedl k absenci jasných ustanovení v oblasti obecné bezpečnosti výrobků. Zejména noví účastníci v online dodavatelském řetězci narušili bezpečnost spotřebitelů v EU a vytvořili nerovné podmínky pro hospodářské subjekty. Tím pádem nedocházelo ke spravedlivé regulaci offline i online prodeje, čímž se preferovalo právě online prostředí.

Tento nedostatek odstraňuje čl. 22 nařízení, kdy jsou stanoveny povinnosti pro online tržiště.

- Nové technologie a nejasnosti v působnosti směrnice: Rychlý vývoj smart technologií vyvolal otázky týkající se dosahu směrnice. Nová rizika spojená s konektivitou, aktualizacemi a stahováním softwaru a také využívání umělé inteligence v produktech vedly k diskusím o právní jistotě pro tržní účastníky a ochraně spotřebitelů. Přestože byla část těchto nových technologií zohledněna v harmonizačních předpisech, stále existují oblasti, které zůstávají bez pokrytí.

Na základě uvedených nedostatků byly přijaty čl. 6, čl. 7 a čl. 8 nařízení, kde jsou uvedeny požadavky na bezpečnost výrobků. Jeden z těch požadavků uvádí, že je třeba posuzovat bezpečnost z pohledu vědeckého rozvoje.

- Dvojí pravidla pro dozor: Existence odlišných souborů pravidel pro dozor – pro

harmonizované a neharmonizované výrobky – vytvářela zmatek, jak pro dozorové orgány, tak pro hospodářské subjekty.

Rozdílná pravidla upravuje čl. 32 a čl. 33 nařízení, který stanovuje požadavky na dozor nad trhem.

- Terminologické a definiční nesrovnalosti: Používání odlišné terminologie a nejasnosti v definicích základních pojmů ve výrobní legislativě přispívaly k nejasnostem.

Definiční nesrovnalosti řeší nově čl. 9, čl. 10, čl. 11, čl. 12 nařízení nyní blíže upravuje povinnosti hospodářských subjektů.

- Mechanismus pro rozhodování sporů mezi členskými státy: Bylo zapotřebí zavést mechanismus pro řešení sporů mezi členskými státy ohledně hodnocení rizik spojených s bezpečností výrobků.

Touto záležitostí se podrobněji zabývá čl. 29 nařízení, který upravuje možnost rozhodnutí o posouzení rizika Komisí.

Nové nařízení o obecné bezpečnosti výrobků si klade za cíl výše uvedené problémy vyřešit. [34]

5.2.3 Možnosti implementace nařízení o obecné bezpečnosti výrobků

Pokud se podíváme blíže na možnosti implementace nového nařízení o obecné bezpečnosti výrobků, připadají v úvahu tři řešení: první je nulové řešení, kdy by nedošlo k implementaci, druhé je nelegislativní, při kterém by byla implementace provedena formou nařízení vlády, a třetí je legislativní, kdy nařízení bude provedeno do právního řádu zákonem.

Nulová varianta zahrnuje zachování stávajícího stavu, přičemž se odkazuje na přímou aplikovatelnost nařízení o obecné bezpečnosti výrobků. To znamená, že některá ustanovení jsou přímo aplikovatelná bez potřeby začlenění do vnitrostátního právního řádu. Zákon o obecné bezpečnosti by zůstal v platnosti, přestože některá ustanovení by neodpovídala nové právní úpravě, což by mělo negativní dopady na dohled nad bezpečností výrobků. Nadále by platila nařízení vlády, která by však nebyla v souladu s novou právní úpravou. Nedošlo by k novelizaci ZOS, což by mělo za následek odlišný systém dozoru a zachování ustanovení týkajících se výrobků napodobujících

potravin v rozporu s nařízením o obecné bezpečnosti výrobků. [72]

Pokud by mělo být takové řešení zhodnoceno formou přínosů, tak by jím byla úspora finančních prostředků na implementaci nařízení a nezvyšování administrativní zátěže spojené s uplatňováním nařízení. Takovéto řešení by mohlo přinést sankce ze strany EU, neboť by nařízení nebylo provedeno do právního řádu ČR. Řešení by vedlo ke snížení ochrany spotřebitele v ČR. Zjednodušená česká legislativa v oblasti obecné bezpečnosti při zvolení tohoto řešení by nebyla v souladu s evropskou.

Nelegislativní řešení představuje alternativu k legislativnímu přístupu, avšak je využitelné pouze v určitých případech. To může zahrnovat například vydání usnesení vlády nebo zpracování nezávazných návodů a doporučení k vybraným problémům. Další možností je zřízení pracovních skupin pro posílení spolupráce mezi zainteresovanými subjekty. Nelegislativní přístup by nevyřešil nedostatky v oblasti dozoru nad bezpečností výrobků a nedosáhl by sjednocení pravomocí. Nebyly by ani definovány sankce pro hospodářské subjekty. Situace by zůstala nepřehledná a nedošlo by ke zlepšení kontroly nebezpečných výrobků na trhu.

Výhodou nelegislativního řešení je rychlost přijetí nařízení vlády, které nepodléhá plnému legislativnímu řešení. S ohledem na skutečnost, že nové nařízení o dozoru stanovuje nové podmínky pro hospodářské subjekty a reorganizuje dozor nad trhem tak nelze hodnotit takovéto řešení za dostatečné. Vládní nařízení nedisponuje takovou právní silou jako zákonné předpisy. Pokud by bylo zvoleno toto řešení, tak by se mohla ČR vystavit opět možnosti sankcí ze strany EU. Při neúplné implementaci by opět hrozila možnost snížení ochrany spotřebitele nad trhem. [77]

Legislativní řešení zahrnuje zakotvení nezbytných ustanovení nutných pro realizaci nařízení o obecné bezpečnosti výrobků do vnitrostátního právního řádu. Tím by byly odstraněny nedostatky identifikované v předchozích variantách a nařízení o bezpečnosti výrobků by bylo plně aplikovatelné na vnitrostátní úrovni.

Jednou z možností je novelizace stávajícího zákona o obecné bezpečnosti výrobků. To by zahrnovalo úpravu ustanovení o dozoru nad trhem, postupů při oznamování nebezpečných výrobků a sankcích za jejich porušení. Další variantou je novelizace souvisejících zákonů spolu se zavedením nového zákona o obecné bezpečnosti výrobků, který by obsahoval pouze nezbytná ustanovení k implementaci

nařízení EU. Tím by byl zajištěn plný soulad s evropskými standardy a posílena ochrana spotřebitelů.

Navrhovatel zvolil nový zákon jako preferovanou možnost pro legislativní řešení. Tato volba je pozitivní, neboť nový zákon umožní účinnou implementaci nařízení o obecné bezpečnosti výrobků do vnitrostátního právního řádu. Tím může být zajištěna harmonizace s evropskými standardy a posílena ochrana spotřebitelů. V danou chvíli lze považovat rozhodnutí, provést nové nařízení o obecné bezpečnosti novým zákonem za racionální. Toto řešení přináší nevýhodu v nutné přestavbě legislativy v oblasti obecné bezpečnosti výrobků. Otázkou zůstává případný výsledek legislativního procesu. [72] [73]

5.3 Legislativa zemí EU v oblasti bezpečnosti výrobků

Pro přiblížení spotřebitelské politiky v oblasti bezpečnosti výrobků byly vybrány tři země, které stály u zrodu evropského společenství – Spolková republika Německo, Itálie a Francie.

Ve Spolkové republice Německo je zodpovědné za spotřebitelskou politiku Spolkové ministerstvo spravedlnosti a ochrany spotřebitele (BMJV), na které je taktéž přenesena veškerá dozorová činnost. Spotřebitelům je poskytována ochrana ve vztahu ke kvalitě a funkčnosti zboží a služeb podle § 434 německého občanského zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch), kdy mají všichni kupující v zásadě právo na koupi zboží, které je bez vad a musí odpovídat smlouvě. Pokud je zboží vadné nebo neodpovídá požadavkům, mají všichni kupující právo na vrácení peněz, opravu nebo výměnu zboží. Podle německého zákona o bezpečnosti výrobků Allgemeines Produktsicherheitsgesetz (dále jen „ProdSG“) mají výrobci, dovozci a distributoři povinnost zajistit, aby výrobky, které uvádějí na trh, splňovaly zákonem stanovené požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví. Tato legislativa vychází, stejně jako v ČR, z různých evropských směrnic a nařízení a stává se použitelnou, jakmile je výrobek poprvé zpřístupněn, vystaven nebo použit v obchodním styku. V konkrétních případech může úmyslné nebo nedbalostní porušení ProdSG vést k pokutě až do výše 100 000 eur (§ 39 ProdSG). Aby se porušovatelé odradili, může jim být rovněž zabaven nezákonný zisk (§ 17 odst. 4 Gesetz über Ordnungswidrigkeiten). [49] [54]

Ve výši sankce lze spatřit hlavní rozdíl mezi ČR, kde je nastavena maximální

výše sankce 50 000 000 Kč a ve Spolkové republice Německo v přepočtu ve výši pouze 2 500 000 Kč s výjimkami. Jedná se o absolutní hodnoty, které nezohledňují rozdílnost ekonomik jednotlivých států. Německý zákonodárce se rozhodl jít opačnou cestou a stanovil případnou výši sankce výpočtem tak, že výše pokuty by měla převyšovat ekonomický prospěch, který přestupce z přestupku získal. Pokud k tomu nestačí zákonem stanovená výše, může být překročena. Tudíž hranici pro sankci ve výši 2 500 000 Kč nelze brát za maximální. [53]

V Italské republice je za spotřebitelskou politiku zodpovědné ministerstvo pro hospodářský rozvoj jehož hlavním úkolem je zajistit ochranu spotřebitele v oblasti hospodářské soutěže a trhu. Dozor v oblasti ochrany spotřebitel vykonává především italský úřad pro hospodářskou soutěž (AGCM). Podle italského právního řádu jsou práva spotřebitelů chráněna ustanoveními občanského zákoníku a legislativního nařízení č. 206 ze dne 6. září 2005 (dále jen „italský spotřebitelský zákoník“). Podle § 112 italského spotřebního zákoníku, pokud se jedná o skutkovou podstatu závažnějšího trestného činu, mohou být výrobci nebo distributoři uvádějící na trh nebezpečné výrobky potrestáni odnětím svobody na šest měsíců až jeden rok a peněžitou pokutou ve výši 10 000 EUR až 50 000 EUR. Pokud navíc výrobce nebo distributor neposkytne spotřebitelům nezbytné informace týkající se možných bezpečnostních rizik svých výrobků, podle § 104 italského spotřebního zákoníku může být uložena pokuta ve výši od 1 500 EUR do 30 000 EUR. [49]

Oproti ČR lze spatřit rozdíl v italské legislativě v té skutečnosti, že práva spotřebitelů upravuje pouze jeden hlavní právní předpis, který se zabývá i bezpečností výrobků. Nejvyšší možná sankce je v přepočtu nastavena v úrovni 1 750 000 Kč. Italský spotřební zákoník přímo stanovuje trestně-právní odpovědnost hospodářských subjektů.

Za dozor v oblasti spotřebitelského práva je ve Francii zodpovědné Ředitelství pro spotřebitelské záležitosti a prevenci podvodů. Francouzské spotřebitelské právo stanovuje obecnou povinnost shody článek L. 411-1 Code de la consommation (dále jen „francouzský spotřebitelský zákoník“), podle nějž osoba, která poprvé uvedla výrobek nebo službu na vnitrostátní trh nebo na trh EU musí zajistit, aby byly v souladu s příslušnými právními předpisy o bezpečnosti, ochraně, poctivosti obchodních transakcí a ochraně spotřebitele. Prodávající musí provádět nezbytné kontroly a v případě nesouladu musí informovat kupujícího. Nedodržení obecné povinnosti bezpečnosti se

trestá pokutou v maximální výši 1 500 EUR (7 500 EUR pro právnickou osobu). V případě opakovaného porušení během jednoho roku se částka zdvojnásobuje. Pokud výrobek způsobí závažnou újmu může být v trestním řízení uložena pokuta až do výše 300 000 EUR a trest odnětí svobody až na dva roky (částka se zvyšuje v případě ohrožení zdraví lidí nebo zvířat nebo v případě skupinového trestného činu). [50]

Oproti české, německé a italské právní úpravě jsou zavedeny ve francouzském spotřebitelském právu nízké výše pokut např. pro právnickou osobu v přepočtu ve výši 200 000 Kč. Sankce se zvyšuje poté, pokud výrobek způsobí vážnou újmu, kdy může být uložena sankce až do výše v přepočtu 7 500 000 Kč a uložen trest odnětí svobody. Francouzské spotřebitelské právo je kodifikováno opět v jednom právním předpise.

5.4 Product safety pledge

V roce 2018 byl podepsán závazek známý jako „Závazek k bezpečnosti produktů“, což pravděpodobně představovalo první iniciativu svého druhu zaměřenou na dobrovolná opatření v oblasti bezpečnosti výrobků. Cílem tohoto závazku bylo motivovat online tržiště, aby respektovala základní práva spotřebitelů EU při nakupování na internetu na online tržištích.

Dne 28. března 2023, během spotřebitelského summitu v Bruselu, byla představena aktualizovaná verze tohoto závazku, nazvaná Závazek k bezpečnosti produktů⁺. K novému závazku se připojilo 11 online platform, včetně Allegro, eBay, AliExpress, EMAG, Amazon, Etsy, bol.com, Joom, Cdiscount, Rakuten France a Wish, což ukazuje na plnění jejich závazku pokračovat ve zlepšování ochrany spotřebitelů na digitálních tržištích.

Online platformy, které se staly signatáři, se zavázaly k adaptování rozsáhlé strategie pro zajištění bezpečnosti nejen u potravinářských, ale i nepotravinářských výrobků nabízených online. To zahrnuje průběžné monitorování stažených nebo nebezpečných produktů, spolupráci s regulačními orgány EU pro identifikaci dodavatelských řetězců rizikových produktů a závazek odpovídat na národní notifikace o nebezpečných produktech do dvou dnů. Dále se online platformy zavázaly k vytvoření jednotných kontaktních bodů pro orgány členských států EU a k implementaci preventivních opatření, aby se zabránilo opětovnému zařazení již odstraněných nebezpečných produktů do nabídky. Strategie také zahrnuje vývoj interních mechanismů

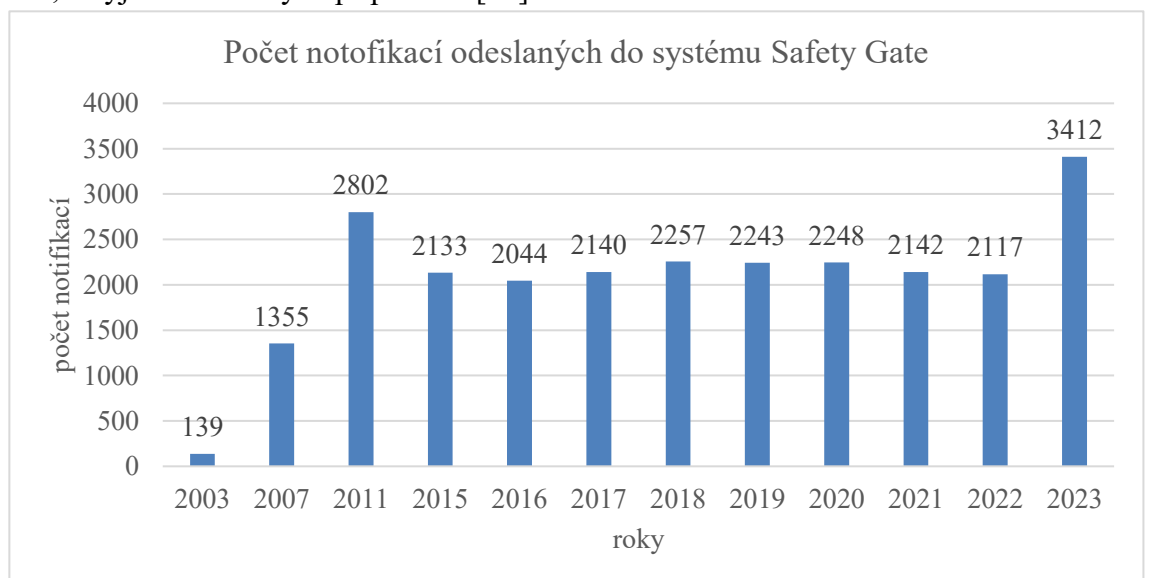
pro rychlou odpověď na nahlášené nebezpečné produkty, úzkou spoluprací s regulačními orgány v oblasti informování spotřebitelů o preventivních a nápravných akcích a zavedení systémů pro řízení rizik s cílem identifikovat, posoudit a minimalizovat potenciální rizika spojená s bezpečností produktů. [39]

5.5 Informační systémy pro bezpečnost výrobků a dozor nad trhem

Informační systémy pro bezpečnost výrobků a dozor nad trhem představují nástroje pro monitorování a zajištění dodržování bezpečnostních standardů výrobků na trhu. Tyto systémy umožňují sběr, analýzu a sdílení informací o bezpečnosti výrobků mezi různými aktéry, včetně výrobců, distributorů, dozorových orgánů a spotřebitelů. Díky nim je možné identifikovat a rychle reagovat na rizika spojená s výrobky, a tím chránit zdraví a bezpečnost spotřebitelů. Dozorové orgány využívají tyto systémy k monitorování trhu, vyhledávání nebezpečných výrobků a provádění potřebných opatření pro jejich odstranění z oběhu.

5.5.1 Safety Gate

Od roku 2003 funguje systém RAPEX (EU Rapid Alert zprávy for Non-Food Products) dnes známý jako Safety Gate, který byl zaveden Evropskou komisí. Jeho hlavním účelem je umožnit efektivní sdílení informací o výrobcích nepotravinářského charakteru, které mohou představovat nebezpečí pro spotřebitele v rámci vnitřního trhu EU, s výjimkou léčivých přípravků. [62]

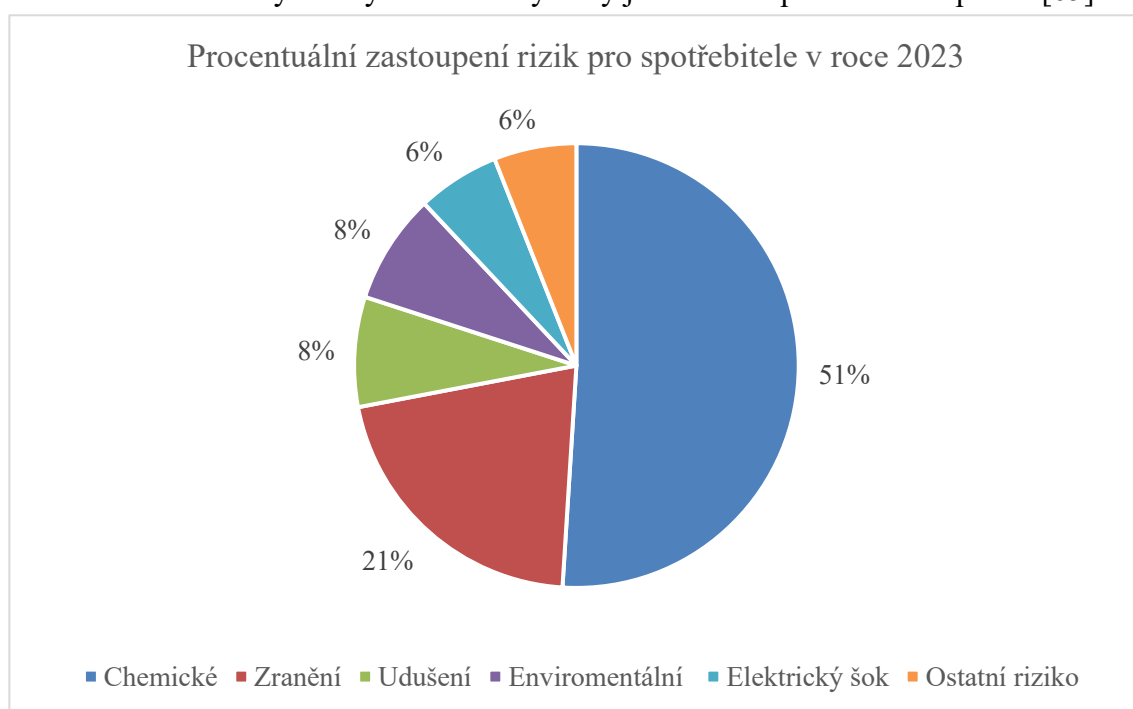
Obrázek 12: Počet notifikací odeslaných do systému Safety Gate

Zdroj: Vlastní zpracování dle [81]

Safety Gate umožňuje okamžitou výměnu zpráv o opatřeních přijatých k stažení nebo omezení uvedení na trh či použití výrobků, které mohou představovat rizika pro spotřebitele. Kromě opatření přijatých členskými státy systém zahrnuje i opatření, která byla přijata na základě dobrovolnosti výrobcí nebo distributory. Do systému Safety Gate jsou hlášeny ty výrobky, u kterých nebezpečí plynoucí z nebezpečného nepotravinářského výrobku může přesáhnout území členského státu. V systému Safety Gate jsou hlášeny jak výrobky z harmonizované, tak neharmonizované sféry. [65] [83]

Jak vyplývá z obrázku 12 bylo v roce 2003 do tehdy nazvaného systému RAPEX odesláno 139 notifikací ze členských zemí. Počet notifikací odeslaných do systému Safety Gate měl do roku 2011 rostoucí tendenci, kdy v roce 2011 bylo notifikováno 2 802 výrobků. Období od roku 2012 do 2022 znamenalo ustálení počtu notifikací průměru na 2 200 notifikací za rok. Pro rok 2023 systém Safety Gate zaznamenal rekordní počet notifikací a to 3 412, Evropská komise toto přičítá dopadům pandemie Covid-19.

V roce 2023 bylo v polovině odeslaných notifikací uvedeno jako hlavní riziko chemické riziko, obrázek 13. Ve 21 % případů hlášené výrobky mohly způsobit zranění spotřebitele. V 8 % případů mohly způsobit udušení, především u dětí. Obrázek 13. Přehled rizik uváděných v systému Safety Gate je uveden v příloze a této práci. [65]

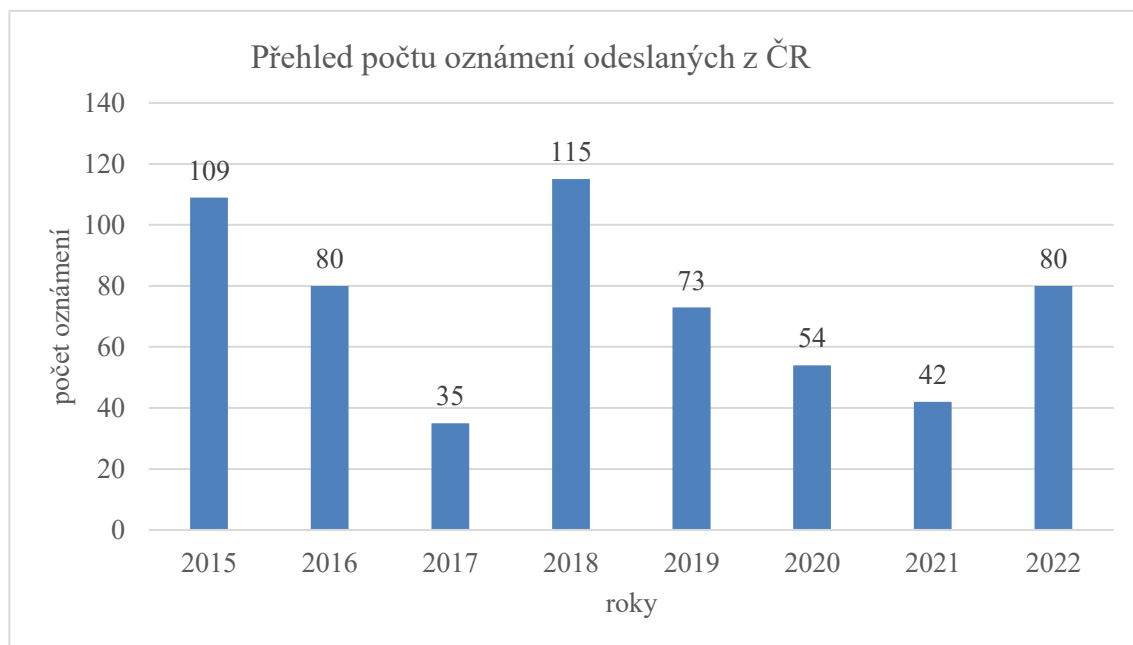

Obrázek 13: Procentuální zastoupení riziko pro spotřebitele v roce 2023

Zdroj: Vlastní zpracování dle [81]

Základními právními předpisy EU, které legislativně upravují fungování systému Safety Gate jsou směrnice o obecné bezpečnosti výrobků a její prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/417 ze dne 8. listopadu 2018, kterým se stanoví pokyny pro řízení systému EU pro rychlou výměnu informací RAPEX resp. Safety Gate zřízeného podle článku 12 směrnice o obecné bezpečnosti výrobků a jeho systému oznamování a dále poté nařízení o dozoru nad trhem. Fungování národní sítě systému Safety Gate upravuje zákon o obecné bezpečnosti výrobků, zákon o technických požadavcích na výrobky a zákon o dozoru nad trhem s výrobky.

Dozorové orgány v ČR začaly hlásit do systému Safety Gate (tehdy RAPEX) výrobky od vstupu ČR do EU. Výkon národního kontaktního místa dle §8a zákona o obecné bezpečnosti výrobků vykonává Ministerstvo průmyslu a obchodu, konkrétně se organizačně jedná o odbor živností a spotřebitelské legislativy. Z obrázku 14 je patrné, že ČR odeslala v roce 2023 80 oznámení, což představuje 2 % celkové všech oznámení.

Obrázek 14: Přehled počtu oznámení odeslaných z ČR

Zdroj: Vlastní zpracování dle [81]

V systému Safety Gate se lze setkat se třemi typy informací. Jedná se o oznámení, které může být prosté nebo vyžadující okamžitou reakci, dále se může jednat o oznámení pro notifikaci nebo o následné oznámení. [66]

Oznámení se věnuje výrobkům, který může ohrozit zdraví nebo bezpečnost

spotřebitelů či ohrozit veřejné zájmy (zabezpečení produktů). Výrobky, které jsou dostupné na trhu a vyžadují neprodlené zásahy k ochraně spotřebitelů, jsou v rámci tohoto oznámení sledovány. Informace o sledovaných výrobcích jsou publikovány na webových stránkách vedených Generálním ředitelstvím pro spravedlnost a spotřebitele a pravidelně aktualizovány v týdenních reportech. Tyto reporty detailně popisují povahu rizika produktu, jeho identifikaci a opatření, která byla přijata pro zajištění bezpečnosti. Oznámení jsou formulována v souladu s články 11 a 12 směrnice o obecné bezpečnosti produktů a článkem 20 nařízení o dozoru. Jsou zveřejňována ve všech úředních jazycích EU, tedy i včetně češtiny. [62]

Pokud dozorový orgán členského státu dojde k závěru, že existuje vážné riziko pro spotřebitele, jedná se o oznámení vyžadující okamžitou reakci, musí dle čl. 12 směrnice o obecné bezpečnosti výrobek oznámit do Safety Gate bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 2 kalendářních dnů ode dne rozhodnutí o přijetí opatření. V případě, že výrobek představuje riziko pro spotřebitele, jedná se o prosté oznámení podle čl. 12 nebo podle čl. 20 nařízení o dozoru, musí dozorový orgán nahlásit takový výrobek do Safety gate bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 8 kalendářních dnů ode dne rozhodnutí o přijetí opatření. [65]

Věcně a místně příslušné dozorové orgány členských států jsou povinny prošetřit oznámení vyžadující okamžitou reakci bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 18 kalendářních dnů ode dne, kdy bylo orgánu dozoru z národního kontaktního místa doručeno oznámení. Pokud se jedná o prosté oznámení tak musí dozorový orgán činit opět bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 43 kalendářních dnů ode dne, kdy bylo orgánu dozoru z národního kontaktního místa doručeno oznámení. Prošetřením notifikace se rozumí aktivní vyhledávání výrobku na trhu během dozorové činnosti. [66]

Notifikace pro informaci představuje oznámení, které nenaplnuje všechny požadavky na standardní notifikaci. Tento typ oznámení může upozornit na nedostatky týkající se bezpečnosti výrobku, jak je definováno v článku 2 písm. b) směrnice o obecné bezpečnosti výrobků. Toto oznámení může rovněž obsahovat důležité informace pro ostatní kompetentní orgány členských zemí EU, jako například nedostatek sledovatelnosti výrobku, nezjištění jeho původu nebo nemožnost stanovit míru rizika. Tento typ oznámení je přístupný pouze kompetentním orgánům zapojeným do systému Safety Gate. Zveřejnění tohoto typu informace je možné pouze se souhlasem dozorčího orgánu, který

notifikaci inicioval. [62] [65]

Pokud se jedná o notifikaci pro informaci podle čl. 11 směrnice o obecné bezpečnosti výrobku, musí dozorový orgán danou informaci oznámit bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 8 kalendářních dnů ode dne uložení opatření. [66]

U následných sdělení jde o zpětné sdělení, které poskytují kompetentní orgány členských zemí EU ohledně výsledků vyšetřování notifikace a případného dodatečného poskytnutí informací k dané notifikaci. Reakce je nutné zpracovat, pokud byl výrobek nalezen národní autoritou na jejím trhu nebo v případě pokud dojde k odlišnému posouzení rizik příslušným dozorovým orgánem. Reakce jsou určeny výhradně kompetentním úřadům států zapojených do Safety Gate.

Kompetentní dozorový orgán je povinen oznámit bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 3 kalendářních dnů od nalezení oznámeného výrobku na trhu nebo od dokončení posouzení rizik s odlišnými výsledky či od přijetí doplňujících informací, pokud se jedná o oznámení vyžadující okamžitou reakci. V případě, že se jedná o prosté oznámení musí dozorový orgán učinit toto oznámení bez zbytečného odkladu nejpozději do 5 kalendářních dnů. [65]

Ve veřejné části aplikace Safety Gate jsou k dispozici týdenní souhrny oznámení, která obsahují informace umožňující identifikaci výrobku, stejně jako rizika spojená s tímto výrobkem a opatření přijatá k jejich prevenci nebo omezení. Další informace jsou zveřejňovány, pokud nejsou důvěrného charakteru. Tyto informace jsou dostupné ve všech úředních jazycích členských států EU. [66]

5.5.2 Product Safety Business Alert Gateway

V rámci evropské legislativy, konkrétně dle článku 5 odst. 3 směrnice o obecné bezpečnosti výrobků, vznikla potřeba zjednodušení procesů oznámení nebezpečných výrobků národním orgánům členských států. V tomto kontextu byl vytvořen Product Safety Business Alert Gateway, zkráceně Business Gateway. Tento systém slouží jako centralizovaná platforma, kam výrobci a distributoři mají povinnost hlásit výrobky, které by mohly představovat riziko pro spotřebitele. [65]

Hlavním účelem Business Gateway je poskytnout efektivní nástroj pro komunikaci mezi výrobcí a distributory a národními dozorovými orgány v členských

státech EU. Platforma má za cíl zabezpečit, že informace o potenciálně nebezpečných výrobcích jsou rychle a efektivně rozšířeny mezi relevantními orgány, což umožňuje rychlou reakci a případné stažení výrobku z trhu, nebo jeho další regulaci. [72]

Výrobci a distributoři jsou povinni použít speciální formulář dostupný na platformě Business Gateway k oznámení o nebezpečných výrobcích. Tento formulář je momentálně dostupný v několika jazykových verzích: angličtině, francouzštině, němčině, italštině a španělštině, což umožňuje lepší dostupnost a použitelnost pro firmy z různých částí Evropy. I když firma nemá přístup k obecné databázi všech oznámení, má možnost nahlížet do seznamu oznámení, která sama podala. [65]

5.5.3 OECD GlobalRecalls portal

Portál GlobalRecalls byl spuštěn 19. října 2012 a shromažďuje na jednom místě informace o odvoláních výrobků vydaných po celém světě, na platformě OECD. Portál zahrnuje informace o povinných a dobrovolných odvoláních spotřebitelských výrobků, které byly vydané nebo oznámeny vládni autoritě a zveřejněny. Rozsah odvolání závisí na mandátu konkrétní vládni autority poskytující informace. V oznámeních jsou zahrnuty výrobky jak z potravinářské, tak nepotravinářské sféry.

Portál GlobalRecalls byl vyvinut pracovní skupinou OECD pro bezpečnost spotřebních výrobků. Pracovní skupina spadá pod odpovědnost Výboru OECD pro spotřebitelskou politiku a oba subjekty pravidelně spolupracují na souvisejících otázkách ochrany spotřebitelů, s mnoha společnými projekty a událostmi. Pracovní skupina spolupracuje s mezinárodními organizacemi, které jsou aktivní v oblasti bezpečnosti výrobků. Jedná se o Asociaci národů jihovýchodní Asie (ASEAN), Evropskou komisi (EK), Mezinárodní síť pro výkon ochrany spotřebitele (ICPEN), Mezinárodní organizaci pro zdraví a bezpečnost spotřebitelů (ICPHSO), Organizaci amerických států (OAS) a Výbor OSN pro obchod a rozvoj (UNCTAD). [35]

5.5.4 ICSMS

ICSMS je zkratka pro „Integrovaný systém pro dohled na trhem“ (The internet-supported information and communication system for the pan-European market surveillance), což je informační nástroj navržený pro efektivní výměnu informací a komunikaci mezi orgány dohledu na trhu v rámci celé EU. Tento systém umožňuje sledování a analýzu informací o produktových kontrolách, což pomáhá identifikovat

potenciálně nebezpečné nebo nesouladné výrobky a zasahovat proti nim. ICSMS nelze chápat jako obdobu Safety Gate. Oproti Safety Gate, který varuje před možnými nebezpečnými výrobky na území EU, si ICSMS klade za cíl informovat o proběhlých kontrolách nad trhem. Tyto podklady mají sloužit pro výkon efektivnějšího výkonu kontrol. [25]

ICSMS se dělí na dvě hlavní sekce:

- Interní prostor je přístupný pouze pro autorizované uživatele jako jsou orgány dohledu na trhu, celní orgány a další relevantní instituce EU. Zde jsou dostupné detailní informace včetně popisů produktů, výsledků testů a přijatých opatření.
- Veřejný prostor slouží pro informování spotřebitelů a výrobců o nesouladných výrobcích, které jsou dostupné na trhu. V této sekci jsou informace o výrobcích ve zjednodušené formě bez detailních interních dokumentů. [74]

6 Syntéza výstupů analýzy

Implementace unijních předpisů do českého právního řádu je nezbytná pro harmonizaci s evropským trhem a zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitelů a bezpečnosti výrobků. ČR, vědoma významu této úlohy, usilovala o efektivní transpozici a implementaci směrnic a nařízení EU. Přesto existují oblasti, kde je možné procesy dále optimalizovat, zjednodušit a zefektivnit, aby byla zajištěna nejen plná kompatibilita s EU, ale i aktuální reakce na vývoj trhu a technologií.

ČR přijala nejvýznamnější unijní politiky do svého vnitrostátního práva od počátku roku 2000, kdy již běžela naplno přístupová jednání související se vstupem ČR do EU. V právním řádu ČR lze nalézt v občanském zákoníku plně implementována základní práva, která přiznává spotřebitelům směrnice o právech spotřebitelů. V oblasti harmonizované sféry výrobků lze nalézt plný soulad s unijními předpisy, což ovšem ovlivňuje skutečnost, že v této oblasti EU přijímá předpisy, které jsou přímo použitelné a tudíž je není nutné následně implementovat. Evropská komise hodnotí v ČR za problematický výkon dozoru nad trhem v oblasti obecné bezpečnosti výrobků resp. vymezení působnosti dozorových orgánů, což bylo prokázáno ve SWOT analýze. V oblasti neharmonizované sféry dochází taktéž v současné době k implementaci nařízení o obecné bezpečnosti výrobků. Ministerstvu průmyslu a obchodu se zdařilo plně implementovat politiky EU do navrhovaného zákona. V současné době ovšem neproběhl řádný zákonodárný proces, tudíž nelze hodnotit do jaké míry bude předpis adaptován do českého právního řádu

Pro zajištění účinné ochrany spotřebitelů a bezpečnosti výrobků je nezbytné vytvoření robustního systému spolupráce, který zahrnuje více aktérů: zákonodárce, dozorové orgány, podnikatelský sektor a samotné spotřebitele. Toto komplexní zapojení je klíčové pro identifikaci a řešení potenciálních rizik a nebezpečí spojených s výrobky na trhu.

6.1 Legislativní opatření

Zlepšení legislativního procesu je prvním krokem k dosažení stanovených cílů. To vyžaduje úzkou spolupráci mezi různými ministerstvy a snahu o zjednodušení konzultačních procesů. Předběžné analýzy dopadů navrhované legislativy by měly hrát klíčovou roli v identifikaci potenciálních problémů a jejich řešení ještě před formalizací

právních norem. Pravidelná revize a aktualizace stávajících předpisů jsou nezbytné pro udržení kroku s rychle se měnícími tržními požadavky a technologickým vývojem. Zvýšená flexibilita právních norem by umožnila rychlejší adaptaci na nové výzvy a zajistila by efektivní ochranu spotřebitelů. Důležitá je také konzistence terminologie, která zajistí jednoznačnou interpretaci a usnadní aplikaci právních norem.

Vezměme si jako příklad návrh zákona o obecné bezpečnosti výrobků, který implementuje nové nařízení EU o obecné bezpečnosti výrobků. Příprava tohoto návrhu trvala přibližně 12 měsíců (nařízení o obecné bezpečnosti výrobků bylo zveřejněno v Úředním věstníku EU dne 23. května 2023 a sběr připomínek byl ukončen 7. března 2024), přičemž legislativní proces jako takový má nyní před sebou zbývajících 7 měsíců (nařízení o obecné bezpečnosti vejde v účinnost 13. prosince 2024). V současné chvíli nebyl předložen návrh zákon vládě ČR k projednání. Zákonodárce se dostal do legislativní tísně a je ohrožena řádná adaptace nařízení do právního řádu ČR.

Pokud se podíváme na přípravné práce v rámci aktu DSA, zjistíme, že tyto práce přesáhly časový rámec vstupu aktu v jeho účinnost. Proto je nezbytné zaměřit se na opatření, která zefektivní přípravné fáze legislativní implementace. Jedním z doporučení, jak dosáhnout tohoto zrychlení, je zvýšení kapacity a zdrojů v legislativním procesu. To by mohlo zahrnovat posílení personálních a finančních zdrojů vládních úřadů zapojených do procesu, což by mělo vliv na státního rozpočtu. Na druhé straně, existují doporučení, která by neměla rozpočtové dopady, jako je například zlepšení komunikace mezi různými vládními organizacemi. I když takové zlepšení nelze právně vynutit, může efektivněji řídit průběh připomínkového řízení. Dále je nezbytné doporučit českým zákonodárcům doporučit předpisy EU provádět formou legislativních řešení, tak jak je činěno dosud, protože jenom takovéto řešení může vést k plné implementaci zamýšlených strategií a nepřináší možné sankce ze strany EU.

Existují případy, kdy český zákonodárce překročuje hranice stanovené evropskými směrnicemi, přidáváním dodatečných povinností (např. transpozice směrnice o právech spotřebitelů). To může být důsledkem vnímání, že unijní směrnice neodpovídají plně národním specifikům a potřebám. Toto rozšíření pravidel je vhodné pouze tehdy, pokud je to nezbytné pro vyplnění skutečných právních mezer. Tyto mezery ovšem v rámci této práce nebyly identifikovány. Nadměrné regulace může potenciálně narušit fungování jednotného vnitřního trhu EU.

Pokud pomineme nepružnost legislativního procesu v ČR, lze uvést, že legislativní zabezpečení základních práv ochrany spotřebitele je v souladu s politikou EU. V oblasti bezpečnosti výrobků, která je nedílnou součástí ochrany spotřebitele, není dostatečně přehledně stanoven dozor nad trhem v oblasti obecné bezpečnosti výrobků, což by měl být zákonodárce schopen vyřešit celkovou revizí zákona o obecné bezpečnosti výrobků.

Pro lepší ukotvení působnosti dozorových orgánů v oblasti obecné bezpečnosti výrobků by mělo dojít k několika opatřením, která by zlepšila efektivitu a účinnost stávajícího systému. V souladu s existujícími legislativními strukturami, jako je zákon o dozoru nad trhem, by měl nový zákon o obecné bezpečnosti výrobků obsahovat seznam dozorových orgánů s explicitně stanovenými pravomocemi a odpovědnostmi. Jasným definování role a působnosti jednotlivých dozorových orgánů by se předešlo hrozbě kompetenčního konfliktu. De lege feranda se doporučuje ovšem ponechat negativní vymezení působnosti České obchodní inspekce v oblasti obecné bezpečnosti výrobků tzn. Česká obchodní inspekce bude k dozoru příslušná za situace, pokud není k dozoru příslušný žádný dozorových orgán.

De lege feranda je třeba zvážit možnost zavedení flexibilnějších sankcí, které by byly proporcionální velikosti a obratu podniku. Toto by mělo zajistit, že sankce jsou opravdu odrazující a spravedlivé pro všechny hospodářské subjekty. Je důležité zajistit, aby systém sankcí byl transparentní, přiměřený a efektivní a odpovídal závažnosti porušení právních předpisů. Inspirací z německého modelu by mohla být implementace možnosti zabavení nezákonného zisku jako odrazujícího prostředku proti porušení spotřebitelského práva, což by bylo účinným nástrojem k předcházení opakovaným porušením. Vzhledem k tomu, že v některých zemích je spotřebitelské právo kodifikováno v jednom právním předpise, zatímco v ČR je rozptýleno v několika právních předpisech, doporučuje se zvážit vytvoření jednotného právního rámce, který by zlepšil přehlednost a srozumitelnost legislativy pro spotřebitele i podnikatele. De lege feranda je možné zvážit vytvoření jednotného právního rámce (obdobně jako např. ve Spolkové republice Německo) pro ochranu spotřebitele a pro bezpečnost výrobků. S ohledem na to, že významné množství spotřebitelského práva vychází z evropských směrnic a nařízení, doporučuje se nadále usilovat o jejich vnitrostátní implementaci.

V kontextu globalizace a neustále se rozvíjejícího digitálního prostředí se stává harmonizace pravidel spotřebitelského práva na úrovni EU nejenom žádoucí, ale i nezbytnou. S ohledem na dynamický vývoj trhu, který s sebou přináší neustálé inovace a nové formy obchodování, se doporučuje dále harmonizovat právo na úrovni EU. Harmonizace právních předpisů také může vést k posílení spotřebitelských práv díky vytvoření srozumitelných a jednotných pravidel, která budou v celé EU snadno pochopitelná a aplikovatelná. To je obzvláště důležité v době, kdy digitální platformy a online obchodování umožňují spotřebitelům nakupovat produkty a služby z celého světa.

6.2 Nelegislativní opatření

Dalším klíčovým aspektem je efektivní využití současných technologií pro dozor nad trhem. Dozorové orgány by měly intenzivně využívat existující informační systémy a databáze, jako jsou Safety Gate a ICSMS, které umožňují sdílení informací a koordinaci dozorových činností na mezinárodní úrovni. S ohledem na iniciativy EU by se dozorové orgány měly více zapojovat do společných kontrolních akcí. Vzhledem k rostoucímu významu e-commerce je role lepší spolupráce mezi dozorovými orgány a online platformami zásadní. Bude tak možné efektivně monitorovat a zajišťovat bezpečnost produktů prodávaných online.

Vzdělávání a komunikace se spotřebiteli tvoří další nezbytný pilíř ochrany spotřebitelů. Spotřebitelé by měli být dobře informováni o svých právech a o rizicích spojených s nebezpečnými výrobky. To zahrnuje posílení programů vzdělávání a informování spotřebitelů, což pomáhá vytvářet dobře informovanou a chráněnou spotřebitelskou základnu.

V současné době v ČR absentuje jednotný informační kanál o spotřebitelských právech. Spotřebitelé se o svých právech dozvídají na stránkách vládních institucí (Ministerstva průmyslu a obchodu – Průvodce pro spotřebitele), dozorových orgánů (např. Česká obchodní inspekce – Spotřebitelský průvodce) a nestátních neziskových spotřebitelských organizací (např. Sdružení českých spotřebitelů – Průvodce spotřebitele). Ačkoliv veškeré snahy o informovanost lze vnímat pozitivně, uvedené pouze reflektuje, že v ČR je velice těžká spolupráce mezi institucemi činnými ve

spotřebitelské politice. Doporučením je vytvoření jednotného informačního kanálu, který bude pro spotřebitele snadno dostupný. Jednotným informačním kanálem by došlo ke zvýšení efektivity dozoru nad trhem a k úspoře nákladů vynakládaných na takovýto dozor. V současné době absentuje jednotící informační systém pro hospodářské subjekty, kde by mohly o svých povinnostech jednoduše získat informace. Pozitivně lze vnímat skutečnosti, že občané mají možnost podávat dozorovým orgánům dle § 42 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, podněty ke kontrole, čímž je zajištěno zapojení veřejnosti. Je třeba ovšem upozornit, že na zahájení řízení podáním podnětu nevzniká právní nárok.

V oblasti naplňování spotřebitelské politiky EU v ČR lze vnímat i za problematické její finanční zabezpečení. EU vynakládá na síť Evropských spotřebitelských center ročně zhruba 14 miliónů EUR, což znamená podporu ve výši zhruba 0,5 miliónů EUR pro jednotlivou členskou zemi, v přepočtu zhruba 14 miliónů Kč. Oproti tomuto česká vláda vynakládá na podporu spotřebitelských organizací 8 milionů Kč, což při situaci, kdy EU by měla plnit v daném případě pouze koordinační roli nelze hodnotit za dostatečné. Ministerstvo průmyslu a obchodu se rozhodlo v roce 2024 podpořit ty projekty, které cílí na obecnou ochranu spotřebitele. Případná dotační politika pouze částečně reflektuje evropskou politiku na ochranu spotřebitele, která se v současné době zaměřuje na udržitelnost a enviromentální aspekty. Další oblastí, kterým se evropská politika na ochranu spotřebitele zabývá, je digitalizace. Vyhlášená dotační výzva toto nereflektuje.

Zákonodárci lze na základě analýzy doporučit zvýšení alokace finančních prostředků na podporu nestátních neziskových spotřebitelských organizací a zvážení změny způsobu financování spotřebitelských nestátních neziskových organizací. Ve vyhlášené dotační výzvě Ministerstva průmyslu a obchodu se projevují rysy účelového financování, kdy prostředky jsou vyplaceny na konkrétní účel např. tisk letáků. Zároveň výzva poskytuje dotace pouze do 70 % rozpočtovaných výdajů. Vyhlášovatel by tudíž měl zvážít možnosti výkonového způsobu financování, resp. respektovat přidělení finančních zdrojů na základě provedeného objemu produkce. Takovýto způsob je vhodný např. při financování spotřebitelského poradenství, kdy lze kvantifikovat počet poskytnutých rad. Pozitivem současného přístupu je skutečnost, že vyhlášovatel, resp. donátor požaduje vyhledávání dalších finančních zdrojů pro financování činnosti nestátní

neziskové organizace.

Závěrem je třeba zdůraznit potřebu zlepšení komunikace mezi veřejnými institucemi a podnikatelským sektorem. Jak již bylo uvedeno, v ČR chybí jednotný a přehledný informační kanál pro získávání informací. Proto se doporučuje pokračovat v iniciativách podobných těm, které vede EU v oblasti podnikání, například zvyšování povědomí o Radě kvality ČR nebo vytváření dobrovolných iniciativ pro malé a střední podniky působící v ČR.

Implementace a transpozice unijních předpisů do českého právního řádu by měla být vnímána jako proces neustálého zlepšování. Tento proces musí reflektovat měnící se požadavky a výzvy současného trhu, aby bylo zajištěno, že právní rámec zůstává relevantní a efektivní v ochraně spotřebitelů a zajištění bezpečnosti výrobků.

Závěr

Ochrana spotřebitele v ČR prošla významnými transformacemi, zejména po vstupu do EU. Implementace unijních směrnic zvýšila úroveň ochrany spotřebitelů, ale přinesla také výzvy spojené s přizpůsobením národního právního rámce. V současné době je v ČR nastaven komplexní systém ochrany spotřebitelů, který zahrnuje veřejnoprávní, soukromoprávní a trestněprávní ochranu. Nicméně, existují nedostatky v koordinaci mezi dozorovými orgány a v efektivitě vymáhání práva.

V současnosti je v ČR z hlediska legislativy pozorována relativně vysoká úroveň implementace spotřebitelských politik EU. Základní práva spotřebitelů jsou adekvátně zastoupena jak v občanském zákoníku, tak v zákoně na ochranu spotřebitelů. Co se týče oblasti bezpečnosti výrobků, aktuálně dochází k procesu přijímání nového zákona o obecné bezpečnosti výrobků. Tento zákon má za cíl lépe reflektovat a integrovat politiky EU, čímž by měl poskytnout vyšší standardy ochrany pro spotřebitele. Také v oblasti harmonizované sféry byl nedávno přijat zákon o dozoru nad trhem. Tento legislativní krok efektivně zapracovává požadavky EU na systematizaci a zefektivnění dozorových mechanismů, což přispívá k lepší regulaci trhu a zajišťuje vyšší úroveň bezpečnosti nabízených výrobků.

V ČR by měla být rozvinuta diskuse o možnostech zdokonalení legislativního procesu, aby byl dostatečně flexibilní a schopen efektivně reagovat na neustálé změny, které přináší technologický pokrok a globalizace trhů. Je kriticky důležité, aby legislativní proces nejenže reagoval na současné trendy, ale také předvídal budoucí vývoj v rámci technologického a ekonomického prostředí. Zároveň je klíčové, aby byly právní předpisy konzistentní a srozumitelné, což přispívá k jejich lepší aplikaci a dodržování jak ze strany podnikatelských subjektů, tak ze strany spotřebitelů. Tato srozumitelnost a konzistence právních textů jsou fundamentální pro zajištění právní jistoty, což je základní kámen pro důvěru veřejnosti v právní systém a jeho spravedlnost.

V rámci práce byla formulována specifická nelegislativní doporučení, která si kladou za cíl posílení podpory nestátních neziskových organizací zabývajících se ochranou spotřebitelů. Tato podpora by měla být realizována prostřednictvím zvýšené alokace finančních prostředků. Dále se doporučuje vytvoření jednotného informačního kanálu, který by centralizoval veškeré dostupné informace týkající se spotřebitelských

práv a bezpečnosti výrobků. Toto opatření by nejen zefektivnilo dozor nad trhem, ale zároveň by usnadnilo přístup spotřebitelům ke klíčovým informacím, což by mohlo významně přispět k zvýšení jejich ochrany.

Ve světle globalizace a narůstající digitalizace trhu je důležité zdůraznit význam mezinárodní spolupráce a aplikace pokročilých technologických řešení pro dozorové účely. Efektivní využívání stávajících informačních systémů a databází, jako jsou Safety Gate pro nebezpečné výrobky nebo ICSMS pro koordinaci dozorových činností, může přinést lepší koordinaci a rychlejší reakce na potenciální rizika. Je také klíčové, aby došlo k zvýšení informovanosti spotřebitelů o existujících právech a potenciálních rizicích spojených s nebezpečnými výrobky. To by mohlo významně přispět k zajištění vyšší míry bezpečnosti na trhu. Kromě toho by posilování programů, které se věnují vzdělávání spotřebitelů a šíření důležitých informací o rizicích spojených s nebezpečnými výrobky, mohlo efektivně zvyšovat veřejné povědomí a přispívat k vytváření bezpečnějšího nákupního prostředí.

Závěrem je možné konstatovat, že proces harmonizace a začlenění unijních politik do českého vnitrostátního právního řádu hraje zásadní roli v zajištění ochrany spotřebitelů a správného fungování vnitřního trhu. Neustálé monitorování a přizpůsobování právních předpisů, společně s efektivním využíváním dostupných technologických nástrojů a intenzivní mezinárodní spolupráce, jsou klíčové pro adekvátní reakci na rychlé změny tržního prostředí a pro zabezpečení zájmů spotřebitelů.

Seznam použité literatury

- [1] PETROV, Jan. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-747-7.
- [2] MALÝ, Karel. Práva městská Království českého: edice s komentářem. V Praze: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2117-3.
- [3] MORAVEC, Tomáš a Jan PASTORČÁK. Spotřebitel a podnikatel na dynamicky se rozvíjejícím trhu. Praha, C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-745-3
- [4] NORBERT Reich, Micklitz HANS-WOLFGANG, Rott PETER, Tonner KLAUS. European Consumer Law. Intersentia, 2014. ISBN 978-17-806-8459-8
- [5] SDĚLENÍ KOMISE „Modrá příručka“ k provádění pravidel EU pro výrobky 2022 (2022/C 247/01)
- [6] SKULOVÁ, Soňa, Alena KLIKOVÁ a David HEJČ, ed. Výzvy správního práva a správního soudnictví: Pocta k 70. narozeninám prof. JUDr. Petra Průchy, CSc. Brno, Masarykova univerzita, 2019. ISBN 978-80-210-9360-7
- [7] ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 3. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1.
- [8] ONDREJOVÁ, Dana a SEHNÁLEK, David. Nekalosoutěžní reklama a nekalé obchodní praktiky v české i evropské právní úpravě a judikatuře. Praktik (Leges). Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-239-4
- [9] SMYCZEK Sławomir, Consumer Protection Standards in Europe. Warszawa, 2019. ISBN 978-83-7488-198-2
- [10] TICHÝ, Luboš, Evropské právo. 5., přeprac. vyd. Praha, C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-546-6
- [11] TICHÝ, Luboš, Vývoj evropského spotřebitelského práva. Beroun, 2009. ISBN 978-80-904209-4-6
- [12] KLABUSAYOVÁ, Naděžda. Zákon o obecné bezpečnosti výrobků, Zákon o technických požadavcích Na výrobky. komentář. Praha, Wolters Kluwer,

2016. ISBN 978-80-7552-371-6

[13] VÍTOVÁ, Blanka. Transpozice směrnice o právech spotřebitelů do českého a slovenského právního řádu. Olomouc, Luridicum Olomoucense, 2016. ISBN 978-80-87382-84-4

[14] VÍTOVÁ, Blanka. Zákon o ochraně spotřebitele: komentář. Praha, Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-984-7

[15] VEBER, J. a kol.: Řízení jakosti a ochrana spotřebitele (2. vydání). Praha: Grada Publishing, 2007, ISBN 978-80-267-1782-1.

[16] ZÁRUBA, Petr a Martin POSPÍŠIL. Odpovědnost za výrobek v Evropské unii, České republice a Slovenské republice. Praha, Hamigo, 2016. ISBN 978-80-906443-0-4

Internetové zdroje

- [17] Konsolidované znění Smlouvy o založení Evropského společenství. In: Eurlex [online]. 2013 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:11997D/TXT>
- [18] Značka kvality. In: Zkušební ústav lehkého průmyslu ČB [online]. 2023 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.tzus.cz/kontakty/pobočky-a-odstepny-zavod/oz-zkusebni-ustav-lehkeho-prumyslu-cb>
- [19] Consumer protection pledge. In: Evropská Komise. [online] 2024 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/consumers/consumer-protection-policy/consumer-protection-pledge_en?prefLang=cs
- [20] Dozorové orgány a oblasti dohledu v oblasti bezpečnosti. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online] 2022 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/spotrebitelsky-asistencni-system/dozorove-organy-dle-zakona-o-obecne-bezpecnosti-vyrobku--251678/77>
- [21] Dozor nad trhem. In: Evropská komise. [online] 2023 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/product-safety/product-safety-and-market-surveillance_en
- [22] Držitelé značky Czech made. In: Czech made. [online] 2024 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.czechmade.cz/drzitele/>
- [23] Evropská komise a její fungování. In: Evropská unie. [online] 2022 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-commission_en
- [24] Evropská unie ocenila vítěze Product Safety Award. In: Evropská komise. [online] 2024 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6410
- [25] Informační systém ICSMS. In: Stránky Belgické vlády. [online] 2021 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://economie.fgov.be/en/themes/quality-and-safety/safety-products-and-services/hazardous-products/icsms>
- [26] Jednotný Evropský akt. In: Eurlex. [online] 2013 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/?uri=celex%3A11986U%2FTXT>

[27] KNOBLOCHOVÁ, Věra. Vývoj ochrany spotřebitele v EU. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online] 23. 1. 2006 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/zprava7587.html>

[28] K Evropském parlamentu. In: Evropský parlament. [online] 2018 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs>

[29] Lisabonská smlouva. In: Eurlex. [online] 2013 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/the-treaty-of-lisbon.html>

[30] Maastrichtská smlouva. In: Eurlex. [online] 2013 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:11992M/TXT>

[31] Meziresortní pracovní skupina Dozor. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online] 17. 12. 2021 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/seste-jednani-mezirezortni-pracovni-skupiny-pro-dozor-nad-trhem-s-vyrobky--277981/>

[32] Národní ceny ČR předány. In: BussinesInfo. [online] 22. 11. 2023 [cit. 2024-04-01] Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/narodni-ceny-cr-predany-absolutnimi-vitezi-se-staly-spolecnosti-hyundai-motor-cr-a-hsf-system-a-s/>

[33] Nový program pro spotřebitele. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online] 2. 12. 2020 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/eu-a-spotrebitel/novy-program-eu-pro-spotrebitele--258241/>

[34] Nové nařízení o obecné bezpečnosti výrobků. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online] 7. 6. 2023 [cit. 2024-04-01]. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/narizeni-o-obecne-bezpecnosti-vyrobku--274787/>

[35] OECD Global Portal. In: OECD. [online] 2020 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z <https://globalrecalls-pp.oecd.org/#/about-portal>

[36] O evropských spotřebitelských organizacích. In: Evropská komise. [online] 2023 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/consumers/consumer-protection-policy/our-partners-consumer-issues/european-and-international-consumer-organisations_en

- [37] Program jednotného trhu. In: Evropská komise. [online] 2023 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/single-market-programme/overview_en
- [38] Program pro spotřebitele na roky 2020-2025. In: Eurlex. [online] 2020 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0696>
- [39] Product safety pledge. In: Evropská komise [online] 2024 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/product-safety/product-safety-pledge_en
- [40] Rada Evropské unie. In: Evropská unie. In: Evropská komise [online] 2020 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/council-european-union_cs
- [41] Rada kvality ČR jako poradní orgán. In: Rada kvality ČR. [online] 2023 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.narodniportal.cz/rada-kvality/>
- [42] Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství. In: Eurlex. [online] 2013 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:11957E/TXT>
- [43] Společná kontrolní akce dětské kočárky. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online] 31. 8. 2023 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/spolecne-kontrolni-akce-2022/spolecna-kontrolni-akce-casp2022-_detske-kocarky--276494/
- [44] Vnitrostátní strategie dozoru nad trhem 2022-2025. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. 25. 8. 2022. [online] 25. 8. 2022 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/vnitrostatni-strategie-dozoru-nad-trhem-2022-2025--269498/>
- [45] Výroční zpráva za rok 2022 České obchodní inspekce. In: Česká obchodní inspekce. [online] 1. 6. 2023 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/o-coi/vyrocnizpravy/vyrocnizpravy-o-cinnosti-coi/>
- [46] Výroční zpráva za rok 2022 Státní zemědělské a potravinářské inspekce. In: Státní zemědělská a potravinářská inspekce. [online] 10. 5. 2023 [cit. 2024-04-01]. Dostupné

z: <https://www.szpi.gov.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-szpi-za-rok-2022.aspx>

[47] Výsledky spotřebitelského koncilu ze dne 14. 4. 1975. In: Eurlex [online] 2013 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A31975Y0425%2801%29>

[48] Výsledky spotřebitelského koncilu 1981. In: Eurlex. [online] 2013 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31981Y0603%2801%29>

[49] National consumer organisations of Germany. In: Evropská komise [online] 2023 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z https://commission.europa.eu/document/download/871a8621-32ca-4456-b9b4-fba53d0f741f_en?filename=national-consumer-organisations_de_listing_en.pdf

[50] National consumer organisations of Italy In: Evropská komise [online] 2023 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z https://commission.europa.eu/document/download/fdec2cf5-feec-4fc0-b10e-e7217abdf567_en?filename=national-consumer-organisations_it_listing_en.pdf

[51] Service Public. In: Oficiální webové stránky francouzské vlády [online] 2024 [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F34284?lang=en>

[52] Uložené pokuty. In: Česká obchodní inspekce [online] 2024 [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://www.coi.cz/pro-spotrebitele/otevrena-data/ulozene-pokuty/>

[53] LEA NOEMI MACKERTIN Verbraucherschutzgesetz in Deutschland: wichtige Neuerungen. In: Bird & Bird. [online]. 26. 5. 2022 [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://www.twobirds.com/en/insights/2022/germany/verbraucherschutzgesetz-in-deutschland-wichtige-neuerungen>

[54] Consumer right in Germany In: Bundesverwaltung. Rechte und Pflichten [online]. 4. 9. 2020 [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://verwaltung.bund.de/leistungsverzeichnis/en/rechte-und-pflichten/102837961>

[55] Digitale Strategie der EU: Digital Services Act Package. In: Evropská komise [online]. 2013 [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/de/policies/digital-services-act-package>

[56] General Product Safety Directive – Final Report Part 2: Impact Assessment.

- [online]. 2023. [cit. 2024-1-04]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/document/download/e3f9ce46-6097-4e9f-871e-941b1243b27e_en?filename=gpsd-final-report-part2-ia.pdf
- [57] Směrnice o právech spotřebitelů. In: Eurlex. [online]. 2023. [cit. 2024-1-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32011L0083>
- [58] Princip maximální harmonizace. In. Poslanecký sněmovna. [online]. 2023. [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=2506>
- [59] MORRIS Joanna, Gold-plating: on the way out? In. Thomson Reuters. . [online]. 2023. [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/6-504-5745?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/6-504-5745?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true)
- [60] The Digital Services Act. In. Evropská komise. [online]. 2023. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act_en
- [61] Nařízení o obecné ochraně údajů. In. Eurlex. [online]. 2023. [cit. 2024-04-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>
- [62] Nařízení o dozoru nad trhem. In. Eurlex. [online]. 2023. [cit. 2024-04-04]. In. Eurlex. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2019:169:FULL&from=FR>
- [63] EU single market. In. Evropská rada. [online]. 2023. [cit. 2024-04-04]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/deeper-single-market/>
- [64] Dangerous items or services that have already been sold In. Konsumentverke [online]. 2023. [cit. 2024-02-04]. Dostupné z: <https://www.konsumentverket.se/languages/english-engelska/for-businesses/dangerous-items-or-services-that-have-already-been-sold/>
- [65] Směrnice o obecné bezpečnosti výrobků. In. Eurlex. [online]. 2023. [cit. 2024-02-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32001L0095>
- [66] Zpráva o činnosti Rapex 2023. In. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. 8. 4. 2024. [cit. 2024-02-04]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobku/2023/4/Zprava-o-cinnosti-RAPEX-CR-2022.pdf>

- [67] Member of BEUC. In. BEUC. [online]. 8. 4. 2024. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://www.beuc.eu/about-beuc/members?page=0>
- [68] Amsterdam Treaty. In. Eurlex [online]. 2023. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/?uri=CELEX:11997D/TXT>
- [69] BEZPARTOCHNYI, M. European model of consumer protection. 2016. In. Journal of resource in comerce. [online]. 2022. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/5126>
- [70] The Business Gateway. In. Product Safety Business Alert Gateway. [online]. 2022. [cit. 2024-10-04]. Dostupné z: <https://webgate.ec.europa.eu/gpsd/screen/public/home>
- [71] Společné kontrolní akce 2022. In. Eurlex. [online]. 2022. [cit. 2024-10-04]. Dostupné z <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/bezpecnost-vyrobků/spolecne-kontrolni-akce-2022/>
- [72] RIA k návrhu zákona o obecné bezpečnosti výrobků. In. Zákonyprolidi. [online]. 8. 2. 2023 [cit. 2024-10-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/media2/file/2402/File65006.pdf?attachment-filename=7855100-2024-02-08-zprava-ria-7855448.pdf>
- [73] Důvodová zpráva k zákonu o obecné bezpečnosti výrobků. In. Zákonyprolidi. [online]. 8. 2. 2023 [cit. 2024-10-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/media2/file/2402/File65000.pdf?attachment-filename=7855100-2024-02-08-duvodova-zprava-7855442.pdf>
- [74] Nařízení o dozoru. In. Eurlex. [online]. 2023 [cit. 2024-10-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32019R1020>
- [75] Důvodová zpráva k zákonu o posuzování shody. In. Zákonyprolidi. [online]. 29. 7. 2015 [cit. 2024-10-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/media2/file/1705/File7810.pdf?attachment-filename=duvodova-zprava-sbcr-2016c036z0090-20150729.pdf>
- [76] Akreditační nařízení. In. Eurlex. [online]. 2023 [cit. 2024-10-04]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0765>
- [77] WHELANOVÁ Markéta, Implementace přímo použitelných nařízení Evropské unie do českého právního řádu. In. Ministerstvo vnitra. [online]. 2019 [cit. 2024-10-04].

Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/sp-6-19-whelanova-pdf.aspx>

[78] Gesetz über digitale Dienste und Märkte. In. Spolková vláda Německo. [online]. 2024 [cit. 2024-10-04]. Dostupné z: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/tipps-fuer-verbraucher/eu-regeln-online-plattformen-1829232>

[79] Nařízení o digitální službách. In. Eurlex. [online]. 2024 [cit. 2024-10-04] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/digital-services-act.html>

[80] PIŠTOROVÁ, Barbora. Problémy adaptace aktu o digitálních službách. In. Euractiv. [online]. 17. 1. 2024 [cit. 2024-10-04] Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/digitalni-agenda/news/v-unoru-zacne-plne-fungovat-akt-o-digitalnich-sluzbach-ceskemu-koordinatorovi-zatim-chybi-lide-i-zakon/>

Nepublikovatelné zdroje

[81] Statistické výstupy ze systému Safety Gate. In: Safety Gate. [online] 2024 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z <https://ec.europa.eu/safety-gate/#/screen/home>

[82] Zápis z jednání MPS Dozor. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. 31. 10. 2023 [cit. 2024-04-01].

[83] KNOBLOCHOVÁ, Věra, PŘIBYLOVÁ Eva, MOUDRÝ Lukáš, a kol. Ochrana spotřebitele a trhu, obor služby 35. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu. 2024 [cit. 2024-04-01].

Legislativa

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., České republiky.

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů.

Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů (zákon o obecné bezpečnosti výrobků)

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád).

Zákon č. 90/2016 Sb., o posuzování shody stanovených výrobků při jejich dodávání na trh.

Zákon č. 87/2023 Sb., o dozoru nad trhem s výrobky a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o dozoru nad trhem s výrobky).

Seznam příloh

Příloha A	Seznam kategorií rizik dle systému Safety Gate	103
Příloha B	Kategorie výrobků v aplikaci Safety Gate	105
Příloha C	Členové BEUC	113
Příloha D	Legislativní proces v EU	115
Příloha E	Spotřebitelský adventní kalendář	116

Příloha A: Seznam kategorií rizik dle systému Safety Gate

Kategorie rizika	Popis kategorie rizika
zadušení	Obecná neschopnost získat dostatek kyslíku. Může být způsobeno vlivem výrobku na člověka např. špatný detektor kouře.
popáleniny	Kontaktní zranění způsobené teplem, včetně popálenin z horkých povrchů, neočekávaného chování plamene a výbuchů např. přehřívající nabíječka.
chemické	Zahrnuje alergie, riziko onkologických onemocnění, otravu a uvolňování těžkých kovů např. panenka vyrobená z toxic- kých látek.
udušení	Uzavření přívodu vzduchu v důsledku vnitřního ucpání dýchacích cest (např. malé hračky/díly hraček, malé části šidítek / držáků šidítek, přísavky). Např. Skládací stavebnice s malými dílky určená pro děti mladší tří let.
řezné rány	Poškození kůže nebo jiných orgánů ostrým koncem nebo hranou např. ostré hrany u hračky,
poškození sluchu	Snížení nebo vada schopnosti vnímat zvuky např. příliš hlasitý megafon.
poškození zraku	Snížení nebo vada schopnosti trvale nebo dočasně vidět např. příliš silný laser.
utopení	Úmrtí udušením způsobené vstupem tekutiny do plic a zabránění absorpci kyslíku vedoucí k mozkové hypoxii a srdeční zástavě např. netěsnící kyslíková láhev na potápění.
elektrický šok	Následná fyziologická reakce charakterizovaná bolestí a svalovou křečí v důsledku průchodu elektrického proudu tělem. Může ovlivnit dýchací a kardiovaskulární systém. Např. Chybně elektrické vedení u nabíječky.
elektromagnetická porucha	Jakýkoli elektromagnetický jev, který může zhoršit výkon zařízení. Elektromagnetická disturbance může být elektromagnetický šum, nežádoucí signál nebo změna samotného propagačního média. Např. telefon bude rušit ostatní zařízení vyzařovanými vlnami.
energetická spotřeba	Dopady na životní prostředí v důsledku nedodržování právních předpisů o požadavcích na energetickou účinnost a racionálním využívání energie. Např. Neúsporné žárovky.
zachycení	Zachycení částí těla, jako jsou nohy, prsty. Např. malé otvory v hračkách pro děti mladší tří let.

enviromentální	Dopady na životní prostředí s výjimkou těch, které jsou zachyceny v kategorii „Spotřeba energie. Např. lednička s freony.
požár	Zahrnuje požáry způsobené elektrickým zkratem, nevhodnými tepelně izolačními vlastnostmi výrobku nebo jeho částí, emisemi žhavých částic, výbuchem. Např. nevhodně konstruovaný elektromobil.
zdravotní riziko	Dopady na zdraví z důvodu neshody výrobky s bezpečnostními opatřeními. Např. šperk vyrobený z nevhodných látek.
zranění	Vnější a vnitřní zranění, včetně podráždění, kožních lézí, podráždění kůže a zranění v případě výbuchů. Např. ostrá hrana výrobku,
nesprávné měření	Nesprávné nebo nevysledovatelné znázornění množství na displeji přístroje použitého pro měřicí úkol, pro který je vyžadována právní metrologická kontrola. Uvedené měření slouží jako základ pro transakci nebo jinou předem definovanou interakci zahrnující dvě nebo více stran. Např. špatně vážící váha.
mikrobiologické	Zahrnující bakterie, viry, plísňe atd. Např. pesticidy obsahující nevhodné látky.
bezpečnost	Vnitřní a vnější aspekty bezpečnosti, které jsou zaměřeny na dosažení bezpečné Evropy v lepším světě (boj proti: terorismu, šíření zbraní hromadného ničení, regionální konflikty, selhání státu, organizovaný zločin). Např. bezpečnostní rizik u telefonů.

Příloha a zdroje

Procedurální manuál Safety Gate. In. Ministerstvo průmyslu a obchodu. 31. 3. 2024. [cit. 2024-04-01].

Příloha B: Kategorie výrobků v aplikaci Safety Gate

kategorie výrobků	právní úprava kategorie	příklady výrobků
chemické výrobky	<p>směrnice o obecné bezpečnosti výrobků</p> <p>směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU ze dne 3. dubna 2014 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 648/2004 ze dne 31. března 2004 o detergentech</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2017 ze dne 17. května 2017 o rtuti a o zrušení nařízení (ES) č. 1102/2008</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 528/2012 ze dne 22. května 2012 o dodávání biocidních přípravků na trh a jejich používání.</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. ze dne 20. června 2019 o perzistentních organických znečišťujících látkách</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnice 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006</p>	<p>detergenty, lampové oleje, lepidla, tetovací barvy, čisticí prostředky, prací prostředky, náplně do elektronických cigaret, desinfekční prostředky</p>
výrobky péče o děti a vybavení pro děti	<p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES</p> <p>směrnice o obecné bezpečnosti výrobků</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro</p>	<p>chemické látky</p> <p>držáky na dudlíky, kousací kroužky, postýlky, bryndáky, přebalovací podložky, vy-</p>

	chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES	soké židle, židličky, křesílka, nosítka, houpačky, dětská kola a koloběžky (nejedná-li se o hračku) atd.
oblečení, textilie a módní výrobky	<p>směrnice o obecné bezpečnosti výrobků</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1007/2011 ze dne 27. září 2011 o názvech textilních vláken a souvisejícím označování materiálového složení textilních výrobků a o zrušení směrnice Rady 73/44/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/73/ES a 2008/121/ES</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES</p>	dámské, pánské a dětské oděvy včetně rukavic, spodního prádla, obuvi včetně domácí obuvi, módní výrobky jako jsou pařáty, kabelky, záclony a ložní prádlo atd.
komunikační a mediální zařízení	<p>směrnice o obecné bezpečnosti výrobků</p> <p>směrnice 2014/53/EU Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. dubna 2014 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání rádiových zařízení na trh a zrušení směrnice 1999/5/ES</p> <p>směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/65/EU ze dne 8. června 2011 o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních (ROHS)</p>	počítače a jiná IT zařízení, tiskárny, laptopy, mobilní telefony, kamery atd.

Stavební výrobky	<p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 305/2011 ze dne 9. března 2011, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a kterým se zrušuje směrnice Rady 89/106/EHS</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnice 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006</p>	azbest, cementové směsi
kosmetické přípravky	<p>směrnice o obecné bezpečnosti výrobků</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 ze dne 30 listopadu 2009 o kosmetických přípravcích</p>	<p>přípravky péče o zuby a ústa, toaletní mýdla, pleťové vody, krémy a masky přípravy pro péči o nehty, kosmetické přípravky pro děti, parfémů, toaletní vody, kolínské vody, deodoranty</p>
dekorativní výrobky	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků	svíčky, olejové lampy, ozdobné zahradní svítílny, vánoční dekorativní výrobky (s výjimkou osvětlovacích řetězců) atd.
eko-design	<p>směrnice o obecné bezpečnosti výrobků</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1369 ze dne 4. července 2017, kterým se stanoví rámec pro označování energetickými štítky a zrušuje směrnice 2010/30/EU</p>	ekodesign se zabývá spotřebou energie a dalšími vlivy na životní prostředí v oblasti energetických produktů: pohotovostní spotřeba přístrojů v domácnostech a kancelářských přístrojů, jednoduché přijímače, lampy a předřadníky, externí napájecí

elektrická a vybavení zařízení	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/35/EU ze dne 26. února 2014 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání elektrických zařízení určených pro používání v určitých mezích napětí na trh „směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/65/EU ze dne 8. června 2011 o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních (ROHS)	zdroje, elektrické motory, cirkulátory, televizory, chladničky, mrazničky, pračky, myčky nádobí atd.
zařízení určená do prostředí s nebezpečím výbuchu	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/34/EU ze dne 26. února 2014 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se zařízení a ochranných systémů určených k použití v prostředí s nebezpečím výbuchu	prodlužovací kabely, kabelové cívky, solária, elektrické spotřebiče pro domácnost jako jsou pračky, žehlíčky, ohřívače vody atd.
nábytek	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezení chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES	zařízení a ochranné systémy určené pro použití v prostředí s nebezpečím výbuchu, konstruované a vyrobené k prevenci nebo zastavení výbuchů z potenciálních zdrojů vznícení: mechanické, elektrické a telekomunikační výrobky v podvrchových dolech, petrochemických závodech, pevných těžebních ploštinách, obilných mlýnech atd.
		matrace, lůžka, židle atd. (včetně zahradního nábytku, ale s výjimkou výrobků určených pro děti).

zařízení, přístroj	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků	žertovné výrobky, fluorescenční brčka, diržáky CD, různé humorné dárky, praktické dárky do domácnosti, zahrady nebo kanceláře atd.
plynové spotřebiče a součásti	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/426 ze dne 9. března 2016 o spotřebičích plynových paliv a o zrušení směrnice 2009/142/ES	výrobky, které jako palivo používají plyn, jejich části a části navržené jako součást plynové instalace
ruční nářadí	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků	pily, kladiva, šroubováky atd.
hobby/sportovní vybavení	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků	výrobky pro kempování, sportovní doplňky, sportovní vzduchové pistole, kolečkové brusle
šperky a bižuterie	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezení chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES	prsteny, náušnice, náhrdelníky, přívěsky, dětská bižuterie a polotovary ve formě „udělej si sám“ atd.
kuchyňské příslušenství, příslušenství pro vaření	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků	podnosy, termosky, tlakové hrnce atd.

výtahy	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/33/EU ze dne 26. února 2014 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se výtahů a bezpečnostních komponent pro výtahy:	výtahy
zapalovače	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků	dárkové a jiné zapalovače
světelné řetězy	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků	světelné řetězy
osvětlovací zařízení	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků	zapuštěná svítidla, stolní lampy, podlahové lampy, noční světla atd.
stroje	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/42/ES ze dne 17. května 2006 o strojních zařízeních a o změně směrnice 95/16/ES	sekačky na trávu, řetězové pily, mini motorky
měřicí přístroje	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/32/EU ze dne 26. února 2014 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání měřidel na trh	plynoměry, elektroměry, měřidla tepla, váhy s automatickou činností, taxametry, analyzátory výfukových plynů
motorová vozidla	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/858 ze dne 30. května 2018 o schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel, jakož i systémů, konstrukčních částí a samostatných technických celků určených pro tato vozidla a o dozoru nad trhem s nimi, o změně nařízení (ES) č. 715/2007 a č. 595/2009 a o zrušení směrnice 2007/46/ES	osobní automobily, dodávky, traktory, nákladní automobily, motocykly atd.

	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 168/2013 ze dne 15. ledna 2013 o schvalování dvoukolových nebo tříkolových vozidel a čtyřkolek a dozoru nad trhem s těmito vozidly	
ostatní	směrnice o obecné bezpečnosti výrobků	zahrnuje doplňkové výroby pro zvířata v zájmovém chovu atd.
tlakové zařízení/nádoby	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/68/EU ze dne 15. května 2014 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání tlakových zařízení na trh směrnici Rady 75/324/EHS ze dne 20. května 1975 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se aerosolových rozprašovačů	tlaková zařízení, aerosolové rozprašovače, plynové lahve
ochranné pomůcky	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425/EU ze dne 9. března 2016 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS	Helmy, sluneční brýle
pyrotechnické výrobky	směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2013/029/EU ze dne 12. června 2013 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání pyrotechnických výrobků na trh nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnice 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006	ohňostroje generátory airbagů.
železniční a kolejové dopravní prostředky	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/424 ze dne 9. března 2016 o lanových dráhách a o zrušení směrnice 2000/9/ES	železniční vozidlo, drážní vozidlo
rekreační plavidla	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/53/ES ze dne 20. listopadu 2013 o rekreačních plavidlech a vodních skútrech a o zrušení směrnice 94/25/ES	čluny, nafukovací záchranné čluny, osobní vodní plavidla,

kancelářské a psací potřeby	<p>směrnice o obecné bezpečnosti výrobků</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezení chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES</p>	pera, tužky, gummy, vodové barvy atd.
hračky	<p>směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/48/ES ze dne 18. června 2009 o bezpečnosti hraček</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezení chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnice Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES</p> <p>nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1021 ze dne 20. června 2019 o perzistentních organických znečišťujících látkách (POPs)</p>	hračky

Příloha B zdroje

Procedurální manuál Safety Gate. In. Ministerstvo průmyslu a obchodu. 31. 3. 2024. [cit. 2024-04-01].

Příloha C: Členové BEUC

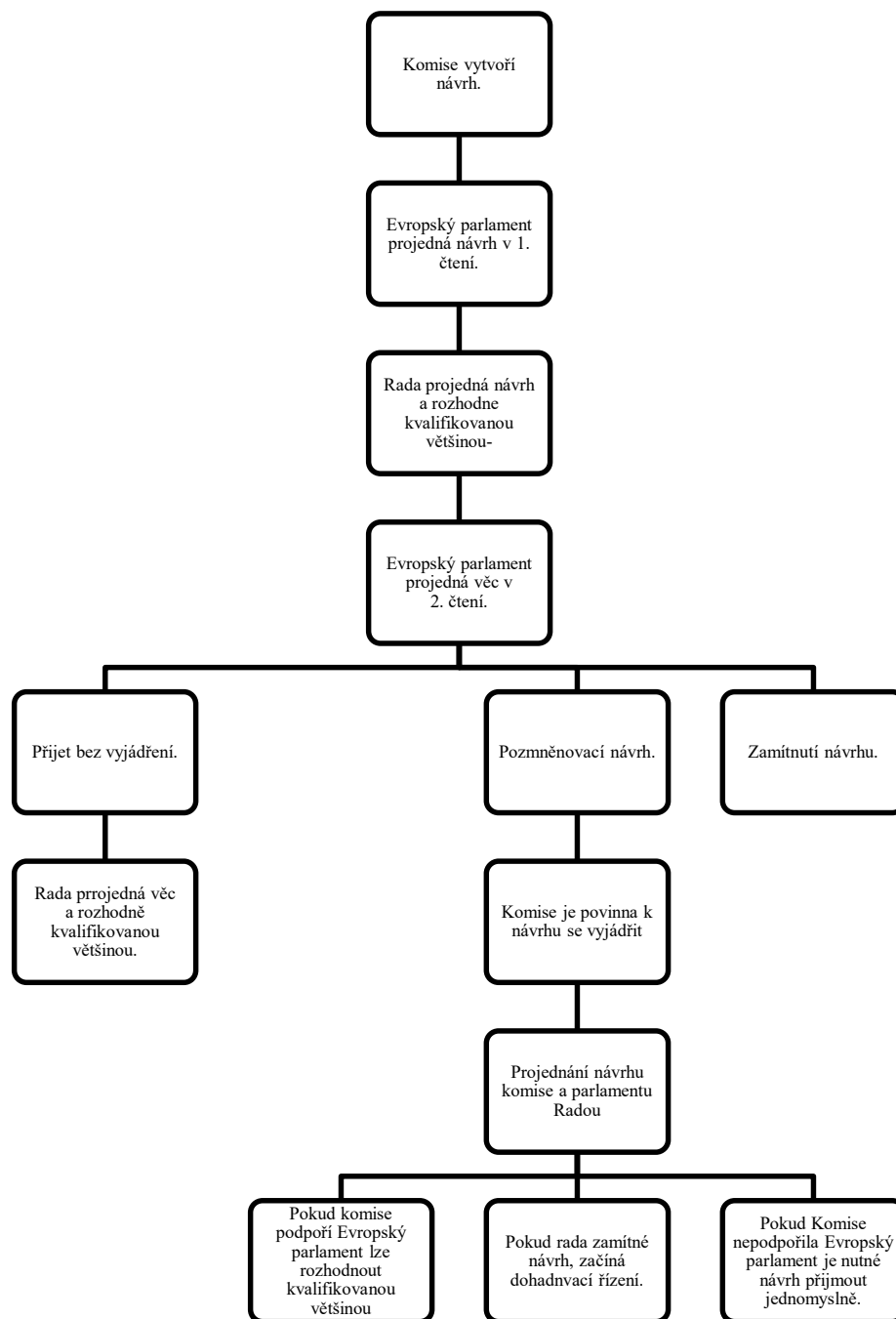
Země	Spotřebitelská organizace	Země	Spotřebitelská organizace
Rakousko	Verein für Konsumenteninformation	Česko	dTest
	Arbeiterkammer	Dánsko	Forbrugerrådet Tænk
Belgie	Testachats	Estonsko	Eesti tarbijakaitse LIIT
Bulharsko	Active Consumers Association	Finsko	Kuluttajaliitto ry
Chorvatsko	Unija potrosaca Hrvatske	Francie	Consommation, logement et cadre de vie
Kypr	Kypriakos syndesmos katanaloton		UFC-Que choisir
Německo	Verbraucherzentrale Bundesverband	Řecko	EKPIZO
	Stiftung Warentest		KEPKA
Maďarsko	Fogyasztóvédelmi Egyesületek Országos Szövetsége	Island	Neytendasamtökin
	Tudatos Vásárlók Egyesülete	Irsko	Consumers' Association of Ireland
Itálie	Adiconsum	Litva	Vartotojų aljansas
	Altroconsumo	Lucembursko	Union Luxembourgeoise des Consommateurs
	Consumatori Italiani per l'Europa	Severní Makedonie	Organizacija na potrosuvacite na Makedonija
Lotyšsko	Latvijas Patērētāju interešu aizstāvības asociācija – LPIAA	Nizozemsko	Consumentenbond
Norsko	Forbrukerrådet	Polsko	Federacja Konsumentów
Rumunsko	Asociația Pro Consumatori – APC		Fundacja Konsumentów

Portugal- sko	DECO	Slovinsko	Zveza Potrošnikov Slovenije
Slovensko	Spoločnosť ochrany spotrebiteľov (S.O.S.)	Španělsko	Federación de Consumidores y Usuarios
	Združenie slovenských		Organización de consumidores y usuarios
Švédsko	Sveriges Konsumenter		ASUFIN

Příloha C zdroje

Member of BEUC. In. BEUC. [online]. 2024. [cit. 2024-10-04]. Dostupné z:
<https://www.beuc.eu/about-beuc/members?page=0>

Příloha D: Legislativní proces v EU

Příloha D zdroje

Řádný legislativní proces. In: Consilium. . [online]. 2024 [cit. 2024-10-04]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/decision-making/ordinary-legislative-procedure/>

Příloha E: Spotřebitelský adventní kalendář

24. prosince 2023

Na Štědrý den se zázrak neukrývá pouze pod stromečkem, ale ve vzájemné lásce a radosti, kterou sdílíme s těmi nejbližšími.

23. prosince 2023

Projevila se u výrobku chvíli po nákupu vada? Reklamujte ho! K reklamaci nepotřebujete originální účtenku!

22. prosince 2023

Máte obavu, že Vámi zakoupený výrobek je nebezpečný? Zkontrolujte si, zda výrobek není uveden v Safety Gate (RAPEX)!

21. prosince 2023

Nakupujete na oslavy Vánoc a Silvestra zábavní pyrotechniku? Nakupujte vždy u prověřených prodejců a dbejte na bezpečnostní pokyny! Pyrotechnika dětem do rukou nepatří!

20. prosince 2023

Někdo Vám zavolal a nabízel Vám „výhodnou“ nabídku? Podlehli jste tlaku? Nezoufejte, smlouvu takto nelze uzavřít a je neplatná!

19. prosince 2023

Spotřebitelé pozor! Na adventních trzích máte stejná spotřebitelská práva jako v „kamenné provozně“.

18. prosince 2023

Zaručil Vám prodávající dodání zboží do Vánoc či do určitého dne a nesplnil to? Máte právo na odstoupení od smlouvy!

17. prosince 2023

Máte spor s prodávajícím? Zkuste mimosoudní řešení spotřebitelských sporů (ADR). Není vždy nutné se soudit.

16. prosince 2023

Měl Váš spoj zpoždění? Požádejte o odškodnění! Může Vám pomoci aplikace „Passenger rights“.

15. prosince 2023

Vyrazili jste na zájezd během adventního období? Nesplnila cesta předem slibované

14. prosince 2023

Zlákala Vás nabídka koupě produktu na sociálních sítích? Dejte si pozor, nemusíte být chráněni spotřebitelským právem!

13. prosince 2023

Při vánočním úklidu jste objevili nepoužívanou věc, kterou chcete prodat? Dejte si pozor na podvodníky!

12. prosince 2023

Objednali jste si po internetu "mastery box"? Nenalezli jste v něm zboží slibované hodnoty? Braňte se!

11. prosince 2023

Víte, co je "Marketplace", česky online tržiště? Pozor, online tržiště je pouze zprostředkovatelem, vždy si zjistěte, kdo je skutečným prodávajícím!

10. prosince 2023

Nakoupili jste zboží v kamenné prodejně? Chcete zboží vrátit nebo vyměnit? Pozor, na odstoupení od smlouvy nemáte automaticky právo.

9. prosince 2023

Pozor na nabídky "jediný den" nebo "poslední kus", které mohou být nástrojem k vyvolání umělého tlaku na nákup. Dejte si čas na rozmyšlenou.

8. prosince 2023

Kontrolujete objednávku při online nákupu ještě před jejím odesláním? Dejte si pozor na předem zaškrtnutá políčka!

7. prosince 2023

Objevili jste nový e-shop? Zkontrolujte si jeho důvěryhodnost, nenakupujte bez ověření.

6. prosince 2023

Objednali jste si výrobek online a neodpovídá Vašim představám? Dejte si pozor, zboží či služby lze vrátit pouze za určitých podmínek!

5. prosince 2023

Nakupujete online? Seznamte se s právem na odstoupení od smlouvy.

4. prosince 2023

Při ztrátě platební karty ihned kontaktujte banku a kartu zablokujte.

3. prosince 2023

Pozor při nákupu! Falešné recenze mohou klamat. Vyhledejte důvěryhodné hodnocení před nákupem.

2. prosince 2023

Označení "sleva" není vždy zárukou výhodné nabídky. Důkladně porovnejte ceny od různých prodejců!

1. prosince 2023

Přemýšlíte o půjčce na vánoční dárky? Zvažte potřebnost a vyhněte se zbytečným dluhům.

Příloha E zdroje

MOUDRÝ, Lukáš. Spotřebitelský adventní kalendář. In. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. 24. 12. 2023. [cit. 2024-10-04]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/pruvodce-pro-spotrebitele/spotrebitelcky-adventni-kalendar--278300/>